

يەكەمىن گۆڭۈرى كارگىرى و گەشەپىداتى مەۋىي

لە كوردستاندا

34

لە پىتائو گەلىكى خاۋەن بىرلاردا

منتدى إقرأ الثقافي

www.igra.ahlamontada.com

مانگەنەكى تاپەتە بە كارگىرى و گەشەپىداتى مەۋىي

سالى سىيە نازارى - ۲۰۱۱

تەنھا

خولەكىك!!

خۇنلەۋىستى قىمىسك دەرىژىت..
بەلام وانەى ۋەفادارىمان قىردەكات!

گوفتار كىركى كردار

نازدار

دلى

با گول بگەين بە نەرىت!

شوشەيى

دىكتاتورەكتە بىۋخىنە!

خاوهنی نیعتیار

نەندازیار مەسعود تاهیر رۆژبەیان

سەرنووسەر

عادل محەممەد شیخانی

sarnosar@yahoo.com

لە پێناو گەلیکی خاوەن بڕیاردا

بڕیار

مانگانهیهکی تایبەتە بە کارگێڕی و گەشەپێدانی مەرویی
سالی سییهەم - ژمارە 34 - ئازاری 2011

بەرپۆڵەبەری نووسین

بەرزان نەبۆبەکر

سکرتێری نووسین

نەسکەندەر رەحیم

دەستەوی نووسەرانی

هاژە شیروانی پەری شیخ کەریم

بیگەرد فارس محەممەد میزگەیی

وەهاب حەسیب محەممەد هاشم محەممەد

راویژکاری یاسایی

پارێزەر: نازاد محەدین

دیزاین

قەیدار رەحیم

پشتیوان عەبدورەحمان

بەشی ریکلام

07480112787

دابەشکردن

کۆمپانیای پەییەر

۰۷۷۰۸۶۴۹۲۱۰

ناونیشانی گۆڤار

سلیمانی - شەقامی سالم - تەلاری سلیمانی مۆل - نەۆمی نووهم

بەرانبەر بەرپۆڵەبەراییەتی گشتی پەرورەرە

۰۷۷۰۲۱۷۸۶۸۲ ۳۱۹۳۹۴۶

E-mail: bryarmagazin@gmail.com

هەولێر ۰۷۵۰۴۴۶۳۲۳۰

کۆمپانیای
بیرەبیر
چاپ
پۆلەکان و نۆڤەکانی بۆڵەکان گشتی
۰۳۳۱۲۲۴۱

نرخ 2500 دینار

ھەر كەس يېڭى ھەق بېرىۋاتقان لېڭكىنى نەزەرگە ئېلىش، تېرىشنىڭ كە

كونفۇشيوس

ئەم لېڭكىگە بەرگەن سېتىشچى
گروپپى كۇمپانىيەنىڭ رەسەن بىلەن تەڭشەش

دوا بىكەوين

ئەو كاتەش ئازادى دادپەرەمى دەنبە ئارەزو ئاۋاتى مەۋقەكان و رازى نابىن دەستبەردارى بىن ئىتر چى ھىزىك دەتوانىت زەوتى بىكات؟!

ئاسانتىن ھىمىنترىن گۇرپانكارىش ئەۋەپە كە مەۋقەكان خۇيان بىگەنە ئەو ئاستەو بە ھۇي كامبۇۋى مەرىفەتە و زانىارى تىگەشىنىيەنەۋە تىروانىنىيان بۇ ژيان و دەۋرەبەر گۇرا بىت.

ئەو كاتەش سەركەۋىن بەدىدېت كە داۋاكارىيەكان ھەلقۇلاۋى ناخى مەۋقەكان بىن بە قەناعەتەۋە، بە ۋىستە ئىرادەۋە، بە ھىكرو بەرنامەۋە قوربانى لە پىناۋدا بىدەن!

يەكلايىكردنەۋە پۈۋداۋەكانىش دەبىتە شىتىكى ھەتمى ۋەختىك گەل خۇي خاۋەنى ھاۋكىشەكەپە، چۈنكە ھەموو بىزۋتەۋەپەك بۇ گەپىشتىن بە سەركەۋىن چەسپاندى ئامانچەكانى پىشت بە گەل دەبەستىت، بەلام كاتىك گەل خۇي خاۋەنى مەسەلەكەپە جگە لە خوداى گەرە پۈۋىست ناكات پىشت بە كەس بىبەستىت!

كاتىك گەل خاۋەن بىپارى خۇي دەبىت، دەتوانىت لە دۇۋارتىن بارۇدۇخدا بىپارى خۇي ھەلبىرېرىت.

غاندى بەرامبەر پىرسپارىك سەبارەت بە ئەگەرى رىزگارپۈۋىنى ۋلاتەكە لە داگىرگىردى بەرىتانى گوتى، ئىمە خۇمان رىگامان دا ئىنگلىز ۋلاتەكامان داگىر بىكات، ھەر كاتىكىش بمانەۋىت دەتوانىن دەرى بىكەين!

لە گۇتايىشا قەسەكە ئەو دەرچوۋ! لە نامەيەكىشىدا بۇ ئەندىراى كچى دەلىت: رۇمى دادپەرەم ۋەكو ئەو باۋكە ۋاپە كە ۋەكو خىزان ۋەكو كچى خۇي مامەلە لەگەل گەلەكەيدا دەكات و داۋى مردنى خۇشى نىگەرانى چارەنۋوسى ئەۋانەۋە خەمى ژيانى ئەۋان دەخوات.

بەلام رۇمى دىكتاتۇر ۋەكو دەزگىرانەكە تەماشى گەلەكەى دەكات، كە دەبىت يان بۇ ئەۋ بىت، يا بۇ مردن!

پىشكەۋتەۋە سنورى ئەزانىن زىاد دەكات و مەۋقە زىاتىر پۈۋىستى بە زانىارى مەرىفەتە بىرۋەكەى نۆۋ دەبىت.

داۋاگەۋتىش لە كارۋانى پىشكەۋىن لە قازانچى ھىچ تالو كۆمەلگەپەكدا نىيە، چۈنكە ئەو كارۋانە خىراپە بەۋەندەۋە ناۋەستىت لە داۋى كارۋانەۋە بە جىمان بەلىت، بەلكو چەندىن قۇناغ داۋادەكەۋىن و ژيانىكى نامۇ بەسەر دەبەين!

مەۋقەش بە سۈۋىست كۆمەلەپەتەۋە زۇر بە خىراپى ھۇگىر خوشكو بىراكانى دەبىتە دەتوانىن بە ناخى يەكتىر دا رۇچىن لە رۇخى يەكتىر دا بىۋىنەۋە، ئەمەش ۋەھى كىردۈۋە گۈاستەۋە بىرۋىراۋ بۇچۈنەكان و لىككەپىشتىن بىگەپىشتىن زۇرئاسان دەبىت.

تەماشىكردىنە ئەۋەپەك، يا كۆمەلگەپەكى دى ۋەكو پىشەنگو راپەرىك لاساى كىردەۋە چاۋلىكەرى نىيە، بەلكو كارىكى زۇر ئاساپە، چۈنكە ئەۋ پىشەنگە دەستپىشخەربۈۋە پىش ئىمە گەپىشتۈۋە بە قۇناغىك كە مافى خۇيەتى شەرقى پىشەنگى بىن بىرىت.

ئەگەر كۆمەلگەپەك داۋاكارى ھەۋادارى ئاۋاتەكانى گەپىشتىتە ئاستى داۋاكرىنى ئازادى كەرامەتە ژيانى پىشكۈى ئىنسانى كە تا دۈۋىن تەنھا داۋاكانى لە چارچىۋە چەند داۋاكارىيەكى ماددى سەرتايدا خۇي دەبىنىيەۋە، دەبىت سەرتا تىرى رەخنە بىگىتە خۇي!

لە مېۋىشەۋە گوتراۋە ئازادى ۋەرناگىرىت، دەسەنرىت كاتىك كە دەبىتە داۋاكارى يەكەمى مەۋقەكان ئىتر ئىمپراتۇرى فارس و رۇمىش لە بەرامبەرىدا ئاتۋان بۈۋەستىن.

ئەۋ ئارەزوۋانە كە خاۋەندە لە غەرىزى مەۋقەكاندا درۈستى كىردۈۋە، بە ھەموو جىھان كۈنتىرۈل ناگىرىن، ھەموو ھىزى دۈنيا ئاتۋان نەھىلىت مەۋقەكان، بىخۇن و بىخۇنەۋە خەۋن و ئارەزوۋەكانىان بەدىبەين.

زۇرگىرگە مەۋقە بە كەنارىگىرى ئەۋى بەرامبەر پۈۋداۋو گۇرپانكارىيەكانى دۈنياۋ داۋاكارىيەكانى ژيانى ھاۋچەرخ، ئەمامە ئاسا سەرى لە نىۋ لى ۋەھمدا نوقم نەكات!

بەلكو بە پىچەۋانەۋە چاۋىكى بىكات بە چاۋو بەۋەپەرى ھىزى ۋەدو بىرى تىزەۋە بەشىكى پۈۋەتقى ھاۋكىشەى گىرىگى پۈۋداۋەكان بىت، چۈنكە كاتىك مەۋقە لە دەرەۋى بازىنە راستەقەنەكەداۋ لە نىۋ بازىنەپەكى بەتالى خۇيدا دەسۈپتەۋە، ھىچ خۇدسازى ئامادەباشىيەكى پىشىنەۋە بەرنامەۋە پلانكىكى بىن نابىت، تەنھا دەبىت بە چاۋىكى ئەپەلەۋەۋە بۇ چاۋەروانىكىردىن پۈۋداۋى جەرىگىرى كىتۈپۈر پى لە ھەلىرۈ مۇفاجاتى ناخۇش بىۋارىتە خۇي بىداتە دەست رىگى ھاتو نەھات.

ئەمەۋ تۈۋەكانى بىخىش و پلاۋكردنەۋەۋە مېدىاۋ راگەپاندىنەكان ھەموو دىپايان بە يەكەۋە گىرى داۋ، بەشىۋەپەك ژيان دۈۋر لەم سىستەمە جىھانىيە نۆپە، زۇر ئەستەۋە مەھالە. ئەمەۋ ئاتۋانرىت چىدى پەپەۋى ئەۋ پەندە بىكەين كە دەلىت: (الباب الذى يفتح منه ريح، سده واستريخ)، بەلكو بە پىچەۋانەۋە رۇز بە رۇز دەرگى نۆۋ دەكرىتەۋە ھەموو دەرگا داخراۋەكانىش ۋالا دەكرىن.

ئەمەۋ گۇرپانكارىيە جىھانىيەكان بىن ۋىستە ئىرادەى خۇمان كارىگەرى لەسەر ھەموو كۈن و قۇبىنىكى ئەم جىھانە بەجىدەھىلىت.

تەننەت كۆمەلگە سادەكان و دانىشتۋانى ۋلاتانى جىھانى سىتەمىش لە رىگى زىادبۈۋىنى پۈۋىستى بۇ خۇندەۋەۋە ھىزبۈۋىن و شارەزبۈۋىن، داۋاكارىيەكانىيان بەرەۋە باشىرو ئاۋاتەكانىيان گەرەتر ھەنگاۋ دەنيت.

لەم سەردەمى خىراپى لە ھەموو شىتىكا، بە تايىبەت لە بۈۋى پىشكەۋىنى ھەمە لاپەندە، بە ھۇي فراۋانى ئاسۋى

كارگىرى به گوختار

ههژارى خوشتەر، له منه تباري!

ئىبنوعه باس

جولانه وه هەر چۆنێك بێت، له راونستان باشتەر!

شبلى شمهیل

هه ندێك پیاو هه ن هه ر به کلكى له دایکبوون، کائنه جارييه نه گه ر
بیانکه یته سه رکرده!

هیتلەر

پیاوی بێ ژن، سه رێکى بێ لاشه یه، ژنى بێ پیاویش لاشه یه کى بێ سه ره!

په ندیکى نه لمانی

به رامبه ر به پاره، خه لکى هه موو ده بنه خاوه نى یه ل نا یین!

قۆلتیر

نه گه ر په رداخه که خۆی پاک نه بێت، هه رشتیکی تیبه که یت خراپ ده بێت!

هۆراس

فزمه تگوزارییه کی ناوازه

ئهم لاپه رمیه به سپۆنسه رى

کۆمپانیای ئیکسێلێنس بلاو دمکریتموه

فهرعى يه كه م: سلیمانی - شهقامی سالم - به رامبه ر کارگه ی جگه ره - بازاړی عملى نه مه لى - نه وومی دووهم

ژماره ته له فۆنى ئۆفیس: 0533126011

فهرعى دووهم: سلیمانی - شهقامی مسیۆمیتراڼ - نزیك زانکۆی سلیمانی - ژماره ته له فۆنى ئۆفیس: 0533281472

Web site: www.excelTech.co

کارگيري به چيروک

له جئي نه بووان

۲- وها بهرپومبهرک هيچ سوودیک به دامه زراودکي ناگهيانیت.
۳- نهاسيني کارمهندکان له لايهن بهرپومبهرده، نامازيه بهودي که نهو بهرپومبهره هيچ پهيوندييهکي به دامه زراودکيهوه نييهو بوونو نهبووني چوون پهکه.
۴- کاتيک بهرپومبهر بهم شيويه له کارهکي دور دمکويتهوه، زيانکي زور به بهرههوا داهاتي ولات دمکيهانیت.
۵- بهرپومبهر دمبیت ناگاداري رهوشي کار بیتو ههميشه به ههماهنگي لهگهل بهرپومبهری بهشهکاندا پلانی نوئ بۆ سرخستنی کار داپريژیت.
۶- پيوسته بهرپومبهران بهيناو بهين دابهزنه مهيدانی کارو له نزيکهوه لهگهل ستافي کاردا بزين، تا له نزيکهوه ناگاداري کارو چالاکيهکانيان بن.

پاشان بهرپومبهر به دمنگيکي پر له نارمزاويهوه رايگهياند: نهه بهسهر ههموو تاکيکي کارگهکهدا جتبهجی دمبیت.
دوی چهند خولهکيک جهناپی بهرپومبهر له يهکيک له بهرپومبهری بهشهکانی پرسى: که ناخو نهو لاوه دمريکرد چ کارميه؟
وهلامهکه چاومپروان نهگراو بوو بۆ بهريزيان، چونکه بهرپومبهری بهش گوتی: قوربان نهو لاوه کارمهندي ئيمه نهبوو، بهلکو کارمهندي گهيانندی پيتزايه!
لهم چيروکهوه فير دمبين:
۱- بهرپومبهردن: کارو چالاکیو سهرپهرشتیو ناراستهکردنه، نهک تهنه ناويکي يئ ناومروک.
۲- بهرپومبهریتی ئهرو ماندوووونو رۆلی بهرچاوه، نهک تهنه پۆستیکي کارگيري.

له کاتيکدا بهرپومبهر له نيو کارگهدا دههاتوو دهجوو، تهماشای کرد لاويک پالی به ديواریکي کارگهکهوه داوتهوهو بۆ کریکارهکان دمروانیت بيتهوهی هيچ کاریک نهنجام بدات، له لاوهکه نزيکبووهو پتي گوت: مووچهی مانگانهت چهنده؟
ئهويش به هيمنى وهلامی دايهوهو گوتی: نزيکهی (۲۰۰ دۆلاره)، بهلام لهبرجیو بۆچی نهه پرسياره؟
بهرپومبهر بيتهوهی وهلام بداتهوه، کيفی پارهکي درههيناو (۶۰۰) دۆلاری دايه لاوهکهو گوتی: من پاره دهمم به خهنگی تا ليره کاربکهن، نهک راپووهستنو کهسانی تر سهرقال بکهن!
نهه مووچهی سئ مانگو ئيتير ليره نهتبينم!
کوربه لاوهکه پارهکي وهرگرتو به خيرايبی له چاو ونبوو.

نهم لاپهريه به سپونسري
باکور کاشي بلاو دهکريتهوه

جواترين کاشي
بۆ رازاندنهوهی مالکانتان

ناویشان،
سليمانی، شقامی مهليک مهحمود- نزيک سوپهمارکيتی نالتون

۰۷۷۰۱۹۲۵۹۷۶-۰۷۷۰۱۹۰۹۸۸۲
۰۷۷۰۱۵۶۲۳۸۰

ژماره 34 تازار 2011

سەرگىردايەتى

ئا: ھەلگورد مەسعود شاكر

* نىشانەكانى لاوازى سەرگىردە:

- نەبۇونى رېڭىستىكى تەۋاۋ لە ناو كۆمەلمەكەي.
- پارىزگارى نەكردن و پشتگىرى نەكردنى ھاۋارەكانى.
- لاوازى لە ھەنگاۋان بۇ گەيشتن بە ئامانچو كارو چالاكەيەكانى رېڭخراۋ.
- بوونى ھەندىك خەسلەتى نېگەتەيەكەي.
- نېۋ ھەندىك لە ئەندامەكانى كۆمەلمەكەي.
- گۆئ نەگرتنى بۇ راي بەرامبەر.
ھۆكارەكانى لاوازى سەرگىردە:
- دەڭىرتن لە يەك چوارچىۋەدى سەرگىردايەتەكردندا.
- باۋىر نەبۇون بە ھەندىك ئامانچ.
- خۇشەۋىستنى كارەكەي شەرزەنەبۇون لىي.
- پەلەكردن لە دروستىكىدى سەرگىردە بېدانى پۇستى سەرگىردايەتى پېش ئامادەكردنى بە باشى.
- زۆرۈبۇونى ھەلەكان چارەسەرەنەكردنىان.
* چارەسەرەكانى لاوازى سەرگىردە:
- گۆيگرتن بۇ راي بەرامبەر.
- بېياردانى بە كۆمەل.
- دۆزىنەۋى تاكى سەرگەۋتوۋ و دىسۇز.
- دروستىكىدى زىنەتەيەكەي تەندروست،
دوور لە مەللىنىۋ ترسو دىلەۋاكى.
- تېكەل بوون لەگەل كەسەكان گۆيگرتن لىيان.
- جاۋدېرىكىدى تېچۋونەكان و دانانى بودجەيەكەي پۇيۈست.
- بايەخدان بە خالى ھاندان و بەخشىنى ديارى بە ھەرمەنەبەرەكان.
- پەرۋەردەكردنى نەۋەدى نوئى بۇ سەرگىردايەتەكردن بە تەۋاۋى.

* مافەكانى سەرگىردە:

چۈن سەرگىردەكان دەبىت پاپەندىن بە نەركە گشتىۋ تايەتەيەكانى دەزگاكان، ياخود ئەۋ ئامانجانەي كە شوپىنكەۋتوۋەكانىان ھەيانە، كە بۇ ئەم مەيەستە جەندىن مەرجىيان ھەيە تا ئەۋ كەسە دەكەن بەسەرگىردىان، ئاۋاش سەرگىردە چەند مافىكى لەسەر شوپىنكەۋتوۋەكانى ھەيە كە پۇيۈستە ئەۋ مافانەي بە تەۋاۋى بىرېتىن، ۋەكو:
- پۇيۈستە ھەرمەنەبەر شوپىنكەۋتوۋەكانى. گۆيپاپەلې بىن.
- ستايشكردن و پاداشتكردنى سەرگىردە لە لاپەن رېڭخراۋەۋە.
- پاپەندىۋون بە راپوۋچوۋونەكانى.
- ئامۇزگارەكردنى سەرگىردە پېشنيارو بېرۈۋچوۋونى راست بە مەيەستىكى باش.
- پاپەندىۋون بەۋ ئىرك و كارانەي كە سەرگىردە ديارىكردون بۇ تاكەكان.
سېيەم/ كېشەي لاوازى سەرگىردەكان:
لەم باسەدا نىشانەكانى لاوازى دەسەلاتو كەسايەتى سەرگىردە باس دەكەين لەگەل ھۆكاروچارەسەرەكانى لاوازى سەرگىردايەتى، سەرەتا ۋەك بەرچاۋ رۈۋنەيەك پېناسەي لاوازى دەكەين، پاشان تەۋەر تەۋەر نىشانەۋ ھۆكارو چارەسەرى لاوازى سەرگىردايەتى دەخەينە بەرباس.
لاوازى: بىرېتىيە لە لاوازى كارىگەرى بەرنامەۋ سىياسەتەكانى سەرگىردە، لەسەر دەروۋو ھەلسۈكەۋتى تاكەكان بۇ گەيشتن بە ئامانچ.

دوۋەم/ ئەرئو مافەكانى سەرگىردە:

* ئەرگە كەسەيەكانى سەرگىردە:
سەرگىردەكان بەشۋەدەيەكى گشتى كۆمەلەك ئەرگىيان لەسەرە كە دەبىت پەيۋەدى بېكەن لە كاتى سەرگىردايەتەكردنىان لەھەر شوپىنكە بىن، جا ئەۋ شوپىنە ھەرمى بېت، يان نەھەرمى، چۈنكە ھەلسۈكەۋتەكردنى سەرگىردە لەسەر بىنەماي زانىنى ئەرگە كەسەيەكانى خۇي ۋا دەكات بەشۋەدەيەكى چالاكتر ئەۋ كارىگەريەي ھەيەتى لەسەر شوپىنكەۋتوۋەكانى كارىگەريەكە تۇختىر دەبىت، ديارە لېرەدا مەبەستەمان لەۋ ئەرگە ھاۋەبەشەنە نىيە كە پەيۋەندى بە دەزگاۋە ھەيە، بەلگە ئەۋ ئەرگانەي كە دەمانەۋىت بېخەپەنەۋو مەبەست لىي بۇ باشتىكردنى كەسايەتى سەرگىردە كارىگەرە، مانەۋەۋ دىژەدان بەسەرگىردايەتى كىرەكەيەتى كە لەم چەند خالەي خوارەۋە دەيخەينە رۈۋ:
- خۇگۈنجاندىن لەگەل گۆرانكارىيەكانى دەۋرۈبەرى كە ھەندىكىيان كارىگەرى راستەۋخۇ ھەيە لەسەر رېڭخراۋ، ھەندىكى تىرىشيان كارىگەريەكەي نازىستەۋخۇيە.
- نازايەتى ۋ خۇبەدەستەۋدەندان لە دەركردنى بېيارو شىۋازى نوئى، كە ئەمەش لە كۇتايىدا بۇ قازانچى رېڭخراۋ دەگەرېتەۋە.
- دادپەروەرى لە نېۋان كارەمەندەكان.
- پىرسو راپۋىزكردن بە ھەرمەنەبەرە لىھاتوۋەكانى ناۋ دەزگاۋە.
- بلاۋكردنەۋەي رۈشنىبىرى گەفتوگۆكردن و رېزگرتن لە ناۋ كارەمەندەكان.
- چاككردن و پاككردنەۋەي كەسە خراپەكان.

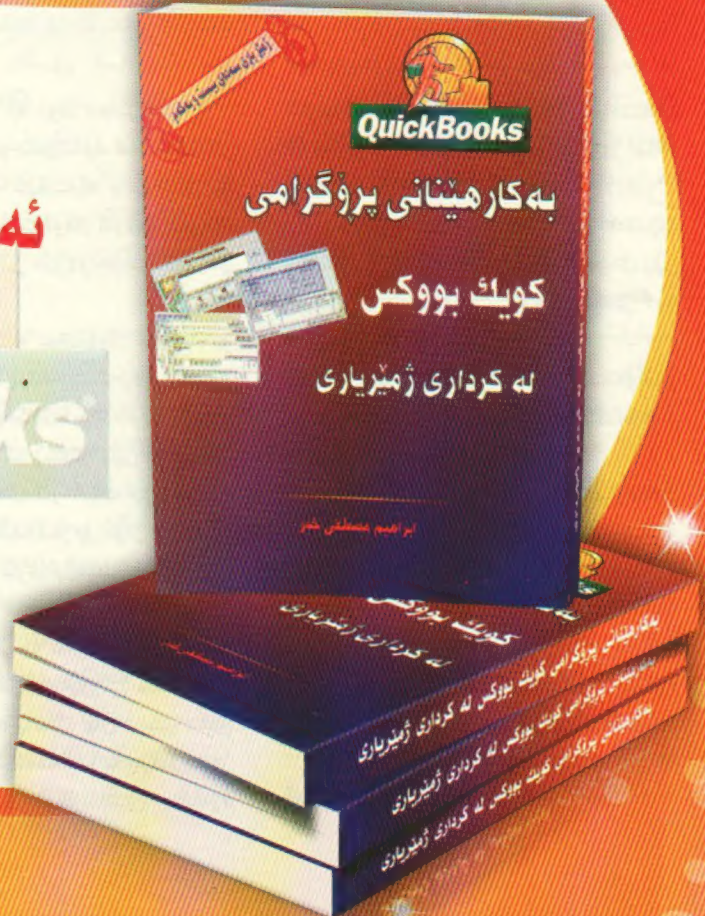

ئەم بەرھەمە كەوتە بەردىدى خويئەرانى ئازىز
بۇ ئەۋەى بەختەۋەرىيىت «بەختەۋەر بژی» بخويئەرەۋە

ئەم بەرھەمە كەوتە
بەردىدى

خويئەرانى ئازىز

د. محمد ممد فتهحي

بهرېو بهر هكمت بناسه

و: گوران جهميل

بهرېو چوارم
و كوتايي

بهرېو دهم كه گونجاو بېت له گهل سياسي ته
كاردا، بونه وې ليكولينه وودو وتوويز بكات
له گهلندا.

۶- بوي دمرخه كه تو له ههنديك
رينمايي تيناگهيت، به بېنه وې پتي
بلييت كه بي عهقله، يا بوجونه كاني دوو
لايه نهيه.

۷- با پرسياره كانت راسته وخو
سنوردار بېت، پيشنياره كانت با گونجاو و
شاينه جيبه جيكرن بېت.

۸- هرگيز سرزنشني بهرېو بهر هكمت
مهكه، به لكو سرزنشني سياسي ته
رينمايه كان بكه.

بهرېو بهرېو راپا:

كه سايه ته ناواهيه:

۱- له قسه خوي پشيمان ده بېته و
له بهر نه وې هه ست به دنيايي ناكات.

۲- له برپاردان دهرسييت، يان له
نه نجامه كه ي به گومانه.

نالوزم كاني بكه ي كه بوت دنيريت.

۲- له سر نهو بنچينه هه لسوكه وې
له گهل بكه كه كيشه كه په يوه ندي به
سياسه تو لپرسينه وې كارود هه يه،
نك هه لسه نگاندي نيزدواجيه ت له لايه ن
بهرېو بهر هوه.

۳- با هه ميشه بيانووت هه بېت بو
نهو شتانه ي كه پيددجيت رخنه ت لي
بگريت، له بيانووه كاند پيداگري بكه له
سر نهو شتانه ي كه پيشتر پتي گوتوويت،
سهاره ت به شي وې كار جيبه جيكرن، با
قسه كردنت له گهلندا نهرمو نيان بېت، به
بېنه وې تومت باري بكه يت به كه سيكي
دووړوو.

۴- له سر خو و نهرمونيان گويي
ليبگره، تومت هې فره بوجووني سهاره ت
به تو مخره پالي، يان پتي مه لي
هه لسوكه وتكردنت له گهلندا ناجيگيره.

۵- پيشنياري ئيجرائاتي بخره

بهرېو بهرېو دووزمان:

كه سايه ته ناواهيه:

۱- هه ميشه په يامه كاني نالوزدو وړوون
نين.

۲- پيت ده ليت: كه كار هكمت زور
باش نه نجامد او، نه لام جاريكي تر
ديته وودو سهاره ت به هه مان كار رخنه ت
ليده گريت.

۳- هه موو كات مه سه له كاني دمتخاته
دله راوكيوه.

۴- هه لسوكه ووت كردن له گهلندا بي
نه نجامه، بوجوونه كاني جيگير نيه، له
سر كار هكمت.

۵- سرزنشني نهو كه سانه دكات كه
له گهلندا كار ده كن، به وې كه به پتي
رينمايه كاني نهو كارناكهن.

جونتي هه لسوكه ووت كردن له گهل

نهو جوړه بهرېو بهرانه دا:

۱- هه ولېده كه راشه ي په يامه

۲- توانای برپاردانی نییه.

۴- برپروای به خوی نییه و ههست به کهمی دهکات، یان ههست به بوونی کهموکوری دهکات له شیوازی بهرپوهبردنیدا.

۵- گومانی ههمیشهیی ههیه، له هیچ شتیک دلتیا نییه.

چونیتی ههلسوکهوت کردن لهگهل
نهم جوره بهرپوهبرانهدا:

۱- با لیردا نامانجت نهوه بیت که وا له بهرپوهبرهکهت بکهیت که بتوانیت برپار بدات له سمر نهو مهسلانهی که به ههلواسراوی ماوتهوه.

۲- ههروهها رای بهینیت له سمر دوورکهوتهوه له راپایی.

۳- دتوانیت روژ بگيریت بهوهی که ههستی به کۆکردنهوهی زانیارییهکانو شیکردنهوهو کورتکردنهوهی پیشکهشکردنی به بهرپوهبرهکهت، نهمه وا دهکات که کهمتر راپا بیت له برپاردکانیدا.

۳- نهگهر مهسلهکه پهيوهندی به دهرهوهی سنوری کارهکهتهوه ههبوو، یان کاریگهری ههبوو له سمر پهيوهندی بهرپوهبرهکهتو بهرپرسانی له خوی گهورمتر، یان هاوپیکانی، ههرگیز نهکهی بهشداري بکهیت، مهگهر بۆ خوی داوای زانیارییهکی دیاریکراوت لی بکات.

۴- نهگهر دتهوتیت بهرپوهبرهکهت دوورکهوتهوه له راپایی و یارمهتی بدیت له برپاردانیدا، دبیت به شیوهیهک بیت وا ههست نهکهی که دهسلاتی بهرپوهبر گواستراوتهوه بۆ تۆ، تۆ بوویت به بهرپوهبره ناههرمی، نهمه وا دهکات که بهرپوهبرهکهت به گومان بی لیتو له کورسییهکی خوی بترسیت.

وریابه با بهرپوهبرهکهت ههرگیز وا ههست نهکات که ناتوانیت هیچ برپاریک دهریکات به بی تۆ، چونکه نهمه له کهسایهتی کهم دهکاتهوهو به هیچ شیوهیهک پیی رازی نابیت.

۶- ههمیشه با ههلسوکهوتت وا بیت که تۆ کارمنهلو نهو بهرپوهبر بیت، به وریاییهوه رۆلی خۆت ببینه، نهو زانیاریانهی که بهرپوهبر پیوستیهتی، پیشکeshی بکه به وردی راستگویانه.

۷- نهکهی تۆش راپا بیت له برپارداندا، یاخود له بهرامبر راپایی بهرپوهبرهکهتدا تۆش راپا بیت وگو نهو، چونکه نهمه وا دهکات که کهموکوری له کارهکاندا دهرکهوتتو زۆرجار تۆممت

بار بکريت بهوهی که به باشی کارهکانت نهجام نادهیت.

بهرپوهبره ههلسوکهوت سارد:
کهسایهتی ناوهایه:

۱- ههزی به تیکهلاوی کردن نییهو ههلسوکهوتی لهگهل خه لکیدا ساردوسره.

۲- له بهر کهم تیکهلاوی کردنی لهگهل خه لکیدا، وهک کهسیکی خۆ به زلزان دهردهکهوت.

۲- له بهر نهوهی شارهزایی نییه له ههلسوکهتکردن، کاتیک که تیکهلاوی خه لکی دهیت سوکایهتی به خه لکی دهکات.

۴- هیچ بایهخ به بیرورا گۆرینهوه نادات لهگهل کهسانی ترداو ههمیشه بیرهکانی خوی لاپهسهنده.

۵- به هوی ههلسوکهوت سارددکانیهوه ههر وهک چیاپهک له بهفر وایه هینه ساردوسره.

۶- ناتوانیت برانیت ههستهکانی بهرامبر به شتهکان چیه، نهمهش به هوی زۆر خفهکردنی ههستهکانیهوه.

۷- به هوی بیدنگیهکهیهوه بهرامبر دهکوژیت.

۸- هینه بۆ خوی دمزی، ههرگیز حمز ناکات کهس بیزاری بکات.

چونیتی ههلسوکهوت کردن لهگهل
نهمجوره بهرپوهبرانهدا:

۱- ههولیده که بهرپوهبرهکهت وا ههست بکات که تۆ ههمیشه لهگهلیدایت، نهمهش له ریگای کهمکردنهوهی بهربهستهکانی سهر ریگای کهمکردنهوهی تیچوونهکانو زیادکردنی دهسکهوتهکانهوه، ههمیشه ههوالی سههرکهوتهکانی کارهکی پی رابگهیهنه، به جدی ورونی کارهکانت راپهرینه، کات بدۆزهوه بۆ گفتوگۆکردن لهگهلیدا.

۲- له دهروونی خۆتدا گفتوگۆ نهوه بکه که چۆن بتوانیت بهربهستهکانی سهر ریگای بهرپوهبرهکهت لابهیریت.

۳- کاتیک یاسی کیشهیهکی بۆ دهکیت ههول بده به کورتی بۆی یاس بکهیت، زانیارییهکان به وردی به پهله بۆی بگیرهوه، که نهمه یارمهتیدری دهیت بۆ برپاردانی، مهسلهکان به وردی پهيوهست بکه به پهلهوهو پاشان پیشکeshی بکه.

۴- له کارهکهتدا ههرچی فهرومانیکی پیکردی بۆی جیهجی بکه، نهمه بۆنهوهی که بیت بۆ لای تۆ کاتیک که کاریکی ویست.

۵- به دواي ههلهدا بگهری بۆنهوهی بتوانیت زیاتر متمانهی نهو به دهست بهینیتو دیواری بهستهلهکی نیوانتان بشکینیت، نهمهش له ریگای به دهستهینانی متمانعهوه دهیت، چونکه ساردوسری هینهی تر بهربهستهکانی نیوانتان زیاتر دهکات.

بهرپوهبره باش:
کهسایهتی ناوهایه:

۱- له کارهکیدا جیهیه، بهلام دلی زۆر باشه.

۲- ههرچی پی بلیت بروات پی دهکاتو کهسیکی سادیه.

۳- کهسایهتییهکی زۆر لاوای ههیه، به ناسانی کاری تی دهکرتو دتوانیت بۆچوونهکانی بگۆردیت.

۴- له و برپاوهدا نییه که له دونیادا خراپه و درۆ خیانت ههیت.

۵- پیی خوش نییه که فهرومان به سهر کارمندهکانیدا بکاتو کیشهکانیان بۆ چارهسهر بکات.

۶- توانای چارهسهرکردنی کیشهکانی نیوان کارمندهکانی نییه، یان تیبینی ههلهکانیان ناکات.

چونیتی ههلسوکهوت کردن لهگهل
نهمجوره بهرپوهبرانهدا:

۱- ههولیده که کارهکانت به باشتین شیوه راپهرینیت، ههموو ههولیکت بهگهریخه.

۲- تهماشای کارهکهت بکه برانه به باشی راپدهپهرینیو به پیی نهو پیوهردیه که داوات لیکراوه.

۳- نهگهر پیویستت به زانیارییهک ههبوو، له لای بهرپوهبرهکهت دهست نهکهوت، نهوه برۆ بۆ لای کهسیکی شارهزا لهو بوارد، نابیت بهرپوهبرهکهت ئیجراج بکهیت، یان پیشان بدیت که کهسیکی لاوازه.

۴- نهگهر زانیت که ههولیکانت له لایه بهرپوهبرهکهتهوه پیی نازانریت، نهوه برۆ بۆ لایو به نهدهبهوه پیی بلن، مهسلهکهی بۆ ورون بکهروهو به بهلگهوه هسهی بۆ بکه، زیادهرومی مهکه، وا خۆت پیشان مهده که تۆ باشتین کهسی کارهکی.

۵- نهکهی دهست له راستگویی و دلسۆزی ههلگریت، تهنانهت نهگهر چواردهوهرهکهشت به هوی کهمتهرخمی بهرپوهبرهکهتهوه تووشی بیتافتهتی و بیزاری بین.

دواي

بريار

ئايا بريارت ههيه!!

ئاي مەھمەد مەلۇد

رەنگە ناوئىشانى بابەتەكە لاي تۆي
خوئىنەرى بەرپىز كەمىك سەير بېت، بەلئ
ھەر بەو جۆرىيە لە كاتىكىدا لە بېرى
نووسىنى بابەتلىكدا بووم ھەولمدا ئەو
بابەتەي پىشكەشى ئىۋەي ئازىزى دەكەم
لە واقىعو رەقتارى خۇمدا تاپادىيەك
بەرچەستە بووبىت، يان ھەولى پراكتىزە
كرىنىم دابىت، ھەر بۆيە ھەلۋىستەيەكەم
كردو تەنھا ئەم دېرەم لە خۇم پىرسى
(دواي ۳۴ بريار ئايا بريارت ههيه!!)

باش دەستخۇشسىيەكى بېسىنور لە
ستافى ئەم گۇفاردە ھىۋاي بەردەۋامى
بۇيان، دەبىرنىت گۇفارى بريار كە تانىستا
۳۴ ژمارەي پىشكەش بە خوئىنەرانى
كردوۋە، تا پادەيەكى بەرچاۋ رەھەندو
شىۋازەكانى گەباندنى گرتوۋمەبەر
لە بىۋارى كارگىرى كارو بەرپومبىردى
خودو پەرومردىيەكى تەندروسىتو
بازاپسازى... ھتە، دىيارە ئەركى ئەم
گۇفاردە ئاراستەكردىنى خوئىنەردە بەردو
باشى سەركەۋتن لە تەۋاۋى كاپەكاندا
بە زمانىكى شىۋاۋ سەرنجراكىش، ھەر لە
زمانى ئايدىۋاۋ ئامۇژگارى جىرۇڭو زمانى
مىندالو تەۋاۋى شىۋاۋە زىندوۋەكانى
سەردەم.

ئەۋەي مەبەستى مەنە لەم بابەتەدا
ئەۋمىيە ئەركو كارى ئەم گۇفاردە خستەنە
پروۋى زانىيارى چۆنىيەتى ھەنگاۋانە لە
واقىيەكى نەۋىستراۋ و ناتەندروسىتەۋە
بەردە داھاتوۋيەكى پىرۇگرامدارو فېربوۋنى

دەدات كە رەنگە جىگەي مەترسى بېت
بۆي، ھەر بۆيە ئاگادارىان دەبىن لەو
كارانەۋ ھەندىجار ناھىلىن لە كۆمەلە
كارو رەقتارىك نىزىك بېنەۋە بە پاساۋى
ھەبوۋنى مەترسى بۇيان، قىسەي ئىمە
ئەۋە نىيە بىن ئاگا بىن لە پەرومردە
ھەلۋىستەۋى مىندال، يان پىخۇشكەربىن
بۇ سەركەتايەك لە سەركەشى سەرمەۋىي،
بەلگە مەبەست لەۋمىيە ئەو رەۋىشتە
جۋانەي كە لە بىنەپەتدا لە سىروشتى
مىندالدا بوۋنى ھەيە سەركوت نەكەينو
يارمەتى دەريان بىن ھەر لە سەركەتاي
پىگەيشتىيانەۋە ھەستى باۋەر بەخۇبىۋون
درك پىن بىكەن، تا داھاتوۋيەكى
داھىنەر بۇ خۇيان مەۋگەر بىكەن،
نەك شۆيىنكەۋتەيەكى رۆتىنى ئەۋدىۋ
داھىنانەكانى سەردەم بىن، بە واتايەكى
تر لە مىندالدا سەركوتكردىن دەبىتە
ھۋى مىراندنى مەمانەبوۋن بە خۇيان،
چۈنكە بىرەۋپىدەن ئەو بەھرىيە كە لە
پىشەندە خۇي بوۋنى ھەبوۋە ئاسانترە
لە سەم لە نۆي گيان بە بەردا كىرنەۋە
زىندوۋكرىنەۋە، لە كاتىكىدا فاكتەرى
لە ناۋبىردى ئەو بەھرىيە ھەر خودى
خۇمانىن، بۆيە بەرپاستى كارو رۆلى
ئەم گۇفاردە تەنھا پىرۇشنىيەۋ رۆلى
دواتر كە ئەركى ئىمەي خوئىنەرىيەتى
مەمانەۋ باۋەر بەخۇبىۋونە، كە ئەم
مەمانە بەخۇبىۋونەش ۋا دەكات مانىشتىۋ
گۇفتارو قىسە نەستەفەكان بىنە رەقتارو

ھۈنەرى برياردان، گىرپانەۋەي ئەزموۋنى
پىرۋانەي گەۋرە پىۋان و سەركەۋتوۋانى
مىژوو... شىرۇفەكردىنى ھەلە كىتوۋورى
ھەلپەسىرراۋەكانو دەستنىشانكردىنى
رېگە چارەي لۆژىكىانە بۇيان، بريار
رۆلى رۆشنىي نىۋ تارىكىيەكانى ژيانو
باسۇردى دەرگا داخراۋەكانو دانانى يەكەم
خستى خانوۋە داۋخاۋەكان دەبىيىت،
لېرەمدا گرنگىر لەۋەي وتراۋ خوئىنەريەۋە
نەمەيە:

باش ئەۋەي تۋانىمان ئەركو كارى
بريار دىيارى بىكەين، دەي ئايا دەبىت
ئىمەي خوئىنەرى بريار ج كاردە بىن و
ئەركو رۆلى ئىمە لەم نىۋەندەدا چى
بېت!! ئايا تانىستا لە خۇت پىرسىۋە
بۇچى بريار دەخۇيىنەۋە؟ ج سۈۋدىكەم
لې ۋەرگىرۋە؟ ئايا تەنھا بىكەمە
دۇستى بىدەنگى بىستە خواردنى شەۋانو
ھىچ ھەلۋىستەيەك نەكەم لەسەر پەردو
پەندو بابەتەكانى؟ ئايا تۋانىۋتە يەككىك لە
بابەت، يان دېرەكانى دوۋبارە بخۇيىتەۋە
بە مەبەستى سۈۋد ۋەرگىرتنى باشتىر!!

با لەم دېرەۋە دەست پىكەين (الإرادة
هي جوهر الإدارة)، دۇستە بەرپىزو
خۇشەۋىستەكانم مەۋف كاتىك دېتە
دىناۋە خاۋەن مەمانەيەكى بەھىزە بە
خودى خۇي لەۋ ژىنگەيەي كە تىيىدايە،
ھەر بۆيە كاتىك مىندال دەكاتە سەركەتاي
كاتى قىسەكرىدو رۆپىشتىن بۇيرانە بۇ
زۇر جىگە دەچىستو زۇركار ئەنجام

زانين... يان بهر نامهر يثري

دولین خوتی ساتهکان لهو ددایه که
نازانین دوی ساتنکی تر جی رووددات
بهلام به پنجهوانهوه کهساتنیک
نارمزو ددکه که بزانی بهیانی، یان دوو
بهیانی نهو گوزانکاریانه جین که له
ژایاناندا رووددات، به گشتی نهه کهزی
هموو لایهکه، بهلام نیوه بیتان وانییه که
ددریاری داهاتوو هیچ نهزانیان باشتیره؟
ههلیهته نهگهر بزانیان کهی دهمرن
خوتان دپاریزن له کردنی هر تاوانیک
جیزی تهویهو خو زدیلیکردن ناکهن، بهو
جوروش جاوهریکردنی مردن له مردن
ناخوشترد، نهه ته تنها نمونهیه که یوو
که بهیودیدارد به تهوای له لایهنهکانی
زیانتان یو خو سرفاکیکردن به کهلوکانو
جادوگهریو زانیانی تهوای له داهاتوودا
جی رووددات، کاریکی بن بهایه له بری
تهوای بزانی له داهاتوو جی رووددات،
بهرونامهریزی بکهن یو باستر بوونی
داهاتووتان تا هاسهنگی بیاریزن له
نیوان دواروژو دونیادا

(\$۱۰۰) یش نهبووم، موحازفهیهکی
سمیره؟؟؟ نا؟ کهوتمه راپوژ به دۆسته
دلسوزو هاوپیسه بهریزمکانم یو ماوهی
(۲مانگ) بهداخهوه کۆمهلیک قسهو
بوجوونی رووخینهروو ریشینیهکی
تهووا نهبیت هیجی ترم دمست نهکهوت،
بگره ههندیکیان به کهسیکی خهیاووی
مرؤفی جیهانی خهونه ههرگیز
نههاتووهدیهکانیان دزمانیم، تهناهت
لاتان سمیرنهبیت قسهی نریکترین کهس
که باوگم بوو، نهوه بوو ههمیشه دمیوت،
(کورم دانیشه به دهردی خوتهوه، تو
سواری گای هاردمبیت) بهلام پیمخوشه
نیوش بوجوونی هاوشیومتان نهبیت،
چونکه تهوای ههنگاوکانی نهه کاره
تازمیه ههلسهنگاندبوو به توانای خووم
پیشبینی قازانچو زیانهکانیم کردبوو،
تهوای بهر له هر شتیک پیویستم
بوو تهنا متمانه به خوبوون بوو بهلی
نیرادمو هیجی تر، پاش ماندوویوونیک
زور له راپوژکردن دوودلیو پاراپیهکی
بهردمواوم دوی (۲مانگ) له یهکلیک له
نویژه به کۆمهلهکاندا بیرم دیت رگاتی
دووهمی نوپزی مغریب بوو لیتان
ناشارمهوه من له نیو خهیاالاتو بیر
نهه بازرگانییه دیومزمیهدا بووم، نهوای
نههجاره نهندیشه خهیاالی پچراند،
قسه بیتومیددکانی پیشو نهبوو، بهلکو
دمنگی بهمرزی پیشهوای مزگهوتکه
بوو که فهرمووی: (... وایک نستین...)
تهنا بشت به تو دمهستین تهنا تو
کۆمهکو یارمهتیدروو پشتیوانمان، پروا
بکهن تهوای گیانم کهوته لهزین، نهو
کاته باش تیگهشتم له مانای نهو نایهته
پیرۆزه، بهلی دۆسته بهریزمکانی بریار
سوپاس یو خوا نهوه یهکهه ههنگاو و
دهستپیکردنی بازرگانییهکهه بوو توانیم
له ماومیهکی کهمدا له کایهکی خویدا
بیمه یهکلیک له رکا بهرمان، دزمان نهو
دۆستانه تهنا نهگهره خراپهکانیان بیر
دههینامهوه نیستا قسهیان جیهه؟ تهنا
بیدمنگی!!

له کۆتاییدا یو نهوای قسهکان بکهینه
کردار، تکیه با متمانهبوون به خود
بدۆزینهوه، بهلام بیرمان نهچیت نههمیش
ههلهنجراوی متمانهبوونه به خوا، به
نومیدی سهرفرازی.

ههلسوکهوتو بچه مهیدانی پراکتیکی
کردارییهوه دواتریش بینه سروشتی مرؤفه
سهرکهوتووکان، واته ههموو کات گوشتار
پیش رهفتار دمبیت، بهلام نهوای نهه
دووانه بیکهوه گری ددهات تهنا متمانه
بهخوبوونه، مرؤفی خاوم گوشتاری بی
کردار زۆرینه کات له دهریرینهکانیدا
وهک پیویست مههستهکانی ناپیکتیو
به پیچهوانهشهوه مرؤفی خاوم کردار
قسهو ناموزگارییهکانی کاریگهری تهوای
لهسهر گوینگر ههیه، بهلی کاتیک مرؤف به
کردارو رهفتارکانی پیناسه سهرکهوتن
یو منو تو بکات، کاتیک به نهزمووونو جی
دهستهکانی له کایه جوو به جوهرکاندا
فهلسمهقی بووونو بریارنامهیهک به
منو تو خۆشهویست بناسینیت.. به
دلناییهوه نهگهر تهنا وشهیهکیش
نهلیت ناومرؤکی ماستهرونامهیهک دهخاته
روو بهراورد به کهسایهتی پیشوو، وته
پیرۆزمکهی خوداش لهه راستیه باش
ناگادارمان دهکاتهوه (یایها الذین آمنوا
لم تقولون مالا تفعلون)، نهی نهوانه
باومرتان هیناوه بوجی شتیک دهلینو
نههجامی نادن؟ بوجی گوشتارتان دزی
کردارتانه؟

کهواته زانرا مرؤفی خاوم بریار
یهکلیک له پرمسنیبهکانی بریتییه
له متمانهبوون به خود، نهگهر
دۆستایهتیمان لهگه تهوای ژمارهکانی
بریاردا تاهههوهکهش بهردمواوم بیت بهلام
بهیودیدیهکی زیندوی بۆزمتیقی لهگه
کهسایهتیو ژینگه یوونماندا نهبیت
جگه لهوای ۲۵۰۰ دینارمان زیانکردوو
نهووشی زانیومانه کۆمهله داتایهکی
وهلانراوی نیو ههگبهی بیرمان نهبیت
چیت نین.

کۆتا برکهی بابتهکه به چیرۆکی
یهکلیک له دۆستانم تهووا دهکهین،
چیرۆکیکی سهرنجراکیشی پهه نامیز که
خوی بههجوهره یو گپرامهوه:

(سهرمتای بیرکردنهووم بوو له
نههجامدانی کاریک که بهدمر نهبوو له
توانای مرؤفهکان، له راستیدا کاریکی
ناسان نهبوو، بهلکو بازرگانییهکی
سهریووو یو من، چونکه دهمپکی خودی
مامهلهکه بری (\$۲۰۰۰۰) ی پیویست
بوو، نهه له کاتیکدا من خاومنی تهنا

گوفتار

كرۆكى

کردار

ئەسكەندەر پەجىم

سەرمتا بە شەرەقسە دەست پى دەكات، پاشان دەپىت بە شەرەقتە. كاتىكىش باسى لىمۆى ترشو مزرۇ خۆشمان، بۆ دەگىت، دەممان ئاۋى تىدەزىتو لافاۋى لىكىمان ھەلدەستىت.

سەرکردەش لە رىگەى بارگاۋىكردىنى پەيرەۋانى، بە وشەو وتەكانى، لەسەر دەسكەوت ھەلىان دەنىت. ھەمىشە سەرکردە، بەر لەۋەى بلىين: «كارەكانى رايىيە» بە «بە قسەرۋىشتو» دەيناسىتىن، چونكە سەرکردە بە تواناى قايلىكردىن دلدەمەزىراندن جيا دەگىتەۋە، نەك بە ناچاركردىنى پەيرەۋانى لەسەر بوون بە كۆپەلى گۆى لە مست.

ھەموو مەۋقەش دوو شىۋە زمانو ئاخوتنى ھەيە. ئىمە وشەو وتەكان لەو وتووڭزەنى لەگەل خۇمانو لەگەل كەسانى دىكەدا، ئەنجاميان دەدەين، بە كاردەھىتىن.

لە ساتەكانى تەنىيىو دورەپەرىزىمان لە كەسانى دىكە، لەگەل خۇماندا بىر لەو شتانەى دەمانەۋىت، دەكەپنەۋەو سەرپەشتىي وتووڭزىكى تايەتە دەكەپنە لە خۇمان دەپرسىن: جىمان دەۋىت؟

ئەمەش ئەۋە دەكەپنەنىت كە ھەر يەكەمان دوو جۆر زمانى ئاخوتنمان ھەيە:

۱- زمانىك كە لەگەل كەسانى دىكەدا پىسى دەۋىيىن بە زمانى دەرەكى دەناسرىت.

۲- زمانىك كە لەگەل خۇماندا پىسى دەۋىيىن بە زمانى ناوخۋىي دەناسرىت. كەۋاتە ئەركى سەرشانمانە فىرى جۈنپىيەتسى ئاخوتن بىين، تا رىنۋىنى خۇمانو كەسانى دىكەشمان پى بىكرىت.

لە روۋى زانستىشەۋە سەلمىنراۋە: ئەۋ كەسەى دادى خۇى لە دەست برسىتى دەردەپىت، بە پەراورد لەگەل ئەۋ كەسەى باسى برسىتى خۇى ناكاتو خۇى دەگىت، زۆرتەر دەخوات.

ئەۋەشى ھەرەشەى بەكارھىنانى توندوتىزى دەكات، لەۋ كەسەى بىزىرى خۇى پەرامىر توندوتىزى دەردەپىت، زۆرتەر پەنا دەباتە بەر زىرۋەنگو توندوتىزى.

ئەۋەش كە سەبارت بە ئاسودەيىو بەختەۋەرى، زۆر دەۋىن، لەۋ كەسانەى سەبارت بە مەينەتىو بەدبەختى دەۋىن، زۆر دلخۆشو كەيفىسازترن.

وشەو وتەكان كاريگەرىيان لەسەر ئەۋ كەسەى دەيانلىت بەھىزىرو زۆرتەر، لە چاۋ ئەۋ كەسەى دەيانلىستىت.

وشەو وتەكان پىش كارو كىردارەكان دەكەۋن، كە گوزارش لە نامادەسازىيە دەروۋنىيەكان دەكەۋن ئەۋ سەرپىشكىيانەشى كەسەكە دەيانكات بە تەۋەرو گىزىنەى شىۋازى بىرگىردنەۋەى، دىپارى دەكەن. دەپسا ئەگەر تۋانىمان وشەو وتەكانمان بگۆرپىن، ئەۋا بە راستى كىردارەكانى خۇمانى پى دەگۆردىن. چونكە گۆرپىنكارى بە وشەو وتەكان دەست پى دەكاتو بە كارو كىردار كۆتايى دىت.

ھەر چەندە مەۋقە پى بىكات، ئەۋەندە زۆرتەر پەى بە وشەو وتەكانو كاريگەرىيان دەباتو ۋا لىھاتوۋە زۆرتەر پىداگرو وردەكار بىن. زانراۋىشە ئەۋ بە گوفتار بىرى دەكەين لەسەر خۇمان. ھانمان دەدات، تا بە كىردار پى ئەمەكدار بىين. ھىلەكەز ھەر بە ھاندانى دەۋرۋەرى دەپىت بە گادز. جەنگى نىۋان دوو ۋلات،

وشەو وتەكانمان، چۆن كار لە كاروبارەكانمان دەكەن؟ وشەو وتەكان، رىنۋىنى ھىزو وزەكان دەكەن. تا بىن بە رەفتارو كىردار.

د. رۇبىرت رىگان دەلىت: پاش سى دەپە لە كاركردىن لە بۋارى پىزىشكى دەروۋنىو رايىنانى گەۋرەكاندا، ئەۋە فىر بووم كە بە باشى گۆى بۆ ھەر كەسنىك لەۋانەى بە مەبەستى داۋاكردىنى ئامۇڭزىكارى رىپىشانان دەنە لام، راپىگرم. مەن لە وشەكانى دەتۇزەۋە، لە سەرنجەكانى دەكۆلەۋە، تا ۋەلامى دوو پىرسىارى دىپارىكاروم دەست بگەۋىت، ئەۋانىن:

* بە وردى جى دەۋىت؟

* بە ھۆى پەيۋەندىيەكانىيەۋە، چۆن لەمپەر دەھىتىتە سەر پى خۇى؟ چۆن وشەو وتەكانى بەرەست لە نىۋان خۇى بەدەپىنانى ئامانجەكانىدا دروست دەكەن؟ ئىمە بە ئاخوتنو وشەو وتەكانمان، ھەۋلى داۋاكردىنى ئەۋەى دەمانەۋىت، دەدەين: بەلام ھەر بە ھەلپىزاردن دىپارىكردىنى شىۋازى ئاخوتنمان، شىۋازى بەدەستەتەننى خۋاستەكانمان ھەلدەپىزىرىن دىپارى دەكەين، بۆيە وشەو وتەكانمان، ھەمىشە گوزارش لە شىۋازى كاركردىن جىيەجىكردىنمان دەكەن. زمانچالى ئەزانىنىشمانە سەبارت بەۋ رىگەچارانەى دىكە، كە ھەن. وشەو وتەكانمان رىنگدانەۋەى بۆچوونو نامادەسازىيەكانى خۇمانن. ھەر جىيەكىش لە ھىزو ھۆشماندا نەپىت، لە وشەو وتەكانىشماندا ناپىتو ئىدى بە ھەندى ۋەرنەگرىن، چونكە وشەو وتەكان خۇيان نامادەسازى زەمىنەسازى بۆ ئەۋ كارانەى دەمانەۋىت ئەنجاميان بەدەين، دەكەن.

بهرزان ئوبوبکر

پۆژمهلاتی و پۆژئاوایی

لەسەر هەڵمەکانی سەرزەشتو پێتمایی بکەیت. *** فهرمانبهری پۆژههلاتی:** یاساكانی دامەزرێوەکە پێشێل دەکات و هەمیشە حەز دەکات بۆ کارە ئاساییەکانی پۆژو سوپاسی ئاراستە بکەیت، بەلام رازی نابێت لەسەر هەڵمەکانی سەرزەشت بکەیت.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: هەست بە بەرپرسیاریتی دەکات و هەمیشە دەیهوێت وێژدانی ئاسوودە بکات، هەر بۆیە حەز دەکات پۆژانه جێ دەستی دیاریتو بەرهەمی باشترو نایابتر دەستبخت.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: هەستی بەر پرسیارییمتی لە ناخیدا پەكجاری لایە، وا هەست دەکات کە تەنها لە دامەزرێوەکەیدا بوونی هەبێت بەسە، ئیدی گرتگی بە بەرهەمی نادات.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: هەموو کات لە بیر ئەوهوایدە کە چۆن خەزەتیکی نوێ پێشکەش بە گەلو نیشتمانی بکات.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: هەموو کات بێر لە زیادیوونی مووچەکە دەکات، هەموو بەرهەوام خەون بە مووچە بەرزێ ئەو هاوڕێیانەیەو دەبێت کە خەزەتی سالاڵەیان لە ئەو زیاتر.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: لە کاتی دەوامی فەرمیدا خۆی بە کاروباری لاوەکی و تاییبەتی خۆیهو سەرقال ناکات، لەگەڵ گەشتنی بۆ سەر کارمەکی مۆبایلهکی دادەخات سەرقالی راپەراندنی کارمەکی دامەزرێوەکە دەبێت.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: لە کاتی دەوامی فەرمیدا خۆی سەرقال دەکات بە هەندیک کاری لاوەکی و تاییبەتی خۆیهو، بۆ وێنە مۆبایلهکی، رادیۆکە،..... هتد.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: ئەگەر گوێبێستی وشە نەخێر بوو، چاکو بەللی لەوهوپیشتی بەرپۆمبەرەکی دەهێنێت پێش چاوی خۆی لە دلی خۆیدا پۆژش بۆ بەرپۆمبەر دەهێنێت و دەلێت، رەنگە ئەمڕۆ باروودوخ وابخوێت کە مۆلەتە نەدات!

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: هەرگیز نایهویت لە زاری بەرپۆمبەرەکیەو گوێبێستی وشە (نەخێر) بێت بۆ داواکارییهکانی، بۆ نمونە گەر داوی مۆلەتی بۆ پۆژێک، یان چەند پۆژێک، یاخود رۆیشتنەو پێش تەواو بوونی دەوامی فەرمی کرد، نایهویت بەرپۆمبەرەکی پێی بلی نەخێر، بەلکو هەمیشە دەیهوێت بلی بە چاوان، خۆ ئەگەر بە درێژی سالی تەنها پەكجاری وتی نەخێر، ئەوا هەموو چاکەکانی لەوهوپیشتی بەرپۆمبەرەکی زەری سەر دەکات تەنها حساب بۆ ئەو پۆژە دەکات کە پێی وتراو، نەخێر!

بەمو هیوایی هەمووان هەول بەدین ئەو فەرمابەرە بین کە هەموو سیفاته جوانەکانی تیدا کۆبووئەو، تابتوانین فەرمابەرێکی خۆشەویستو ویستراو دلسۆز بین بۆ فەرمانگەمان، نەك نەویستراو بیزارو بێ سوود!

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: بۆ هەر پۆژێکی نوێ پلانو نەخشە تاییبەتی هەیه.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: بۆ هیچ کات لە پۆژمەکانی ژبانی نەخشەو پلانو دانانیت، تەنانت رقیشی لە نەخشەو پلانو.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: کاتەکانی زۆر بە وردی بە گوێری نەخشەو پلانی پۆژانهی بەسەردەبات.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: کاتەکانی بەشیوێهەکی هەرمەکیو بە بێ پلانو بەسەردەبات.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: لە کاتی دیاریکردا لەسەر کارمەکی ئامادە دەبێت و داناکهویت، ئەگەر گەمیکیش لە کاتی دیاریکردا واکهوت، پۆژش بۆ بەرپۆمبەرەکی دەهێنێت.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: هەمیشە حەز دەکات چەند خۆلەکیک، یان کاتزێرێک دواي کاتی دیاریکردا بچیتە سەر کارمەکی، لەگەڵ ئەووشدا ئامادە نییه پۆژش بۆ بەرپۆمبەرەکی بهێنێت.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: بۆ کاری زۆر پێویست نەبێت داوی مۆلەت ناکات.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: بۆ هەر کاریکی ئاسایی و تاییبەتی خۆی داوی مۆلەت دەکات. (رەنگە زۆرجار کەسە نزیکەکانی خۆی پەڕنیت لە پێناوی وەرگرتنی پەك دوو پۆژ مۆلەت).

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: هەمیشە هەول دەدات بەرهەمی زیاتر بە دەست بهێنێت لە کارمەکیدا، بە مانایەکی دیکە دەزانیت کە دەبێت لە بەرامبەر مووچەکەیدا کارو چالاکی ئەنجام بدات، کات بە رێ ناکات، بەلکو لە ناو کاتدا کار دەکات.

* فهرمانبهری پۆژههلاتی: تەنها کات بەسەر دەبات و گوێ نادات بەرهەم، پۆژانه چەندین جار سەیری کاتزێرەکی دەستی، یاخود دیوارمە دەکات تا بزانی کە کاتی دەوام کۆتایی پێ دێت.

* فهرمانبهری پۆژئاوایی: رێژ لە یاساو رێسای بنەمای دامەزرێوەکە دەگرت، چۆن حەز دەکات لەسەر کارە چاکەکانی رێزو سوپاسی ئاراستە بکەیت، هەرواش حەز دەکات

لە ژمارەکانی راپردووی بپاردا بابەتیکمان سەبارت بە جیاوازی نیوان بەرپۆمبەرە پۆژههلاتی و بەرپۆمبەرە پۆژئاوایی بڵاوکردو، زۆرێک لە بەرپۆمبەرە و هەستیان کرد مەبەست لە بەرپۆمبەرە پۆژههلاتی ئەو کەسەیه کە خەلکی ولاتانی پۆژئاوایی بێت، بەرپۆمبەرە پۆژههلاتیش هەموو ئەو کەسانە دەرگرتەو کە خەلکی ولاتانی پۆژههلاتی، هەر بۆیە بە باشمانزانی لە بپاری ئەمجاردا ئەو بپۆمبەرە راست بکەینەو بلیین، بەرپۆمبەرە پۆژئاوایی ئەو کەسانە نین کە دانیشووی ولاتانی پۆژئاوان، هەروەها بەرپۆمبەرە پۆژههلاتیش ئەو کەسانە نین کە دانیشووی ولاتانی پۆژههلاتی، بەلکو مەبەست لە بەرپۆمبەرە پۆژئاوایی ئەو کەسەیه کە خاومنی ئەو سیفەتە جوانەیه کە باسکراوان، ئیدی دانیشووی هەر کلۆجیکی ئەم گیتییه، بە هەر زمانیک قسە دەکەیت، ئەگەر هەموو ئەو سیفەتە جوانانەت هەیه کە بەناوی بەرپۆمبەرە پۆژئاواییه و بڵاوکراوئەو، ئەوا تۆ بەرپۆمبەرێکی پۆژئاوایی، بە پێچەوانەشەو ئەگەر دانیشووی قوایی ولاتی ژاپون، یا ئەوروپا، یا ئەمریکا بێت، ئەگەر هەلگری ئەو سیفەتەنەت کە لە بەرپۆمبەرە پۆژههلاتیدا هەیه، ئەوا بەرپۆمبەرێکی پۆژههلاتی، تەنها بە گۆڕینی سیفەتە خراپەکانەت دەبێت بەرپۆمبەرێکی پۆژئاوایی، ئەک بە گۆڕینی شوێنی نیشتهجیوونت.

لە لایەکی دیکەشەو بۆئەو تەنها قسە لەسەر بەرپۆمبەر ئەکەین، ئەمجارەیان گەمێک جیاوازی فەرمابەرە پۆژههلاتی و فەرمابەرە پۆژئاوایی دەخێنە پوو، چۆنکە ناکرێت فەرمابەرە بیهوێت بەرپۆمبەرەکی پۆژئاوایی بێت، بەلام خۆی فەرمابەرێکی پۆژههلاتی بێت، هەروەك چۆن حەز دەکەیت بەرپۆمبەرەکی کەسیکی پۆژئاوایی بێت، واتە خاومنی هەموو سیفەتە جوانەکانی بەرپۆمبەردن بێت، هەرواش پێویستە حەز بکەیت کە خۆشت فەرمابەرێکی پۆژئاوایی بێت. ئەم خاڵانە خوارووە چەند جیاوازییهکی کەمن لە نیوان فەرمابەرە پۆژئاوایی و فەرمابەرە پۆژههلاتی،

تایبەتمەندییەکانی

بەرپۆمبەری سەرکەوتوو

تۆلەری
خۆمان ئۆمەد

بارودۇخەكان بىكات، چاوپىكەوتنەكانىش
بە باشى ئەنجام بدات.

۵- پەيۋەندىيەكى بەھىزو پىشەپپانەى
ھاوسەنگى ھەبىت لەگەل ھەرمەنبەرەكانى،
لەگەل مامەلەيەكى رەۋشتيانەى بەرز،
بەو شىۋازە دەتوانىت رېزو خۆشەويستى
چواردەورى بۇ خۆى بەدەست بەپنىتو
ھاندەرىكىش بىت كە ھەرمەنبەرەكانى
لە روانگەى دەرونيەو ناسوودەبو
نارەزوويەكى باشيان ھەبىت لە باشتر
نەنجامگەياندىنى كارەكانيان، خراپترين
جۆرى پەيۋەندى مامەلەكەردن ئەۋەپە كە
لەسر بىنەماى نايدۇلۇجياو بىرورى سىياسىو
مەزاجى كەسو سۆزدارى دروست بىت.

۶- بىرگەردنەۋەكانى دەبىت لۇجىكىانەو
لەسرەبنەماى ژىرى بىت، راۋىژ بە
كەسانى چواردەورى بىكاتو لە دواى
بىرگەردنەۋەپەكى درىژخايەن بىرپارەكانى
بدات.

۷- كەسكى داپەرور بىت لە نىۋان
ھەرمەنبەرەكانىداو جىاۋازى نەكات لە
نىۋانىاندا، ھەرمەنبەرەن بە بىنىنى
دادپەرورى لە لاپەن بەرپۆمبەرەكەيانەو
زۆرتەر مەمانە پەيدا دەكەن لاپەنى
مەنەۋىيان بەرزتر دەبىتەو.

بەرنامەيەك ياخود ئەو پلانەى كە ھەپە
دەبىت ستراتىيەت ھەبىت لە شىۋازى
بەرپۆمبەردن پراكتىزەكەردنى دا، بە بى
رەچاۋەردنى ئەم خالە كارەكان بەرشو
بلاو بەرپۆمبەردەن، لەبەرئەۋەى ئەگەر پلان
ھەبىت، بەلام رېگاۋشىۋازى جىيەجىكەردنى
بەھىز نەبوو، ئەوا پلانەكە نامانجەكەى
خۆى ناپىكىت.

۲- دەبىت بەرپۆمبەرەۋىستىكى باشى
ھەبىت بۇ كارەردن بەردەۋام كۆلەندەر
بىت لەسر كارەردن بۇ نامانجەكانى،
پاشان ھەلگى ئەزموونو زانىيارىيەكى
تەۋابىت لە بۋارى كارگىرى بەرپۆمبەردنى
كارەكەيدا، ەك ھەلەسەنگەندىنى تاكەكانو
چۆنىيەتى چاوپىكەوتنەكان لەبەرئەۋەى
بە تەنھا ۋىستى مەۋف بۇ كارەردن
بەس نىيە، دەبىت ئەزموونو زانىيارىشى
لەگەلدەبىت، كاتىكىش ھەرمەنبەرەن ھەست
دەكەن بەرپۆمبەرەكەيان خاۋەن لىھاتوۋىي
زانىيارىيە، مەمانەيان پى زياتر دەبىتو
ھەست بە دىنپىو ناسوودەپى دەكەن.

۴- بەرپۆمبەرى سەرکەوتوو دەبىت
لىھاتوۋىيەكى باشى قەسەردنى ھەبىت
بە شىۋازىكى سەرنجراگىش سەرکەوتوو
بىت لە كاتى شەلەزەكانو كۆنترۆلى

بەرپۆمبەرە ۋەكەسايەتتە دەگوتىت
كە پەكەمىن پىگەو بۆستى كارگىرى
ھەپە لە ناو شۆپىنى كارەكەيدا، ياخود
ئەو كەسەپە كە لە تروپىكى بەرپۆمبەردنى
نىشو كارەكانداپە لە ناو ھەرمەنگەكەى،
ياخود قوتابخانەكەى، يان دەزگاكەيدا
ھەروەك وتراۋە: (ناۋى بەرپۆمبەرىكى
سەرکەوتوو پى بلى، مەنىش ناۋى
دەزگاپەكى سەرکەوتوو پى دەلەم)،
بە رەچاۋەردنى ھەموو ئەم گرەنگيانەى
بەرپۆمبەرىكى نەۋەنەپى لىرەدا لە پىشتىر
تايبەتمەندىيەكانى دەخەپنەرەو:

۱- بوونى پلان: يەككە لەو كارە
بەرمەتتەنەى دەبىت بەرپۆمبەرە بىرى
لىكەتەۋە تەمانەت پىش دەستبەكاربوون،
ئەمەش دەبىت ھەمەلاپەن ورو
لۇژىكىانەبىتو بگۈنچىت لەگەل ئەو
دەزگاپەدا كە بەرپۆمبەرە كارى تىدا دەكات،
ناپىت پلانەكان تاكرەۋانە دابىرەت
بەلگە بە راۋىژو بە گروپ بىرپارى لە
سەربىرەت.

۲- ستراتىيەت لە كاردا، لە
دواى ھەبوونى پلان لە تايبەتمەندىيە
سەرەكەپەكانى بەرپۆمبەرە، كە بە واتاى
ھەبوونى ھونەرى بەرپۆمبەردن دىت، ئەو

سوودى

وهرزىش

كىيىمە؟

مىندالان زۇر دەبىستىن كە وهرزىشكرىن سوودى زۇرى ھەيە بۇ مرۇف، بەلام نايا بە تەواوى ئەم سوودانى وهرزىش چىنو مرۇف چۇن بىتوانىت بەدەستىيان بېيىت؟ ئەنجامدانى وهرزىش لە كاتىكى دىارىپىكراوى پۇزانەدا، يارمەتيدەردەبىت بۇ جالاككىردىنى لەش و بەرزىكردنەوى ناستى وزەى مرۇف، ھەروەك وهرزىشكرىن كارىگەرىيەكى زۇرو باشى ھەيە لەسەر چاگىركىردىنى زەوقو رەوشتى مرۇفەود.

سوودەكانى وهرزىش:

شارەزايان ئامۇزگارى ئەودەكەن كە مرۇف پۇزانە بۇ ماودى يەك كاتىزىمىر وهرزىش ئەنجامىدات، ئەمەش لەبەر ئەم ھۆيانە:

- وهرزىش سوودى ھەيە بۇ ھەموو بەشىك لە بەشەكانى لەش و لەوانەش مىشك، وهرزىش وا لە لەش دەكات كە ماددەى (ئەندروفىن) دەرىدات و ئەم ماددەيەش وا لە مرۇف دەكات بىجەستەودە ھەست بە خۇشى پشودان بىكات، ھەروەك يارمەتيدەرە بۇ ئەودى وا لە مرۇف بىكات خەوىكى ھولى لىبىكەوئىت، ھەروەدا ھەستى باومرپەخۇببون لە لاى مرۇف زىاتردەكات.

- وهرزىش پوووخسارو روالەتى گشتى مرۇف باشىرو جوانىتردەكات، ئەو مىندالانەى كە بەردەوامو بەشىتومىيەكى رىكوپىك وهرزىش دەكەن، لەشىيان كالۇرى، واتە يەكەى گەرمى لەش- و چەورىى زىاتر دەسووتىنىت، بە بەراورد لەگەل ئەو مىندالانەى كە وهرزىش ناكەن، لە ئەنجامى ئەمەشدا ئەم مىندالانەى وهرزىشكارن، لەشىكى جوانو رىك و ھەروەدا كىشىكى تەندروستو نمونەييان دەبىت.

- وهرزىش كىشى مرۇف دادەبەزىنىتو مرۇف دەپارىزىت لە ئەخۇشىيەكانى شەكرەو بەرزىبونەودى فشارى خوتىن. - وهرزىش سوودىكى ناينىدەيى ھەيە كە لەوانەيە مرۇف گرىكى بىن ئەداتو لە ئىستادا ھەستى بىن ئەكات، چونكە وهرزىش بە تايىبەتى وهرزىشەكانى بازدانو راكردن، ئىسكەكانى مرۇف بەھىزدەكەنو كاتىك كە مرۇف چوودە تەمەنەودە ئىسكەكانى بە ناسانى بېيىز نابتى.

نايا كام وهرزىش گونجاوہ بۇمان؟

وهرزىش زۇر جۇرى ھەيە، ھەندىك وهرزىش ناسان و مرۇف دەتوانىت لە ھەر شۇن و لە ھەر كاتىك ئەنجامىيان بىدات، بۇ نمونە لە باخى گشتى، وەكو وهرزىشەكانى راكردن، راكردن وهرزىشكى ناسانەو سوودى زۇرى ھەيە بۇ مرۇف.

ھەروەدا وهرزىش تىرى زۇر ھەن وەكو: يارى تۇبى پىرو سەبەتەو تاپكواندو يارىيەكانى ھىزو.... چەندىنى تر، كە ھەموويان بەسوودو خۇش، گرىنگ ئەومىيە كە تۇ بە بى نازمووى خۇت يەككىك، يان چەند وهرزىشكى لەوانە ھەلبۇزىرو بەشىتومىيەكى رىكوپىك ئەنجامى بىدەت.

ماودى وهرزىش پۇزانە چەند بىت؟

واچاكە ھەفتانە (۶) رۇز وهرزىش ئەنجامىدەت، بەشىتومىيەك لە ھەر پۇزىكىدا ماودى (۲۰-۳۰) خولەك بىت، دەبىت رۇزىك بە تەواوى ھىچ وهرزىشكى ئەنجام نەدرىت، تاكو ماسولەكان پشوو بەدن.

كام خوارىدانە سوودىيان ھەيە بۇ وهرزىشەوانەكان؟

كاربۇھىدارتى، وەك (نانو برىنجو

مەكەرونى) وەك بە لەشى مرۇف دەبەخىش، ھەروەدا ميوو سەوزەكانىش زۇر بەسوودن. وا باشە ئەم جۇرە خوارىدانە لە بىش ئەنجامدانى وهرزىش بخورىن، بەلام لە پاش ئەنجامدانى وهرزىش واچاكە پىرۇتىنەكان بخورىن، وەك: (ھىلكەو گۇشتى مرىشكو گۇشتى سوورو ماسى)، ئەمەش بۇ خۇراك بىدانى ماسولەكان كە لە كاتى ئەنجامدانى وهرزىش مرۇف زۇر بە كارىيان دەھىنىت.

ھەروەك دەبىت وهرزىشەوانەكان دووركەونەودە لە خوارىدى شىرىنەمەنىيەكانى وەك: (بىسكوتو شىكولاتە)، چونكە ئەم جۇرە خوارىدانە رىزىمىيەكى زۇرى چەورىى شەكرىيان تىدایە، ھەروەدا خوارىدى ئەم شىرىنىيەش وا لە مرۇف دەكەن ھەست بە تەمەلى بىكات وەزى پىويست بە مرۇف نابەخىش.

بۇجى ھەندىك كەس ھەز لە وهرزىش ناكەن؟

لەوانەيە لەبەرئەومىيىت ئەوان ئەو وهرزىش ئەنجام نادەن كە بە لايانەودە پەسەندە، يان ئەودە ھىشتا ئەوان وهرزىشكىيان نەدۇزىوتەودە كە بە لايانەودە پەسەندە.

ئەنجامدانى ئەو وهرزىشەى كە مرۇف بە لايەودە پەسەندەو خۇشىو چىزىلى لىومەردەگرىت، واى لىدەكات كە بۇ ماومىيەكى زىاتر لەسەر ئەنجامدانى بەردەوام بىت، بۇيە خۇت ناچار مەكە لەسەر ئەنجامدانى وهرزىشكى كە نازمووى لى ناكەيت، چونكە تۇ لەسەرى بەردەوام نابتو لەسەرى نارۇيت.

سەرچاوە: گۇفارى (العرىبى الصغىر) ژمارە ۲۲۱ سالى ۲۰۱۱

دەھان خەمبەن مەھسەلەر

ئېمپىراتورى

نەوت جۇن د. رۆڭكەلەر

جۇن دافىسۇن رۆڭكەلەر بىە يەككىك لە دەولەمەندە بىە ناوبانگەكانى ولاتە يەكگرتەدەكان دېتە ئەزمار، ئەگەر بىەناوبانگىرىنىان نەبىت، كەسكە بىە سەرمایەكى خۇبەكەم زانەو دەستى بېكردووە پاشان بوو بىە يەككىك لە بىە ناوبانگىرىن كەسپەتپەكانى جېهان، تەنەمەت بوو بىە پېشەنگ بۇ زۇرىك لە سەرمایەدارەكانى جېهان، ئەم خانەوادىە لە سەرمەتای جەنگى ناوخۇبى ولاتەيەكگرتەدەكانەو دەركەوتن. رۆڭكەلەر دەلال (جامباز) شەمەكى بچوكى كشتوكالى بوو لە كلىفلاند لە ئۇهايو، دواتر كۇمپانىيە ستانداردو ھاوبەشەكانى لە سالى ۱۸۶۲ دامەزراند، پاشان سەرمایە ئەم خانەوادىە بىەشپەدەك كەلەكە بوو ۹۵% بازىرگانی گواستەنەو نەوتى نەمىركەكان لە ژېر دەستدا بوو.

پاشان لە سالى ۱۸۸۹ كارمەكى ھراوانكرد بۇدامەزەمەتپەكى قۇرخكارى زەبەلاح بىەناو (ستاندارد ئۇبىل ئىف نىوجىرسى)، بىەلام سالى ۱۹۱۱ دانگاپى فېدرالى بىە مەبەستى سەلامەتى وىلايەتەكان دۇ بىە يەكگرتە بوو، سەرمەنجام لە كۆى سىو سى

خەلك ناھىيەتەو دەكانكان سەرمەخۇ نىنوو... ئەمانەش ھۇكارگەلىكن بۇ تالان كىردى سامانى نەتەو مىو خەفەكىردى بىەھرى ھاولاتيانوو... گىردىنەو سەرمایە لە دەست جېنىكى دىارىكاردا. جېنى سەرمایەدار لە باكورى كۆى زەویدا دەستيان ھەبوو لە پېشەستىن بىەرو پېشەردى كۆمەلگادا لە بوارى ژىرخانو سەرخانى كۆمەلگادا، لە كاتىكدا لە ولاتانى جېهانى سىيەمدا رۆلى سەرمایەداران تەواو جىاوازه. لىزەمدا سەركۆزەشتە سەرمایەدارىك دەخەپە بىەرباس بۇنەو خۇپنەر بىەلە كەمەو ھەست بىكات كە ھەموو كەس، پەرومىدگار تۈوانى زۇرو جۇراوچۇرى پېبەخشیو، تاخۇى لاكەم نەبىتو لە لایەكى ترەو بىتۈانیت بىكارىان بىتیت لەو بواردە كە دىەوېت كارى تىادا بىكاتو دىەركەوېت.

جۇن دافىسۇن رۆڭكەلەر (۱۸۲۹-۱۹۳۷) بىە جۇن د. رۆڭكەلەر باوك بىە ناوبانگە، وەك جىاوازىيەك لەگەل جۇن د. رۆڭكەلەر كوردا (۱۸۷۴-۱۹۶۰)، رۆلىكى تەومرى ھەبوو لە دروستكىردى بىشەسازى نەوت لە ولاتە يەكگرتەكانى نەمىركادا.

جۇن د. رۆڭكەلەر-

سەروكى نەنجوومەنى كارگىرى

كۇمپانىيە ئىستانداردئۇبىل -۱۸۲۹-

۱۹۳۷/ ھەرمەلەز- نىيۇرك

پېشەكى، رەنگە زۇرىكەكان ئەم پەرسپارە لە خۇمان بىكەن، بۇجى سەرمایەدارەكان بىە زۇرى لە رۆژئاوادا دەرەكەون، بىەلام لە ولاتانى جېهانى سىيەمدا دەولەمەند بوون دەركەوتن بىە شىوېەكى دىكەپە؟ زۇرجار خەلك لە رېگە سىياسەتەو دەمىن بىە سەرمایەدار، زۇر بىە سادىپى لەو ولاتانەدا دەزگاو دامەزراو جۇراوچۇرەكان لە ژىانى ئابورى رەمىارى خەلكىدا مېزووېەكىان ھەپە، خەلكى كاتىك باج دەمدە بىە ھۆكۈمەت بىەشدارى ژىانى ئابورى رەمىارى... دەكەن بىە شىوېەكى رەستەو، سەرمەزى ئازادى رۆژنامەكانو سەرمەخۇبى داداكانوو... سەربارى كرانەو لەو كۆمەلگاپانە بىە رووى تۈواناكانى خەلكىدا، بىەلام لە ولاتانى جېهانى سىيەمدا ھۆكۈمەت دەست بىەسەر ھەموو كەنالىكى ژىاندا دەرگىتە ماو بۇ بىشدارى رەستەو،

كۆمپانیا كە دادگای ناوبراۋ ھەلىۋەشاندەۋە رۆڭڧلر ھۋارىيەكى پشكەكانى دىستكەۋوتو بوۋ ۋە بىلۋىنئىرى يەكەم لە ئەمىرىكاڧا.

ژيانى مىندالى رۆڭڧلر پىر بوۋ لە پىچەۋانەكان، ئەۋ شىۋە ژيانە كارپىگەريان بەسەرپەۋە ھەبوۋ، بە شىۋەك باۋكى پىۋاۋىكى دوور لە دىنۋ دوور لە بەھاكان بوۋ، زۇرچار لەگەل زارۋكەكانىشى ناپاست بوۋ، بە پىچەۋانەۋە دايكى كەسكى مىھرىمان ۋە پەيۋەست بوۋ بە ناينۋ بەھاكانەۋە كەسكى راستگۆۋ خۆشەۋىستى ھەموۋان بوۋ.

لەگەل ھەموۋ ئەم راستيانەشدا رېڭاى باۋكى گرتە بەر لە بازارگانىدا، چونكە ئەۋ ھەمىشە نامۇزگارى دىكرد كە سۆزۋ خۆشەۋىستى لەگەل بازارگانىدا تىكەل نەكات، ھەرىكە بەپىي خۆيۋ لەسەر ئەۋ بىنەمايە باۋكى ھەلسەكەۋوتى لەگەل دىكرد، باۋكى ئەۋ كە بە بىل رۆڭڧلر ناسراپوۋ، كارەكەى تارادەپەك نامۇ بوۋ، ئەۋ بازارگانى بە رۆنى مارۋە دىكرد.

كاتىك تەمەنى تەنھا شازدە سال بوۋ بە رۆزانى ۱۰۰سەنت كارى بۇ كۆمپانىيەك دىكرد، كارەكەى بىرىتى بوۋ لە كۆرگەنەۋەى كرى لە كرىنشىنانى كۆمپانىيە ناوبراۋ، ئەم كارەيى ۋاى دەخواست چەندىن كاتىزىمىر لە چامپروانى قەرزدارەكانىدا بىت، تا ھەقى كۆمپانىيە ناوبراۋيان لىۋەرگىرئ بۇ پىزگارپوۋن لىۋى گەلەك چار قەرزدارەكان خۇيان دىشاردەۋە ۋەك ھەۋلىك بۇ خۇ پىزگارگەردن، بەدىۋىكى تىردا جۆرى كارەكەى ۋايلنكردبوۋ كە خۆشەۋىستى خەلك نەبىت. بە ھۋى خۆشەۋىستى ۋانۋاى زۆرىيەۋە بۇ ژمارۋە ژمىرىارى لە پىشەكەيدا بەرزگرايەۋەۋە بوۋ بە ژمىرىارى كۆمپانىيەك، بۇ ماۋەى سى سال لە كارەكەيدا بەردەۋام بوۋ، لەم كارەيدا ۱۰۰\$ ۋاى پاشكەۋوت كىرد، ۱۰۰\$ دىكەشى لە باۋكى ۋەرگرت، لەگەل كەسكى بەناۋ مۆرىس كلارك كۆمپانىيەكەيان دامەزراندو بوۋن بە دەلالى گۋاستەۋەى شەمەك، ئەۋ شەمەكانەى ئەۋان كارپان تىادا دىكرد، بىرىتى بوۋن لە دانەۋىلە، كا، گۆشتۋ... ھتد.

لەگەل ھاۋكارەكەيدا پەردى بە كارەكەى داۋ داھاتى باشپان لەم كارەدا ھەبوۋ، بەلام كاتىك نەۋت لە سالى ۱۸۵۹ لە پۇژناۋاى پەنسلۋانىا دۆزرايەۋە دۆزىنەۋەى ناوبراۋ نىمچە تەقىنەۋەيەك بوۋ لە دىروستكرنى پالاۋگەى نەۋتدا، ئەۋ كارەش ھاندەر بوۋ

بۇ رۆڭڧلر كە لە سالى ۱۸۶۲ دا پالاۋگەيەكى نەۋت دايەمەزىنئىت، سەرمتا ئەۋ گىرنگىيەكى زۆرى بەۋ نىشە نەدەدا، چونكە بازارگانى گۋاستەۋەى دانەۋىلە بۇ ئەۋ كارپكى فرە داھات بوۋ لەم سەرۋەنەدە مەبەستى بوۋ لە ژيانى تايپەتىدا ۋچانك بىداتو بىپارى دا خىزان دىروست بىكات، دواتر جوۋە نىۋ ژيانى خىزانىيەۋە، ھاۋسەرەكەى ناۋى (لۇزا سلىستائىن) بوۋ، ھاۋپى سەردەمى قوتابخانەى بوۋ، دواتر ھەمىشە جۇن دىكوت ئەگەر نامۇزگارىيەكانى لۇزا نەۋاۋە من كەسكى ھەزار دىبوۋم لە ژياندا، (دىكوتىرئىت رۆڭڧلر دوۋچار لە ژياندا گىراۋە چارىك كە ھاۋسەرەكەى كۆچى دۋاىي كىرد، سالى ۱۸۹۵، چارىكى تر كە خانەنشىن كىرا)، ھەنگاۋ بەنگاۋ رۆڭڧلر لە بازارگانى دانەۋىلەۋە ھەنگاۋى ھەلدەنا پوۋوۋ نالتونى رەش، كە بە خۆپنى تازەى بازارگانى ناۋ دىمىرا لەم بۋارەدا جۇن بىپارى دا يەكەم كەس بىت. لەم كاتانەدا بۋارى پىشەسازى ھەلىۋەشۋەۋە نا كارپىگەرىبوۋ، ئەمەش چانسىكى باش بوۋ بۇ رۆڭڧلر تا زۆرىك لە كارەكان باش بىكاتو بىيانخاتە گەر تا زىاتىر دىرەكەۋىتو بىناسرىت، لەم ھەنگاۋانەدا سەرەكەۋوتو بوۋ بە ھۋى كارسازىۋ نارمىزۋى لە بەرپوۋەردىندا بە دىستىكى پۇلايىن، لەم كاتانەدا جۇن بىرى لە قازانچۋ پاشەكەۋوتى ھەر سەنتىك دىكردەۋە.

دىستىكىر بەگىرگىرتىنى بارەلگىرو باشان بەرمىلى نەۋتى دىروستكر، (تا ئەۋ كاتە گۋاستەۋە تەنھا لە رېڭاى بار ھەلگەركانەۋە پىادە دىكرا) بە ھىۋاى كەمكىرەۋەى كرى گۋاستەۋە ھەرواش دىرچوۋ.

نرخى گۋاستەۋەى يەك بەرمىل نەۋت لە ۲۰۵\$ دايەمى بۇ ۹۶سەنت، لەگەل نەۋەشدا جۇن بىپارى ۋابوۋ باشترىن كارپىگەرى ھەبىت بە كەمترىن داھات، لە يەكك سەردانەكانىدا بۇ كۆمپانىيەكەى سەپرى كىرد بەرمىلىكى نەۋت بە ۴۰ پارچە لىحام پىكەۋەى دىمەستىن، قەرمانى دىكرد پارچەكان بىكەن بە ۲۸ كاتىك دىرەكەۋت لە ۲۹ پارچە كەمتر بىت، بىكەلگە، يەكك لە ھاۋكارەكانى پىي گوت سودى يەك پارچە چىيە؟ ئەۋ گوتى لە مەۋدايەكى دووردا سامانىكى زۆرى پى پاشەكەۋت دىكرىت.

ئەۋ ۋايدەمىنى كە بازارگانى پىۋىستى بە زىنگىۋ زامانپارۋى سوودۋەرگىرنە لە ھەلەكان، بۇيە بە ھاۋكارى ھاۋكارەكەى (ھىنرى فلاغلەر) ھەموۋ پالاۋگەكانى

نەۋتى لە ئەمىرىكاڧا كرى ئەۋ پالاۋگانەى نەچۋونە ژىر داۋاكارپەكانىيەۋە تەلەكەى بازارگانى لەگەلدا بەكاردەمپان، بەۋەى ناچارى داخستنى دىكردنۋ پاشان لەگەل كۆمپانىياكانى ھىلى ئاستىدا تىمىكىيان پىكەنى لە بۋارى گۋاستەۋەى نەۋتدا، لەم كارەشدا پشكى شىر بۇ جۇن بوۋ.

ئەۋ كەسكى بىيەزەيى بوۋ لە بازارگانىدا، يەكك لە بىراكانى (فرانك) كە رىكەپىرى بوۋ ئەۋى بە تەۋاۋى لەم بۋارەدا تىكشكاندو نابۋوتى كىرد، ھاۋكات بىرايەكى دىكەى (ۋىلام) كە نامادەۋو ھاۋكارى بىت ئەۋى گەپانەدە پىزى مىلۋىنەرەكان، دواتر رىكەپانەدەكان زۇرىان لەسەر رۆڭڧلرۋ ناپاساى كۆمپانىيە ئىستاندارد ئۇيل نوۋسى، لە كاتىكدا ئەۋ دىۋەلەمەندىترىن پىۋاى دىنباۋو، چىكاى تىپۋانىنى زۆرىك بوۋ. بەلام ئەۋ ھىچ كات ھەستى بە تاۋان نەكرد بەرانبەر ئەۋ كارانەى كىردبوۋى لە پىناۋ دىۋەلەمەند بوۋنۋ كەلەكەكەردىنى ساماندا، ۋەك پىدانى بەرتىلۋ... چونكە رۆڭڧلر ۋايدەمىنى كە بازارگانى كايەيەكە بۋارى سىستىۋ كەمتەرخەمىۋ بەزەيى تىياچى ناپىتەۋە، لە كاتىكدا بە ھىۋاى قازانچ بىكەيت. لە بەرانبەردا جۇن ۋايدەمىنى كە پىشەسازى نەۋتى دىۋەلەمەند كىردوۋە لە ئەمىرىكاڧا بەبىپىرو بۇچۋونەكانى خىزمەتى ۋلاتۋ ھاۋلاتىانى كىردوۋە، بەلام ئەۋ نوۋسىنانە دواتر كارپىگەرى خۇيان ھەبۋ لەسەر رۆڭڧلرۋ ھەستى بە نازارى ۋىزدانى دىكرد، لە كۇتاپىدا پوۋىكىردە كارى خىرخۋازى بە ھىۋاى جۋانكردىنى سىماى خۇيۋ كۆمپانىيەكەى لەبەرچاۋى خەلكۋ مىدىياكان نىزىكەى پىنچ سەد مىليون دۆلارى لە ژياندا لە كارى خىرخۋازىدا خەرجىكرد.

لەم كارانەى رۆڭڧلر نەنجامىدا: بىناتنانى زانكۋى شىكاگۋ سالى ۱۸۹۲، پاشان بىناتنانى ناۋەندىكى پىزىشى سالى ۱۹۰۱ گۇرا بۇ زانكۋى رۆڭڧلر، دامەزراۋەى رۆڭڧلر بۇ كارى خىرخۋازى لە سالى ۱۹۱۲ داۋ جۇن دافىسۇن رۆڭڧلر لە تەمەنى ۹۸ سالىدا لە سالى ۱۹۲۷ كۆچى دۋاىكىرد، تا ئەمىرۋ زىاتىر لە خەفتا سال بەسەر دۋاكۋچى رۆڭڧلرۋ تىپەرىيۋە، بەلام ناۋەنۋابانگى ئەۋ ھەمىشە زىندوۋە، ۋەك ھاۋتايەك بۇ: پارە، ناۋبانگ، دىسەلات، سىكەس لە بىنەمالەى رۆڭڧلر گەپشۋون بە پىلەى جىگىرى سەرك كۇمارى ۋلاتە يەكگىرتەۋەكانى ئەمىرىكا تا سالى ۱۹۲۷.

لیدوانه‌کانی کوټلر له بازارسازیدا

بهره‌و بازارسازی نوئ

کۆمپانیایانە دەروات گە ھۆیەکانی گەیانندی نوئ دادەھێنێت بۆ داھێنان و پەيوەندی دەکاتو بەھایەك دەگەپەنێت بۆ بازارە ناھانجدارەکانیان. گە دەتوانین ناویان بنێین (خەیاڵیەکانی بازارسازی Marketing Visionaries) گە پێویست دەکات وەکۆ ئەم کۆمپانیایانە لە ھۆلی بەناوبانگی بازارسازیدا رێزیان لێبگیریت.

لێرمو پێویستە ئەو بەزانی گە بازارسازی زۆر حیاوازترە لە ماوەی دەیی یەکەمی سەھەدی بیست و یەك، لێرەدا پێرۆکەکانی خۆم دەخەمە سەر ئاراستە بازارسازی لە ھەزارە نوئ، ئەم کارەشم (بەرەوانیە لە داوای ئایندە). ئەمە خوارموش ئەو پێشکەوتنە بنەرەتیانە لە شوێنی بازار- پروبەری بازار- Marketplace/ Market space گە نیومەندکارییەکی خراپ ھەبوو لە نیوان فرۆشیاری بەکوو فرۆشیاری بەدانە بە ھۆی بازارگانی ئەلیکترۆنی. لە واقعیشدا دەبینین گە ھەموو بەرھەمەکان بەرەدەستن بەبێ ئەوێ گە لە وێنە بارزگانێیەکان بخێنە روو. گە بەکاربەر دەتوانێت وێنە ھەر کالایەك لەسەر ئینتەرنێت ببینێتو تاپەتەندەییەکانی بخوێنێتو ھەو بە باشترین نرخو خستەنەرووش لە فرۆشیاری بکڕێت لە داویدا کلیك لەسەر فەرمانی کڕین بکاتو نرخەکەشی ھەر لە ئینتەرنێت بدات، گە وایکرد ئەو کەتەلۆکانە و ن ب ن کە تیچوونی چاپکردنیان بەرز بوو. ھەرۆک کڕین لە کۆمپانیایەك بۆ یەکیکی تر زیاتر لە کڕینی بەکاربەر لەسەر ئینتەرنێت. نوینەری کۆمپانیایان وایان لێھات گە کالای دووبارەکانیان لە رێگای ئینتەرنێت ھەو بفروشن، یا بە ریکلامکردنە لە پێداویستی و چاومروانی خستەنەرووی ئارموزومەندانەتی، یا بە

بەھوونەییەکان لەگەڵ یەکتەری. - فرۆشی بەرھەم لە بری ھەولەدان بۆ تیگەیشتی پێداویستی راستەقینە کپیرو پرکردنەوێ. ھەر بۆ بێ بەختی بیرکردنەوێ کۆنی بازارسازی نیستایواری دا بە رێگای بیرکردنەوێ نوئ. گە کۆمپانیایەکانی بازارسازی زیرەك پەرەیاندا بە زانیی کپیرو تەکنیکەکانی بە یەکەستەنەوێ کپیرو تیگەیشتی ئابووریەکانی کپیرو. گە بانگیشتی کپیروەکان دەکات بۆ ھاریکاری لە دیزاین کردنی بەرھەم. ھەرۆک ئامادەییە بۆ پێشکەشکردنی خستەنەرووی نەرموونیان لە بازار، ھۆیەکانی راگەیانندیش بەکاردێنێت گە ئامێرەکانی گەیانندی بازارسازی یەکدەخات بۆ گەیانندی پەيامیکی جیگەر لە رێگای ھەر کپیروک گە پەيوەندی بکات. ھەرۆک تەکنەلۆژیای پێشکەوتووش دەخاتە کار وەکۆ کۆنگرە فیدیویو بە نامزکردنی فرۆشتن و پرۆگرام لاپەرەکانی مانیەر لە ئینتەرنێتو ئنترانیت (گەیانندی ناوخۆی کارگێریەکانی کۆمپانیایا) و ئەگسترنات (گەیانندی لەگەڵ کۆمپانیایەکانی تر). گە بە ئاسانی پێی دەکات بە درێژی رۆژمەکانی ھەفتەو بۆ ماوەی ۲۴ کاتژمێری رۆژانە، لەسەر ژمارە تەلەفۆنی تاپەت بە کپیرو گە بە ژمارە ۸۰۰-۱ دەست پێدەکات، یا لە رێگای پۆستە ئەلیکترۆنی، گە زۆر توانادارترە لەسەر دیاریکردنی ئەو کپیروانە کە قازانجی زیاتر دەستەبەردەکەو لە سەردانانی ئاستە جیاوازەکانی خزمەت. وا لە کەنالەکانی دابەشکردنیش دەروانیت وەک ئەوێ گە ھاو بەشییەتی ئەوێ دۆژمێ، لە کۆتاییدا ئەو ھۆیە دۆزییەو بۆ گەیانندی بەرزترین بەھای ئاستی کپیروەکانی. ھەرۆک پاداشتیش بۆ ئەو

داوایەدای دوان لەسەر بەشەکانی رابردو لە لیدوانەکانی کوټلەر لە بازارسازیدا کە بریتی بوون لە دروستکردنی کاری بازارگانی قازانجدار لە رێگای بازارسازی جیھانی، ئایا بە ئەنجامگەیانندی قازانجدار ھەبە لە بازارسازی؟ ستراتیژیەتی بازارسازی قازانجدار چی پێکدەھێنێت؟ بە داوی لێبوردنەوێ گە لە ژمارە رابردو لە بەشی چوارەم دا، ئەو پشت بەخوا لەم ژمارەیدا لەگەڵ ئێمە بەرەدەوام دەبین بۆ دوان لەسەر ئاراستە بازارسازی نوئ، ھەرۆک دەزانین و جیگای سەرورمانیش نییە گە زۆرێک لە بەرپرسانی جیگە جیگەر لە کۆمپانیایەکان (CEOs) گەیی ئەوێ بکەن گە بازارسازیان کاریگەر نییە، ئەوان دەبینن گە کۆمپانیایەکانیان زۆر خەرچ دەکات لە بازارسازیدا و لە بەرامبەردا دەسکەوتی گەمە. یەکیک لە ھۆکارەکانی ئەوێ گە زۆر خەرچ دەکەن لەسەر ھەمان رێجکە کۆنی بازارسازی ئەوێ گە لە سەری راھاتوون لە رابردوودا، گە بازارسازی رەسەنیش پێکدێت لەم کارانە خوارو:

- پەگسانبوونی بازارسازی بە فرۆشتن.
- تیشك خستە سەر داواکاری کپیرو لە کڕین، ئەوێ گە بایەخدان بە کپیرو.
- ھەولەدان بۆ دەستخستنی قازانج لە ھەر مامەلەییەك لەگەڵ کپیرو لە بری ھەولەدان بۆ دەستخستنی قازانج لە رێگای بەرپروەردنی بەھاداری کپیرو بە درێژی ژیان.
- دانانی نرخەکان بە پشت بەستن بە تیبینی تیچوونی لە بری نرخە ناھانجدارەکان.
- پلاندانان بۆ ھەموو نامیریکی پەيوەندی بە جیا لە بری تەواوکاری

واپەو ھىچ سودىكى نىيە.

جىيە خۇيەتى ھەموومان ھەولەيدىن كىردارو گوفتارمان يەكېخەين. باش بلىين باش جىيەجى بىكەين. ئەو شىتە لەخۇماندا نىيە بە كەسانى تىرى نەلئىينو قەدەغەى كارىكىش نەكەين كە خۇمان خەرىكى نەنجامدانىن، شىتىك لە خەلك دور نەخەينەو كە خۇمان باوشمان پىاكردوودو لە نامىزمان گرتوودا ھەرەك دەگىرنەو ھەر جارىك نەخۇشىك دەبەنە خىزمەت پىغەمبەر (سەلامى خىوای لىيەت) تا چارەسەرىكىان پىشان بەدات، ئەو پىش پىيان دەفەرموئىت بىرۇن سبەينى بىيەننەو. بۇ رۇزى دىوایى كاتىك نەخۇشەكە دەھىنەو بۇ لای پىشەوا پىي دەفەرموئىت: خورما مەخۇ، ھاوۋەلەن لىي دەپرسن ئەي پىغەمبەرى خۇا خۇ دىنئىش دەتوانى ئەوۋى پىي بلىيەت؟ نەو پىش دەفەرموئىت: ناخىر خۇم دىنئى خورما دەخوارد.

ئەو بۇ ھەموومان روونو ئاشىكرەيە كە وتەي بى كىدار ناتوانىت خىزمەتلىكمان بىكاتو بىرەو وىستو ئامانجەكانمان بىرەيت، بۇيە ئىستاكاتى ئەوۋىيە ئەوۋى دىزانىن بىكەينە كىدار، كاتىك گوفتارمان سەمفۇنىيەكى ھەماھەنگىان پىكەنابىت ئەو كاتە ئاوازىك بۇ كەسەپەتىمان دروست دەكەن كە ھەموو كەسەك ھەز بە گۈللىگىرتىنى دىكاتو رۇخمان شادو دىروونىمان ئارامو ئىمانمان پىگىنئىر دىمىتو سات بەسات بىرەو پىش دەچىن وىزەو تىواناكانمان دەخەپنەگەر دىتوانىن خىزمەت بەخۇمانو خەلگى بىكەين.

بىرچاۋ كەوتوودە كە گۈلۈك وتەنى بەقسە ھىجىان نەھىشتوودە، وىستەق قىسەو كۆلەۋارى دەستىن ئەم جۆرە لە مرۇف گەل بەداخەو نەرخىكىان بۇ خۇيان نەھىشتوودە ھەر قىسەپەك كە دەپكەن بىرەپكەو ئەيگىرنە سىومەو ئاۋىبانگو كەسەپەتىان، چۈنكە بانگەشە بۇ شىتىك دەكەن كە خۇيان نامادەنىن نەنجامى بىدەن! يان شىتىك نەنجام ئەدەن كە خۇيان رىگىران لىكردوودو دۇى وىستەوئەتەو! ئەم دۇيەك بوونەش ھەمىشە نىشانەى پىرسىار لای ھاۋىو ھاۋكارو دۇستەكانىان بەجى دەھىلئىت. تا دىۋاجار دەبەنە مەخسەرو سەنگو قورساپىان لە دەست دەدەن خۇشىان توۋشى ئازارى وىزدانىو رۇخىو دىروونى دەكەن.

بۇيە پىۋىستە گوفتارو رەفتارمان ھەماھەنگىن كىدارمان گوفتارمانبىت. ھەتا بىتوانىن تەمانەى دىروونى خۇمانو كەسانى تىرىش بەدەست بىيەينى خالى سەركەوتىن بىيەينى. نەك كۆشكى ئىمانمان لە سەھۇل دروست بىكەينو تىواناى بىينى روۋى خۇرى نەبىتو زووبەزوو بىتۈتەو ھەرس بىيەيت.

ھەرەك مرۇفەكانىش بە پىي كىدارو رەفتارىان دىكرىن بە چۈرەشەو، ئەو مرۇفەى كىدارو گوفتارى جانو چۈنەكە، ەك شەمامەپەك واپە كە بۇن تىامى خۇشۇ شىرىنە، ئەو مرۇفەش تەنھا وتەى جانو باشى ھەپە ەك پىچانە واپە بۇنى خۇشە، بەلام تىامى تالە، ئەو كەسەى تەنھا كىدارى ھەپە ەك خورما واپە ھەرچەند بۇنى نەبىت تىامى شىرىن خۇشە، ئەوۋىش كەكىدارو گوفتارى نادروستە ەك دىك

ئەگەر سەربوردىكى خىراپەلەپەرىكانى مەزۇودا بىكەينو بە ئىيانى كەسەپەتىيە كارىگەرەكانى ئاۋ مەزۇودا بىگەپىن، دەپىنن كە گوفتارو رەفتارىان ھەماھەنگ بىوودو گوفتارەكانىان كىروودە بە كىدار، بۇيە تىوانىۋىيە ئامانجەكانىان بىيەكىنو كەسانىكىش لە دىۋى خۇيان بەپىداخى بىروبوچوونەكانى ئەۋانىان ھەلگىرتوودو بۇى تىكۇشاونو لە دىۋى نەمانىشيان ئاۋو جىگە پەنچەپان دىيارە.

گوفتارو رەفتارى ھەر يەكەمان نىشانەرى كەسەپەتىمانە، گەر ئەۋى دىمىلئىن دىزانىن كارى پىي بىكەينو بىيەپەنە بىۋارى پىراكىكەۋە ئەۋاسەركەوتىن بەختەۋەرى دەبەنە مۇلگەن، گەر گوفتارمان شىرىن پەۋان بىو كىدارمان كەو ناتەۋا، يان رەفتارو گوفتارمان جىۋابىت، ئەۋە خاۋىنى ئىنكى لاسەنگو كەسەپەتىيەكى كالو كىچىن نىشانەى پىرسىارمان لەسەر دروست دەپىتو رىگەى بىرەۋىپىشچوونو گەشەكىرنەمان لە خۇمان تەنىۋە، ئەۋەتا غاندى دەلئىت: (كاتىك مرۇف ھەست بە ئاسودەى دىكات، كە بىرەكىرنەۋەو گوفتارو رەفتارى ھەماھەنگىن)، ھەماھەنگ نەبىوونو ناتەرازىۋى لە ئىۋان قىسەو كىداردا نىشانەى ناتەۋاۋى كەمۇكورتى مرۇفە! مرۇفە كەمتەرخەم بى ئەرزىو پەراۋىزخراۋو پەرتەۋەۋەكەن ئەۋانەن كە كىدارو رەفتارىان ئاسمانو پىسمانىان ھەرقە، گوفتارىان لە دۇلىكەو رەفتارىان لە دۇلىكى تر!

ھەموومان ئەگەر خەۋەخەۋەستە خۇشمان لەو جۆرە مرۇفانە نەبىن، بەلام خۇ زۇرمان ئەو مرۇفانە بىنىۋەو

ابا گۈل بىكەن بىلەن ئارىت

باش چەند رۇۋىك خىزانەكەي دەمەۋىۋارە بە رېكەۋت بە بەردەمى دوۋكانى گولفرۇشەكەدا تېپەرى، كاتىك جاۋى بە دوۋكانى گولفرۇشەكە كەۋت، لە دلى خۇيدا گوتى: ئەۋ رۇۋە ھاسەرەكەم دوو گۈلى بە دىارى بۇ مەن ھىنا، ئەۋىش شاينەنى ئەۋەپە كە مەن چەپكى گۈلى بە دىارى بۇ بىكەم، رۇۋىشە دوۋكانەكە بە گۈل فرۇشەكەي گوت: چەپكى گۈلم بۇ نامادە بىكە لە جوانترىن بۇنخۇشتىن گۈلەكانى ئەم دوۋكانە.

باش گەرانەۋە بۇ مال، چەپكە گۈلەكەي پىشكەشى ھاسەرەكەي كەرد، ئەۋىش وپراي خۇشچالى، زۇر سوپاسى ھاسەرەكەي كەرد.

ھەرىكە لەۋانى دىكەش، كە گۈلىان لە يەكتەر بە دىارى ۋەرگرتىۋو، گۈلىان بۇ ئەۋ كەسانە بە دىارى بىرد كە گۈلىان لى ۋەرگرتىۋون، ئىدى خەللى شارۋچكەكە فېرىۋون كە بۇ خۇشەۋىستەكانىان گۈل بىكەن بە دىارى پىشكەشى دۇستانو خۇشەۋىستانىان بىكەن.

لەۋ كاتەۋە دوۋكانى گولفرۇشەكە رۇۋ لە دۋاى رۇۋ ۋەرمبالفتر دىۋو، چۈنكە خەللى شارۋچكەكە تىگەشتىن كە بە كېرىنى دىارىۋو گۈل پىشكەشكەردن، خۇشەۋىستى نىۋانىان نىۋى دىۋىتەۋە بەھىز دىۋىت، كەۋاتە بۇنەۋە كە خۇشەۋىست بىت لای كەسانى دىۋىرەرت، تۇ دەستپىشخەرى بىكە لە دىارى كېرىن گۈل پىشكەشكەردن. پەندىكىش ھەپە دەللىت: (ئەگەر دوو دىنارت پېۋو، بە يەككىيان نانلىك بىكەدە بەۋى تىران گۈل)!

دەۋىشت، لە رېگەدا ھەر بۇنى چەپكە گۈلەكەي دىكەرد، دۋاتەر ھارۋىيەكى بىنى سلاۋى لىكەردو ھارۋىيەكى گۈلەكانى بىنى، بۇنى گۈلەكانى كەردو گوتى: بۇنى ئەم گۈلەنە چەند خۇش، لاۋەكە دوو دانە لەۋ گۈلەنە بە دىارى بە ھارۋىيەكى دا.

ھارۋىيەكىشە نەيدەزەنى چۈن سوپاسى بىكەت، بەۋ دىارىيە ناپايە زۇر دلخۇشۋو، پاشان لاۋەكە ھارۋىيەكى بەجىتەشتە گەرايەۋە مال، لەبەردەركادا يەك لە دراۋىيەكانى بىنى، بەيەنى باشى لىكەردو دراۋىيەكانى پەرسى: ئەۋ گۈلە جوانانە چىن؟ ھاتە پىشەۋەۋە بۇنى گۈلەكانى كەردو گوتى: بۇنىان خۇشۋو سەرنجراكتىشە.

لاۋەكەش دوۋدانە گۈلى بە دىارى دايە دراۋىيەكانى، ئەۋىش وپراي خۇشچالى زۇر سوپاسى كەرد بۇ ئەۋ دىارىيە جوانە.

پاشان چۈۋە مالەۋەۋو گۈلەكانى دىكەي پىشكەش بە دايكى كەرد، دايكىشى زۇر خۇشچال ۋو.

ئەۋ ھارۋىيەكىشە كە دوو گۈلەكەي پىشەخىشۋو، كاتىك گەرايەۋە مالەۋە بىنى خىزانەكەي سەرقالى نامادەركەدى نانى بەيەنىيە، ئەۋىش دوو گۈلەكەي لەسەر مىزى نانخواردنەكە دانا، كاتىك ھاسەرەكەي ھاتە سەرمىزى نانخواردنەكە ۋتى: گيانەكەم ئەم گۈلەنەت بە دىارى بۇ مەن ھىناۋە؟

ھاسەرەكەشى بۇنەۋە خىزانەكەي دلخۇش بىت بە پىكەننەۋە گوتى: بەل، ئەۋىش زۇر شادمان ۋو، كاتىك ھەستى كەرد كە لە دىدى ھاسەرەكەيدا جىگەي بايەخو گرنگى پىدانە.

گولفرۇشەكە لە شارۋچكەيەكەدا دوۋكانىكى گولفرۇشى دانا، لەم شارۋچكەيەدا بۇ يەكەمجار ۋو دوۋكانىك بۇ گولفرۇشتىن بىكەتەۋە، كابرى گولفرۇش بىنى بۇ ماۋە ھەقتەيەك زىاتەرە دوۋكانەكەي كەردوۋەتەۋە، بەلام تاكو ئىستا ھىچ كەسنىك گۈلى لى نەكپەۋە، بەم رۋوداۋە زۇر سەرسام ۋو، لە دلى خۇيدا گوتى: باشە لەم شارۋچكەيەدا ھىچ كەس گرنگى بە خۇشەۋىستەنى نادات، تا دىارىيەكى بۇ بىكەت؟

لە بەرخۇيەۋە گوتى: رىنگە ئەم ھالەتەش بە ھۋى سەرقالى خەللى شارۋچكەكەۋە بىت، ھەربۇيە گولفرۇشەكە بىرى لە رېگە چارەيەك دىكەردەۋە تا سەرنجى خەللى بە لای دوۋكانەكەيدا رابكىشىتو گۈلى لى بىكەن!

رۇۋىكىيان دەمەۋىيەيان تازە لاۋىك بە بەردەم دوۋكانەكەدا تېپەرى، گولفرۇشەكە بانگى كەردو چەپكىك گۈلى بە دىارى دا بە تازە لاۋەكە.

ئەۋىش بەسەرۋىرمانەۋە بە كابرى گولفرۇشى گوت: بۇچى ئەم گۈلە جوانانە دەمەيت بە مەن؟!

گولفرۇشەكەش بە خەندەۋە گوتى: با ئەم گۈلەنە بە دىارى بۇ تۇ بىت، بۇچى مەگەر دىارى خراپە؟

لاۋەكەش بە رۋىيەكى خۇشەۋە گوتى: بەراستى نازانم چۈن سوپاسى ئەم دىارىيەت بىكەم؟!

پاشان لاۋەكە گولفرۇشەكەي بەجىتەشتە بە دلخۇشەۋە بەرەۋە مال

تەنھە دەستىيەت زەمىنەتە

لە ۋلاتەكەماندا نەھامەتى بالى
كىشايوو بەسەر ھەموو شوپنىكدا،
نەبوونى چووبوۋە مالى ھەموو
كەسكەۋە، گرانى لە نيو كۆلان دوكانو
بازارەكاندا دەسورايەۋە، زۆر بە دە گەمەن
كەسكى قەلەۋ گۆشتەت دەدەيت، نەگەر
نا بە زۆرى رووخسارى لاوازو چەرچو
لۇچاۋى، بېھىز، جلى شېرو پېنەكراۋ،
شارەكەمان زۆر ھەزار ببوو، لەگەل
نەۋەشدا ئەو سالانە زستان زۆرسەختو
ساردو دژوارو باراناۋى تەمەن درېزېوو،
مانگىك زوو دەستى پېدەكردو مانگىك
درەنگىر تەۋاد دەبوو، سەرەراي ساردى
سەختى زستان كارمباش نەبوو، نەۋەت
زۆر كەمبوو، شەۋانە دەبوو زوو بچىتە
ناۋ جىگەى خەۋەكەت، ھەتا بەيان
بەبى ناگرو بى روۋناكى. بىكارىش
دۆستو ھاورپى ھەموو كەسك بوو،
بە تاپەتە كاسىكاران، نەگەر بەيانيان
بجوۋىتايەتە مەيدانى كرىكارى دەتدەيت
چ ژمارمەكى كرىكار لەۋى چاۋمېرى
كارن، نەگەر بەس سلاۋىكت بىكردبايە،
پېنجو شەش.. دەۋ دوانزە لە دەۋرت
كۆدەبوۋنەۋە بۇ ئىش، لەگەل نەۋەش
رۆژانە چەندان كرىكار بە دە ست بە

تالىو دلساردى مى رې مالىان دەگرتو
دە گەرەنەۋە نىۋمالو مندالىان، قوتابىو
مامۇستاۋ فەرمانبەرانىش لەم حالە
بىيەش نەبوون، تەننەت خرابىرىش
بوون، لەو بارودۇخەدا قوتابى بى
پەرتوۋكو بى دەفتەرو پېنوۋسو
بە گىرفانى بە تال، شەۋانەش بى
ناگرو بى كارمبا، لەگەل ھەموو ئەم
نەھامەتەندە بەردەۋامبوون لە
خویندەن دانىان بە خۇدا دەگرت تا
دەگەشتەنە ۋەرزى ھاوین، ۋەرزى
ھاۋىن بە ۋەرزى ھەزاران ناسرابوو.
لە نيو ئەم شارەدا مەنىش پەكك بووم
لەۋانە كە قوتابى بووم، كە ھاۋىن
دادەھات نەمدەزانى چى بگەم، كارم
دەستەنەدەكەۋەت، نەمدەزانى بە كى بلىم
كارم بۇ بدۆزىتەۋە چ كارىك بگەم؟
تا شەۋىك لە دۋى نوپۇز لە مزگەۋەت
دانىشتبووم، لە شوپنى خۇم داۋام لە
خوۋا دەگرت تا يارمەتىم بىدات، كە
ھاتەدەرئ لە بەردەم مزگەۋەت گۆپم لە
چەند كەسك بوو پېدەكەنېنۋ باسى
فرۆشتەنۋ قازانچو زەرمەريان دەگرت،
دەربارەى سەمۋەن فرۆشتەن ھەردەيان
ۋەۋە، مەنىش لە ناخى خۇمدا ۋەم

نەگەر مەنىش سەمۋەن بفرۆشم جىيە؟
يانى نەگەر ئەو كارە بگەم شتىكى باشە،
ئەو شەۋە ھەربىرم كەردەۋە تاسەبەى،
سەپىنىش تاشەۋ، شەۋ بىپارمداۋ باسەم
كرد لە مائەۋە، ۋەم بەيانى دەچم بۇ
سەمۋەن فرۆشتەن، مائەۋە سەريان سورما
زۆر لاپان سەپىرىۋو بە تاپەتە داپكەم،
چونكە قەت ئەو كارەم نەكرد بوو لە
مائەۋەش كەس كارى ۋاى نەكردبوو،
ۋەم داپە گۆشكۈ تۈرەكەيەك، لەگەل
پارەى پەنجا سەمۋەن بۇ دابىن، بەيانى
بە پىشتىۋانى خۇدا دەچم، ئەو شەۋە
ھەربىرم دەكردەۋە چۆن بچم لە كۆى
بېھىنەم؟! لە كۆى بىفرۆشم تاپەيانى
پىش بانگ ھەلسام بە پىكەۋەتەم، پۇشتم
تاجومە بەردەم سەمۋەنخەنەك بېنىم
ھىچ سەمۋەن فرۆشكۈ لەۋى نىيە،
كرىكارەكانى فرەنكەش تازە فرەنيان
گەرم دەگرت، ۋەم خاۋىيە ئەۋە جىيە
كەس لىرە نىيە ديارە شوپنەكەم ھەلە
كردوۋە؟! ئەى لە كۆى سەمۋەن بېھىنەم،
لە ناكاو كرىكارىكيان ۋتى؛ فەرموو،
مەنىش نەمزانى چ بلىم ۋەم سلاۋ ئەرى
دەلىي نەمپۇ درەنگ لە خەۋ ھەلساۋن؟
سەپىرىكى پەكتىرات كەردو ۋتيان نا...

تەنە

لەسەرمەننى تەنەمەمە... دەردىمۇ دەزىيادىم
بەردەمۇم ھەمۇم دەدا. بۇنەمەمۇم لە قوتابخانە
سەركەپتەمۇم بىو لە زانگۇ دەرىگىرەم
بىو لە نەمە دەردىمۇ دەزىيادىم خۇم مەندۇم
دەگىر، بۇنەمەمۇم زانگۇ بە سەركەپتەمۇم تەوا بىكەم.
تە داۋى ئەمە بىكەم سەركەپتەمۇم بۇنەمەمۇم
بەيدا بىكەمۇم لە گىرەمۇم خالى زىگەم بىت
باشان بەردەمۇم ھەمۇم دەدا بۇنەمەمۇم
كەمىنىكى شىاۋو گۇنجاۋ بۇزەمەمۇم
ھاسەركىرەمۇم لەگەمۇم بىكەم. تە بىكەمۇم
بىتۈننى تەمەمەمۇم بىكەمۇم بىكەمۇم بىكەمۇم
مەندۇم گەگەمۇم
باشان لە جاۋەمۇمۇم گىيەمۇم ئەمەمۇم
مەندەمۇم گەمۇم بىو ھىرەمۇم كەمىنىكى
باشى تىو كەمەمۇم بىو دەرىگىرەمۇم بىو
بىو خۇيانو كەمەمۇم
ئىستەمۇم دەمۇم جارىكى تە بىكەمۇم
بۇ سەركەمۇم
بەلەمۇم خەمۇم بۇ نەمەمۇم بە مەمۇم
باش خەمۇم بىو
ئىستەمۇم ھەمۇم واپە لەمۇم جىكەمۇم كەمۇمۇم
جاۋەمۇم مەركەمۇم بىتەمۇم
لە ئاكاۋا زانەمۇم. كەمۇم بىرەمۇم جۈدەمۇم
دەيەمۇم بىزەمۇم
تەكەمۇم... تەكەمۇم ھەمۇم ئىستەمۇم بە، بە
بارۈدەمۇم زىانەمۇم ھەمۇم جۈنەمۇم
جىزەمۇم لەمۇم سەتەمۇم دەمۇم دەمۇم
ھەمۇم رۇزەمۇم بە رۇزەمۇم خۇتەمۇم بىزانەمۇم...
نەمۇم بۇ رەمۇمۇم بىو... نەمۇمۇم لە
نەمۇمۇم ھەمۇم، نەمۇمۇم مەمۇمۇم بىو،
تەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم نەمۇمۇم، سەمۇمۇم ھەمۇم
خۇا دەمۇمۇم تۇ بىو دەمۇمۇم، يان نەمۇمۇم؟
ئەمۇمۇم رۇفەمۇمۇم زانەمۇمۇم ھەمۇمۇم تەمۇمۇم
بەمۇمۇم بۇ دەمۇمۇمۇم مەمۇمۇم
لەمۇمۇم بۇ گەمۇمۇم تەمۇمۇمۇم،
ھەمۇمۇم مەمۇمۇم خەمۇمۇم دەمۇمۇم...
لەمۇمۇم دەمۇمۇم. مەمۇمۇم ھەمۇمۇم نەمۇمۇم
كەمۇمۇم جىكەمۇمۇم مەمۇمۇم بەمۇمۇم دەمۇمۇم
ۋادەمۇمۇم ئەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم لەمۇمۇم زانەمۇمۇم

دايەم نان دەمەك چ نەمەك بە دار لە
زىر دۈكەلە نەمەمۇم، ھەمۇمۇم رەمۇم
نەمۇمۇم گەمۇمۇم نەمۇمۇم، لایەمۇم سوتامۇم
لایەمۇم خاۋ، بەلەمۇم ھەمۇمۇم كەمۇمۇم لەمۇم
سەردەمۇم ئەمۇم نەمۇمۇم دەمۇمۇم دەمۇمۇم
زۆرەمۇم بىو، مەمۇمۇم ھاتەمۇم لایەمۇم
دەمۇمۇم گەمۇمۇم لەمۇمۇم دەمۇمۇم،
ۋەمۇمۇم نەمۇمۇم جىيەمۇم؟ ۋەمۇمۇم سەمۇمۇم، ۋەمۇمۇم
باشەمۇم دەمۇمۇم سەمۇمۇم، بەلەمۇم كۈمۇم جىتەمۇم
فەمۇمۇمۇم؟ ۋەمۇمۇم دەمۇمۇم جى دایەمۇم، زۆرەمۇم
گەمۇمۇم، زۆرەمۇمۇم گەمۇمۇم، بەلەمۇم بە خاۋىمۇم
ھەمۇمۇم نەمۇمۇم تەمۇمۇم سەمۇمۇمۇم،
ئىن جىيەمۇمۇم كە نەمۇمۇمۇم، سەمۇمۇم بە
ۋەمۇمۇم خۇدەمۇم دەمۇمۇم ھەمۇمۇم دەمۇمۇمۇم،
كەمۇمۇم ۋەمۇمۇم دایەمۇم زۆرەمۇمۇم سۈرەمۇمۇم
چۈنەمۇمۇم ئەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم ھەمۇمۇم نەمۇمۇمۇم،
كەمۇمۇم دەمۇمۇم سەمۇمۇم دەمۇمۇمۇم
خەمۇمۇم نەمۇمۇم، بۇ بەمۇمۇم بە ھەمۇمۇم
شەمۇمۇم جۈمەمۇمۇم پەنجا سەمۇمۇم ھەمۇمۇم
بەردەمۇمۇم ھەمۇمۇم شەمۇمۇم، بەلەمۇم ئەمۇمۇم
بە مەمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇم كەمۇمۇم ھەمۇمۇمۇم
فەمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇم كەمۇمۇم، تازەمۇمۇم كەمۇمۇم لەمۇم
ئاسان بىو، چۈنەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم زەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇم، كەمۇمۇم دەمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇم
زەمۇمۇمۇم بىو، بەلەمۇمۇم ئىستەمۇمۇم نا بۇيەمۇمۇم
لەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم بەردەمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇم
ھەمۇمۇم تەمۇمۇمۇم گەمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇم
كەمۇمۇمۇم قوتابخانەمۇمۇم، زۆرەمۇمۇمۇم
بە كەمۇمۇم.

كارەمۇمۇم بىرەمۇمۇم زەمۇمۇمۇم، بەلەمۇم
زەمۇمۇمۇم ھەمۇمۇم كەمۇمۇم تەمۇمۇمۇم
رەمۇمۇمۇم، لەمۇمۇم رۇزەمۇمۇم تەمۇمۇمۇم
زىانەمۇمۇم ھەمۇمۇم سەمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇم،
بەلەمۇم گەمۇمۇم چۈكەمۇمۇم داندەمۇمۇم بەمۇمۇم
زەمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇم كەمۇمۇم نەمۇمۇمۇم
سەمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇم... بىو ھەمۇمۇم
نەمۇمۇمۇم، چۈنەمۇمۇم لەمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇم خۇدەمۇمۇم تەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇم،
بىو ھەمۇمۇم مەمۇمۇم داۋىمۇمۇم، بۇيەمۇمۇم نەمۇمۇمۇم
جاۋەمۇمۇمۇم زىانەمۇمۇم تۇ بەمۇمۇمۇم جىيەمۇمۇمۇم،
لەمۇمۇم كەمۇمۇم نەمۇمۇمۇم بىو بەمۇمۇمۇم،
دەمۇمۇمۇم جىيەمۇمۇمۇم، چۈنەمۇمۇم زەمۇمۇمۇم
زىانەمۇمۇم بىرەمۇمۇمۇم بۇ نەمۇمۇمۇم، تەمۇمۇمۇم
بىرەمۇمۇم بەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم جۈلەمۇمۇم
ھەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم.

بۇ؟ ۋەمۇمۇم ھەمۇمۇم لەمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم
تەمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇم بىو ۋەمۇمۇمۇم
زەمۇمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇم لەمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇمۇم
كەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم بىو، بەلەمۇمۇم
مەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم، لەمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم
كەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇم، ۋەمۇمۇمۇم خاۋەمۇمۇمۇم سۈرەمۇمۇم
دەمۇمۇمۇمۇم ئىستەمۇمۇم دەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم
سەمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم،
ھەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇمۇم، ئىدەمۇمۇم رۇزەمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇم
سەمۇمۇمۇم گەمۇمۇم، پاشا سەمۇمۇمۇم، خاۋەمۇمۇمۇم
ۋەمۇمۇمۇم، ناۋەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇمۇم
جى؟ ۋەمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم ناۋەمۇمۇمۇم
تەمۇمۇمۇمۇم چەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇم، تەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم تۇش بىشەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم بۇ
نەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم، ۋەمۇمۇمۇم شەمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇمۇم
يانەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم بىو، خاۋەمۇمۇمۇم
ۋەمۇمۇمۇم، كەمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم بۇ تۇ
نەمۇمۇمۇم، بىو نەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇم،
چۈنەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم بىو سەمۇمۇمۇمۇم بىو
مەمۇمۇمۇم بىو دەمۇمۇمۇمۇم بىرەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇم لەمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم بىو ئەمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇم رۇزەمۇمۇمۇم بىو،
كەمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇم... ۋەمۇمۇمۇم
خاۋەمۇمۇمۇم ناۋەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم پەمۇمۇمۇمۇم
دەمۇمۇمۇمۇم، لەمۇمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇمۇم لەمۇمۇمۇم
ھەمۇمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇمۇم: خەمۇمۇمۇم مەمۇمۇمۇم لەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم خۇمۇمۇم پەنجا سەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇم،
مەمۇمۇمۇمۇم زۆرەمۇمۇمۇمۇم ۋەمۇمۇمۇم: خۇدەمۇمۇمۇم
زۆرەمۇمۇمۇمۇم بىو تۇ، پاشان سۈرەمۇمۇمۇم
نەمۇمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇم، كەمۇمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇمۇم
پەنجا سەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم، پاشان ھەمۇمۇمۇم
خۇمۇمۇمۇم مەمۇمۇمۇم، مەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم ئەمۇمۇمۇم
داۋىمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم ھەمۇمۇمۇمۇم، گەمۇمۇمۇمۇم
ۋەمۇمۇمۇم، بىو ھەمۇمۇمۇمۇم شەمۇمۇمۇمۇم بىو تۇ
نەمۇمۇمۇمۇم، كەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇمۇم
كەمۇمۇمۇم... سەمۇمۇمۇمۇم گەمۇمۇمۇمۇم سەمۇمۇمۇم... ھەمۇمۇمۇم
بەمۇمۇمۇمۇم تەمۇمۇمۇمۇم رۇزەمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم
كەمۇمۇمۇمۇم نەمۇمۇمۇمۇم بەمۇمۇمۇمۇم، مەمۇمۇمۇم
گەمۇمۇمۇمۇم مەمۇمۇمۇمۇم دەمۇمۇمۇمۇم كەمۇمۇمۇمۇم

۹۸ كىلىل

بۇ سەركەوتىن

۵۲- با ھەمىشە بىرلىك پارەى پاشەكەوت
كراوت ھەبىت.
۵۴- با ۋەسىيەتىكى نوسراوت ھەبىت.
۵۵- لە رووى كۆمەلەيتىيەۋە سەپرى
خەلگى بىكەۋ باۋمەت بە خۆت ھەبىت.
۵۶- بزانە كە تۆ كەسىكى
خۆشەۋىستىت.
۵۷- بزانە كە تۆ كەسىكى بە
نرخو گرانبەھايتو شايانى باشتىن
سەركەۋىتت.
۵۸- پەيۋەست بە بە لايەنى رۇخى
خۆتەۋە.
۵۹- بە لايەنى كەمەۋە سالى جارىك
سەردانى دىكتۇرەكەت بىكە.
۶۰- ئاگادارى جەستەۋ لەشساغىت بە.
۶۱- رىزى دايكو باۋكت بىگرە.
۶۲- ژيانو بەسەرھاتى خەلكانى
سەركەۋىتو بخوئىنەرەۋە.
۶۳- ھەۋل و كۆششت لە بوارى
كارەكتەدا ھەلسەنگىنەۋ بە وردى بىرى
لەيكەرەۋە.
۶۴- با خەۋون ناۋاتى مەزنت ھەبىت.
۶۵- لە كانىيەك ئاۋت خوارەۋە
بەردى تى ھىرئ مەدە.

۴۲- رىزو خۆشەۋىستى خۆت بۇ
ئەۋ كەسانە دەررەپە كە زۇرتىن جىيى
مەبەستو خواستى تۆن.
۴۴- ھەۋل بىدە خۋاى پەرومردگار بە
راستى بىناسىت.
۴۵- خۇراگى تەندىروست بخۇ، چۈنكە كار
دەكائە سەر تەندىروستى بىرگىرەنەۋەت.
۴۶- با ھەمىشە پەيۋەندى تۈندۈتۆلت
لەگەل ئەندامانى خىزانەكەتدا ھەبىت.
۴۷- شوئىنى پەرومردمىيەكى باش بىكەۋە،
پەرومردمىيەك كە شايسەتى تۆ بىت.
۴۸- بەھانە دروست مەكەۋ ھەرگىز
سكالاش مەكە.
۴۹- كاروبارمەكانىت لە لىستىكىدا
بىنوسەردەۋو لە سەرمەتادا ئەۋمىيان جىيەجى
بىكە كە لە ھەموۋيان گرنگىرە.
۵۰- چالاكىيەك ئەنجام بىدە كە بە
درىزى رۇزىك، پان ھەفتەمىيەك بىردەۋام
بىت.
۵۱- رۇزانە بىردەۋام بە لەسەر ۋەرزىش
راھىنانەكانتو راستو دروست بىرۇ.
۵۲- لە كۆتاپى ھەفتەدا كاتىكى
دىارىكراۋ تەرخان بىكە بۇ ۋەرزىشكى
تايىبەت.

۲۶- بە تەۋاۋى راي خۆت دەررەپە
بەرامبەرەكانىت تى بىگەيەنە، بە ھۋى
ئەۋەدى كە ھەمىشە گىفتوگۋى گرانو
پىۋىست ئەنجام بىدەۋ دوركەۋەردەۋ لە
ساردىرەنەۋەۋ نەھىشتى پەيۋەندىيە
خىزمايەتتىيەكان بە تايىبەتى لەگەل
ھاۋسەردەكەتدا.
۲۷- رۇز بە رۇز باشتىرەۋ ھەنگاۋى
باشتر بىنى.
۲۸- خۆشى شادى بىرۋىنە، لە رىگەى
خوئىندەۋەدى كىتەبە باشەكان كە مىشكو
ئاموزت گەشە پىدەمدەن. (خوئىنەرەن
سەركىردەن).
۲۹- خەۋون ناۋاتەكانت بىنوسەردەۋو
لە شوئىنكىدا داپىنى كە ھەموۋ رۇزىك
بىبىنىت.
۴۰- بۇ ھەر سالىك ئامانچىك داپنى،
تەنھا يەك ئامانچى گرنگ، پاشان
جىيەجى بىكەۋ بىگەيەنە ئەنجام. بۇ
نەۋىنە، پىشكەۋىتى پەيۋەندى ھاۋسەرى،
كاروبارى دارايى... ھتە.
۴۱- ئاھەنگىگىر بەۋ ئاستى زامانەۋانى
خۆت فراۋان بىكە.
۴۲- رۇزانە مەشقۇ راھىنان ئەنجام بىدە.

ھەزاران مەروۇقى تىر سەركەوتوۋ بە

ۋ. ئوسامە
مەھمەد

بەين بىرنامە ھەنگاۋناتىر ۋىيانى خۇيان
زۆر بە باشى پىك دەخەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: لە
ئەنجامدانى ھەر كارىك بە باشى بىرى لى
دەكەنەۋە ھەرگىز بەين شارەزايى ناچە
ناۋ ئاۋەۋە، ھەلەشانە بىرپار نادەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: گىرنگى
دەدەن بە سەلامەتى جەستەۋ پۇخى
خۇيان، ئەۋان بە ئەندازە پىۋىست
خۇراك دەخۇن بە ئەندازە پىۋىست
دەخەۋەن ۋەرزىش قەرامۇش ئاكەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ھەرگىز
بۇ رابىردوۋ ئەفسوس ناخۇن، بەلكو لە
روداۋەكان پەند ۋەردەگىرنە ئەزمۇون
قەردەبىن، ئەۋان ھەرگىز نىگەرانى ئاپىندە
نىن، چونكە بىرۋايان بە تۈنەكانى خۇيان
ھەيە.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ھىج
كاتىك گەپى لە ئەۋىۋى خۇيان ئاكەن،
ناسۋاسگوزارى لە قەرەنگى ئەۋاندا
نىيە، بەۋ شتانەى كە ھەيەنە پازى
قانەين، بۇ بە دەستەيىنانى ئەۋ شتانەى
كە نىيەنە دەيەنەۋىت دەستىيان كەۋىت،
ھەمىشە بىرۋايەخۇۋىۋى تەۋايان ھەيە
ھەۋل دەدەن.

ھۇى ئەۋ باۋەردە پتەۋەى ھەيەنە لە ژىر
سەبەرى دەسەلاتى پەرومەردگاردا ھەنگاۋ
دەنەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ھەرگىز
ناۋمەد ناپىۋ ۋەشە ناۋمەدىۋ رەشپىنىۋ
تەسلىم بۈۋن بۇ ئەۋان بىمانايە، ئەۋان
بە ۋەزى نۋمەد ئەۋىنۋ بە چاۋىكى
نۋمەدەۋارەنە سەبىرى شتەكان دەكەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: خۇشەۋىستى
ھەمۋو خەلگىن، لەبەرئەۋەى يارمەتى
ھەمۋو خەلگى دەدەن، بۇيە خەلگىش
لە رۇزگاردا سەختەكاندا يارمەتى ئەۋان
دەدەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: مەروۇقىكى
مىھەربانۋ بەخەشەنەن، ئەۋان بە ھۇى
سەركەوتىيان ھەمىشە شادۋ دىخۇش،
بۈۋىيان لە ھەر كۆمەلىكىدا دەپتە ھۇى
دىخۇشى ھەمۋىيان، ئەۋان مەروۇقىكى
دىگىروخۇشەۋىستى.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: كەسانىكى
ئارامگىرن، ھەرگىز تۈرەنابىن، لەگەل
كەشەكاندا ژىرانە مامەلە دەكەنۋ بۇ
چارەسەريان باشتىرەۋ گۈنجاۋترەن پىگا
ھەلەبىزىرن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ھىج كات

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ھەرگىز
سەبىرى نىۋە خالىيەكەى پەرداخ ئاكەن،
ئەۋان دەچنە ناۋ دلى كەشەكانەۋە بە
خەيالى سەركەوتەۋە ھەنگاۋ دەنەن، ھەر
گىز بە خەيالىش بىر لە شەكست ئاكەنەۋە
ئەم دەستەۋازىيە لاي ئەۋان ھىج مانايەكى
نىيە.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: بەھىزو
چالاكەنۋ بە نىرادەى بەھىز، تا گەشەن
بە نامانجەكانىيان ۋاز لە ھەۋلەن ناھەن.
* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: ئەۋەندە
بىرۋايان بە خۇيان ھەيە، تا ئەۋ رادەيەى
كە ھەندى كات خەلگى دەلەن: كە ئەۋان
كەسكى خۇيەسەندۋ خۇيەزلەن، بەلام
ئەم ھەلەۋكەۋتەنەى ئەۋان ھەمۋى
لە بىرۋا بە خۇۋىۋىۋى زۆرەۋە سەرجاۋە
دەگىرەت.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: لە ھىج
شتەك ناتىرسەۋ بە نازايەتى دەچنە
پىشەۋە، سوۋد لەشتەكان ۋەردەگىرنە لە
روداۋەكانى پىگادا بىتابەن.

* مەروۇقە سەركەوتوۋەكان: باۋەردىكى
پتەۋىيان بە پەرومەردگارەن ھەيە، بىرۋايان
ۋايە كە پەرومەردگار تۈۋاناي پى دەپەخەشەت
بۇ گەشەشتەن بەۋ شتانەى كە دەيەنەۋىت، بە

چيا عبدوللا

نېغمەتەكانى كرىچىتى

شەتلى، لەبەرئەوۋە دۋاي (۱۰، ۱۵) سال لە كرىچىتى تۆ دەبىتە خاۋەنى خانۋى خۆت بە پىشتىۋانى خودا، بەلام خانۋىيەكى زۆر خۆش و جياۋاز. نېمچە ئەندازى يارىكىشت لى دەردەچىت.

۸- لەگەل خاۋەن مالى مامەلە قورسا مامەلە دىمەيت، بەلۋەكانت لى دەگرىتەۋە، دەركات لى دادەخات لە مىندالەكانت تۈرە دىمەيت، بەلام قىرى وانەيەكى زۆر گرنگ دىمەيت، ئەۋىش ئارامگرتىن، لىبوردەي، ئەمانەش دىمەنە ئەزمونىكى زۇرباش بۇ جۆرى ھونەرى مامەلە تۆ، دۋاي رۆيشتىن لە ھەموو شۈيىنىك خاۋەن مالمەكەت دەست بەسنگەۋە دىمەيت بۇت، بۇ ئەۋ رەقتارە بەرزانى تۆ، بەمەش لە ھەر شۈيىنىك پىرسارت لە بارەۋە كرا شاھىدى باشت زۆر، دەزانيەت جى تىرىش؟ كاتىكىش تۆ بوۋىت بەخاۋەن مال ئەۋ ھەلەنە ئەۋان دوۋبارە ناكەپتەۋە، كەۋاتە تۆ جياۋازىت، چەند خۆشە جياۋاز بىت جياۋازىيەكى نەۋنەيى.

۹- قىرى خوارىن گۆرپتەۋە دىمەيت، جارى ۋاھەيە جەزەت لە خوارىنكە، يا مىندالەكانت داۋات لى دىمەن، بەلام ئەۋ كاتە لە مالى ئىۋەدا ئەۋ خوارىنە نىيە؟ بەلام خاۋەن مالمەكەت بەسنىيەكەۋە لە دىمەيت دىمەت رىك ۋەكو ئەۋە ۋايە خوا لە ئاسمانەۋە بە تايىبەت بۇى نارىبىت؟ بە پىچەۋانەشەۋە ھەر ۋايە بۇ خاۋەن مالمەكەت كاتىك تۆ ئەۋ كارە ئەنجام دىمەيت، بەمەش دىمەيتە مۇۋىكى بەخىشندەۋە دلى خەلگى خۆش دىمەيت.

۱۰- قۇدرەتى ئىلاھى دىمەيت لەۋەى خوا پەكى كەس ناخات، ھەمىشە خانۋىيەكى كرى بۇ تۆ ھەيەۋ دىيارىكراۋە، كاتىك ئەۋ نىزىت دەمات، خودا دىمەيت خانۋىيەكى تىرت بە ۋوۋا دىمەتەۋە.. كەۋاتە ھىچ خەمەت نىيە لە ۋوۋى ئىمانەۋە تاسەر ھەبىت رەقىش ھەيە...

(۱۰ - ۱۵) خانۋو دىمەيت، ۋاتە زوۋوۋو ھەۋارت دىمەيت، تەنبا لە مالىكى مومىلىدا نامىنىتەۋە، بەيى ئەۋەى ھىچ گۆرانكارىيەكى تىا دروست بىت، بىرى لى بىكەۋە ئەگەر ئەۋ نېغمەتە نەۋايە ئەۋا دىمەيتە دىلى چوار دىۋارىك كە رەنگە ھەر لەسەرەۋاتە بە دلت نەۋوۋىت.

۴- ھەندىجار خانۋى ۋابىكۆلە دىمەيت بە كرى، كە ئەم خانۋوۋە ۋات لىمەكەت بىرپارو ھەنگاۋى چارەۋوۋىساز دىمەيت. چۇن؟

- ۋات لىمەكەت كارەمەت بەجەدى تر بىكەيت، بۆنەۋەى پارەى زىاتر بەدەست بەيىتەۋە خانۋىيەكى گەۋرە تر بىگىت، دىمەيتى لە دۋايدا ئەم خانۋوۋە بىچۈكە بوۋە بە خىرو بەرەمەت بۇت..

۵- شۈيىنىتال لى گۆنابىتەۋە، ۋەك زۇرىنەى مالمەكان، چۇن؟

لە كاتى مال گۈستەۋەدا ھاۋسەرەمەت دىمەيتىكى پالكو جۋان دىنىت بە مالد، ئەۋەى لەۋەى مامەلەدا چۆتە ژىر بەرە دىتەۋە سەر بەرە، لەبەرئەۋە مالىكى پالكو بوختو نۆيت دىمەيت.

۶- نېغمەتەكى دىكەى كرىچىتى ئەۋەيە كە ھەموو گەرەمەكانى شارەمەت بەسەر دىمەيتەۋە، ھىچ شۈيىنىك نامىنىت بە تۆ نامۇ بىت، چۈنكە بارى كۆمەلەيەتى ھەر گەرەمەكان لەۋانى تر جياۋازە، كەۋاتە تۆ رۆشنىرىيەكى تايىبەت دىمەيت لەسەر جۆرى شۈيىنەكانو مامەلەى كەسەكانو ناسىنى خەلگى زىاترو بوۋن بە ھاۋرۆۋ دراۋىيە كەسى جياۋاز..

۷- قىرى ئەۋە دىمەيت چۇن نەخشە بۇ خانۋى خۆت دابىنىت، چۇن؟ كاتىك دىمەيتە ھەر خانۋىيەكەۋە مامەيەك تايىدا دىمەيت باشىيەكانو كەۋكۈپىيەكانى نەخشەى ئەۋ خانۋوۋە دىمەيت لە سادەترىن شىۋە تەگەۋەرتىن

رەنگە ناۋىشەنى بابەتەكەت بەلاۋە سەير بىت، بەلام ھەموو شىتەك لەم جىھانەدا لايەنى چاكى ھەيەۋ خراپىشى ھەيە، گەر تەنبا سەيرى يەك لايەنى بابەتەكان بىكەيت، يا رەشىبىنىۋ بى ھىۋايىيەكى تەۋاۋمان بۇ دروست دىمەيت، ياخۇد گەشەبىنىيەكى ھەلەلەتەنەر، ۋاباشترە لەۋ نىۋەندەدا ھەلۋىستەيەك بىكەن، تۆش بىرپارەمەى كە كام لايەن لەم دۋانە ھەلەمبۇرپىت، كرىچىتىش يەكەكە لەۋ جۆرە ژيانەى كە دىتۋانم بلىم لە ۷۰% گەنجى ئەم سەردەمە تايىدا دىمەيت، لاي ھەرەكەتەك بلىت كرىچىم بەنىگايەكى بەزىمى ئامبۇرەۋە بۇت دىۋانىت، دۋاي ئەم زىمانى جەستەيە بەدەمىش دىتەيت ۋەيىش ش ش ش، زۆر سەختە لەگەل بەزەى ھاۋتەۋەى ئەۋا، خۆشت بەزىمەيت بە خۆتدا ئەيەتەۋە، بەلام چۆك دامەدەۋە زۋىر مەيە ئەۋ چەندە باسى نەرىنى ژيانى كرىچىتى خۆيت بۇ بىكات، مىنىش ئەۋەندە نېغمەتەكانت بۇ دىمەيت.

۱- گەر بىتەۋىت بىتە نىۋە ژيانى ھاۋسەردارىيەۋە خىزان بىكەيتەيت، ج كۈر، يان كچ، بىتە نەۋەيت بىتە سەر مالى، ئەۋا ئەۋ خانۋوۋە نېغمەتە دىمەيت دىمەيتە كەپى دىتەيت، كرى، بىرى لى بىكەۋە گەر خانۋوۋى كرى نەۋايە ئەۋا نەتەۋەنى كارىكى ئاۋا گرنگ ئەنجام دىمەيت و نىۋە دىنەكەت تەۋاۋ بىكەيت.

۲- گەر بىتەۋىت لە مالى باۋەت جىابىتەۋە مالىكى تايىبەت بە خۆت ھەبىتو جۆرى بەرۋەردەى تايىبەت بە خۆت ھەبىت بۇ مىندالەكانت، ئەۋا نېغمەتەى كرىچىتى ھەيە، ئەۋ ئەگەر نەۋايە ئەۋا ھەتەتايە ھەر كۈر دايەۋ بابە دىمەيت.

۳- لە ھاۋەى سەرتەى تەمەنى ھاۋسەرىتدا گەر (۱۰-۱۵) سالىش بىت ئەۋا

ژيانو همله کانی گور انکاری

چەند سائىك پېش ئىستا، لە باخچە يەكى
نازەلانى ئەمريكادا. ورچىكيان زيندانى
كردبوو. لە قەفەسىكا كە درىزىيەكەى ۲۰
پى بوو، ئەو ھەموو رۆژىك لەم قەفەسەدا
خەرىكى ھاتنو رۆيشتن بوو، ھەتا خاوند
باخچەكە توانى پارچە زەوييەك بگرېتو
شوينىكى دەورەدراو بۆ ورچەكە دابىن
بكات، لە پارچە زەوييەكەدا كۆمەلئىكى
زۆر درەختو ھەندىك تاشە بەردو
فوارىيەكى ئاوى تىدا بوو. سەرەنجام كاتى
ديارىكراو گەيشتو ورچەكە گواسترايەو
بۆ ئەو شوپنەو دەرگاكانى قەفەسەكە
كرايەو وورچە پەوانەى دنياى تازەى
خۆى كرا، بەلام جى پووى دا؟ ئايا
ورچەكە ئەو تەمەنەى كە مابووى، لەم
شوپنە نوپىدە لە شادىو خوشيدا بريدە
سەر؟ لەو نازادىيە تازەيەى كە بە دەستى
ھىنا خوشحال بوو؟ بە داخو ە نەخىر..
ھەرچەندە ئەو لە ناوچەيەكى كراودا
دەژيا، رىك ئەوئەندە ھەنگاوى دەئا كە
لە قەفەسەكەيدا دەپناو ئەم كارەى تا
سەرەمەركى لەسەرى بەردەوامبوو.

وای بۆ دهجیت نهو سنورانهی له میشکی
خۆیدا دایناوه بهیزینیت.. پروویهرووی
مەترسی دهبیتهوه. له راستیدا گۆرانکاری
له ژياندا بهدی نایهت.. تا نهو کاتهی
خۆمان نهمانهویت گۆرانکاری دروست
بکهین، بنجینهی گۆرانکاری له ژيانی
ههریهکهماندا، به دانانی ئامانجهکانو
ههولدان بۆ بهدی هینانان بهستراوتهوه.
واته خستنهگهڕی توانای تهواوتیمان بۆ
ئهم مهیهسته. بهم پێیه گۆرانکاری به
بێ بوونی ئامانج له ژياندا ڤوونادات.
پێویسته ئامانجمان دیاری بکهینو دواتر
به ههولدان بۆ بهدی هینانان گۆرانکاری له
ژيانماندا بهرجهسته بکهین. ترس هۆکاری
سهههکی ڤوونهدانی گۆرانکارییه له ژيانی
ههریهکهماندا..

نەمەش ھۆكاریك بووہ بۇ چەقبەستنى
زۆربەى گەنجان لە كارىكى ديارىكراداو
دروستكردى ھىلىكى ئەستور بە دەورى
ژياندا.. گە ئەمەش تواناكانمان بۇ
دروستكردى گۆزىكارى تەسك دىھاتەومو لە
بازنەھكى داخراودا دەھىلئىتەوہ.. متمانەو
باومر بە خۇببونمان بىنەماى سەرەھكىيە
لە روودان و دروستكردى گۆزىكارى.. لە

ھەموو ئەمانە گرنگتر، پشتبەستمانە
بە خۆای خۆمان.. پش پیراردان بە
دەستپیکردنی ھەر کارێک بۆ گۆرانکاری..
چونکە ئەو خۆی بە ئێنی سەرخستمانی
داوە.. ئەگەر پشتی پێ ببەستین.. لەوانەیە
گەورترین ھەلە کە گیرۆدەی دەبینو
ببێتە ھۆی دروستکردنی کۆمەڵیک
سنورداری لە بەردەم گۆرانکارییەکانماندا..
ئەو بەیت کە دادمنیشین تا بە تەواوی
لە بازوی بابەتیکەو دە دنیا دەبین.. باشان
دەست پێ دەکەین.. بەلام زۆرێک لەوانەی
کە توانیویانە لە ژیا نیاندا، بە نامانجی
گەوریمان بگەن.. ئەو بوو کە بەردەوام
دەستیان بۆ کارێک بردوو.. کە ھێشتا
دنیا نەبوون لەو کارە کە ئایا لە توانیاندا
ھەیە، ئەنجامی بدن، پان نا؟

پښوېسته نه‌وه برانين که نامادېبونی
تەواوۍ پېشوخت بؤ هېچ کارنک
نايه ته دی. به لښو کارکردن بؤ گورنکاری،
تنه‌ها بریتیه له دستېکردن پاشان
پراختن له‌سهر نه‌و کاره به رچاگردنی
خسته‌گمري توانای تەواوېتمان.

سەرچاوە.. چیرۆکەکە لە کتێبی باوەڕبەخۆیوون
بەشیۆمیەکی کاربەگر. بۆل مەکتە. وەرگیراوە.

ئەتكىتى سەفەرى دۇنيا

ناۋى تاتارىككەكانى ئەم گەشتەتى
بىر روناك بىكەتەۋەدە نەخشەيەكى
بۇ دىيارىكىردىنى بەرزى و نىزمى رىگا
پىداۋىت...

ئەۋە رىزى خاۋەن مالى... رىزى
تۆى مىۋانىش ئەۋەدە بە خواستى ئەۋ
ھەلسوۋكەۋەت بىكەتە ئەۋ كارانەى
ئەۋ پىي ناخۇشە ئەنجامى ئەدەيتە
سوپاسى خىزمەتگوزارىەكانىشى بىكەيت.
ھەروھە زىنگەۋ شۈپنەكەى بىپارىزى
رىزى مىۋانانى تىرى ھاۋسەفەرىشت
بىگىت.

دوۋەم/ گەشتە تىيار دەچىتە
ھەرشۈپنەك دىبىت رەچاۋى ياساۋ
رېساكانى ئەۋ شۈپنە، يان داب و نەرىتى
ئەۋ مالى بىكات و ۋاز لە ھەلسوۋكەۋەتى
تايىبەتى ھەمىشەيى خۇى بېئىت.
پىۋىستە تۆش لەم مالى گەۋرەدا ۋاز لە
خەز و ئارەزوۋە نەخۋازراۋەكانى ناخت
بېئىتى بە پىي رېساكانى بىرۋىت و
ياساشكىنى نەكەيت.

سەيەم/ ھەموو گەشتە تىيارىك
مەبەستىك لە گەشتە سەفەردەكەيدا
ھەيە. تۆش پىۋىستە نامانجى
گەشتەكەت بىزانىتە ھەۋل بەدەيت
ھەنگاۋەكانت لە خىزمەتى ئەۋ
نامانجەتا بىت.

جا ئەۋ ئەۋ كەسەى كە گەشتىارى،
ئايا بۇ ئەم گەشتەت ھىچ پلان و
بەرنامەيەكت ھەيە، تا گەشتەكەت
سوۋدەندە سەلامەت تەۋاۋ بىكەيت؟
ئەگەر نا ئەۋا بە تەنپايى و بە
ھەستىكى قوۋلەۋە گۈى بىگىرە لەم
چەندخالە:

يەكەم/ رېبۋار دەبىتە مىۋانى ئەۋ
شۈپنەى رۋۋى تىدەكات. بۇيە پىۋىستە
لەسەرى رىزى شۈپنە خاۋەن شۈپنە
بىگىت. بۇنەۋەى خاۋەن شۈپنەكەش
رىزى لىبىگىت.

لەم گەشتەدا دىيارە گومانى
تىدانىيە خاۋەن مالى رىزى تەۋاۋى لە
تۆى مىۋان گىرەۋە، ئەگەر تۆ رىزى
خاۋەن مالى گىرەت، يان نا، بەۋەى
كە:

۱- سەفەرى نىعمەتە جۇراۋجۇرەكانى
بىكەمۋوگۈرۋى بە زىادەۋە راخستوۋە،
ھەتا تۆ لىي بەھرەمەند بىت.

ب- {عەقلى - زېرى} پىيەخىۋىت،
ھەتاسوۋدو زىانەكانى ناۋا كايە
ئەم زىانەى پىي جىياىكەيتەۋەدە
{ئىرادە ۋىست} ى پىداۋى بۇ تۋانەى
خۇگۈنجانەند و پتەۋكىردىنى شۈپنە
پىي ھەنگاۋەكانت، سەرمەراى ئەۋەى
كە مەشخەلى پەيامىكىشى لە دەست

ئىبىن عومەر {خا لىي رازى بىت}
دەفەرمۋىت، پىيەمبەر {دروۋدى
خاۋى لەسەرىبىت} بە دەستەكانى
شانى گىرەمۋە فەرمۋى {لە دىنەدا ۋەك
نامۇيەك، يان رېبۋارىك بىزى}!

ناشكرەيە كە رېبۋار، يان نامۇ
بەۋ كەسە دەۋرىت كە لە مالى، يان
نىشتىمان و زىدى خۇى بەرەۋ مالىكى
تر، يان شارو ۋلاىكى تر دەۋراتو
مانەۋەى لەۋ شۈپنە بۇ ماۋەيەكى
دىيارىكراۋ، يان دىيارى نەكرەۋ، پاشان
گەرانەۋەى بۇ ئەۋ نىشتەمانەى كە
لىۋەى دەرجوۋە.

ئەگەر ئەم جۇرە گەشتەيان
ناۋ بىئىن گەشتەبچۈۋەكان، يان
گەشتەكۈرتەكانى دىنە، ئەۋا گەشتىكى
گەۋرەۋە دوۋرودرىژىشمان لەبەرە كە
ئەمەى دوۋەمىيان جىياۋازى لەگەل
يەكەم ئەۋەيە:

۱- گەشتە گەۋرەكە ناچارىن
دەبىت ھەربىرۋىن و ۋىستى خۇمانى
تىدا نىيە.

ب- ئەم گەشتە دۋاگەشتەۋ كۆتايى
بە خۇۋى ھەموو گەشتەكانى تر
دەبىت.

ج- ئەم گەشتە ھەموو گەشتەكانى
تىرى لە ھەناۋى خۇيدا ھەلگىرەۋە.

9. ئەم ئورۇن كىيىمىمۇ: ئېلىمان ئامىج

منداللىك ھەممۇ سامانەكەي بۇ كرىنى تابلۇيەك دەدات

پەيۋەندى كىرىد بە ۋەنەكىشەكەۋەو
باسەكەي پىگەيانىد، ۋەنەكىشەكە
بى ۋەستان وتى؛ ئەو پارمىيە كە
مندالەكە دەيدات بە ۋەنەكە لىي
ۋەربىگىر ۋەنەكەشى بۇ بىكەنە ناو
پاكەتلىك پىي بىدەن!

خاۋەن پىشانىگاگە تەۋاۋ سەرى
سورما بوو، ھەستىكىرد كە ئەمە
يارىيەكە يانى ۋەنەكىشىكى بەناۋ
بانگ دەيەۋىت ۋەنەيەكى خۇي بە
چەند فرانكى بىرۋەشەت! ھەر بۇيە بە
نىگاركىشەكەي وت؛ مامۇستا لەۋانەيە
مىن باش ئىۋوم تىنەگەياندىيەت،
ئەو پارمىيە كە لە نىۋ دەغىلەي
مندالەكەدايە لەۋانەيە نەگاتە
۱۰ فرانكىش، رەنگە ھەلە لەيەك
تىگەشتىنك رۋویدايىت، مىن ئەم
بەرپىسارىيە ناگرمە ئەستۇ.

ۋەنەكىشى بەناۋبانگ بە دەنگىكى
دۇنيايى ۋەيىمىيەۋە وتى؛

نا ھىچ شىكى بە ھەلە لىككەيشتىن
نىيە، ھەممۇ پارەي دەغىلەي مىندالەكە
ۋەربىگىر ۋەنەكەشى بۇ بىخەنە
پاكەتلىك بۇيى ھازىرەكەن ۋەيىدەن،
پاشان قىسەكانى بەم شىۋمىيە تەۋاۋ
كىرد، دەتۈنم سەدەھا كەس بدۇزمەۋە
كە ھەزارەھا دۇلار بە ۋەنەكەم بىدەن،
بەلام ناتۋانم كەسىكى تر بدۇزمەۋە
كە تەۋاۋى سامانەكەي خۇي پى
بىدات... سەرچاۋە/كتىبى: Basari
oykuler نووسەر؛ مورات چىفت
كايا

منداللىكى تەمەن ھەۋەت سالان
چاۋەكانى بە دىقەتەۋە بەناۋ پىشانىگا
ۋەنەكەدا دەگىرا، يەككىلە ۋەنەكان
زۆر سەرنجى راكىشا بۇ ماۋمىيەك
چوۋە بەردەمى ۋەستاۋ تەماشى كىرد،
پاشان چوۋە لاي خاۋەنى پىشانىگاگە
پىي وت؛ كە دەيەۋىت ئەو ۋەنەيەي
پى بىرۋەشەت.

دەغىلەكەي دەستى نىشان داۋ وتى؛
ھەممۇ پارەكانى ناۋ دەغىلەكەم ئەدەم
بەس ئەو ۋەنەيەم پى بىرۋەشە!

سەرەتا خاۋەنى پىشانىگاگە لەبەر
پىكەنىن بە زۆر خۇي راگرتىۋو، تا
پىنەكەننىۋ مىندالەكە زىز نەگات، بەلام
بۇيى دەركەۋەت كە مىندالەكە بەرپاستى
قىسە دەكات، ھەر بۇيە ئەۋىش ۋىستى
كە بەرپاستى مامەلەي لەگەلدا بىكات.

بە خۇ بەزلاننىيەكەۋە وتى؛ پىاۋە
بىچكۈلە تۆ نازانى كە ئەم ۋەنە ھى
يەككىلە ۋەنەكىشە بەناۋبانىگەكانى
شارەكەمان؟

مندالەكە وتى؛ مىن ۋەنەكىشەكە
ناناسم، بەلام ۋەنەكەم زۆر بە دلە،
ھەفتەي نايندە يادى لە دايىكۋونى
براكەمە دەمەۋىت بە دىبارى بۇيى
بىبەم!

خاۋەن پىشانىگا ھەروەك ئەۋەي
كە لەگەل بازارگانىكدا قىسە بىكات وتى؛
گەر ئىزىن بىدەيت مىن پەيۋەندى دەكەم
بە ۋەنەكىشەكەۋە داۋاكارىيەكەي
تۆي پى دەكەيەنم.

خاۋەن پىشانىگا پاش تۆزىك

چاۋرەم/ رېبۋار بە پىي
دوۋرونزىكى گەشتەكەي تۆيۋىۋى بۇ
نامادە دەكات، ناكىت بۇ ئەم گەشتە
توۋلاننىم تۆيۋىشەبەرەت خالى بىت،
كە ئەم گەشتە جگە لە پۇزگارەكان
شەۋگارى تارىكىشى تىدايە.

برا فىكىرى چىرا كىرىتى فرسەت تا
لە دەست دايە..

شەۋى يەلدا لە پىشە پۇزى عومەت
ۋەختە ئاۋابى. مەھۋى

تۆيۋىشۈش لە پۇۋى چەندىتىۋى
چۆنىيەتتىمەۋە گىرنگە، (ۋەتۋەدا ھان
خىرالزاد التاقۋى).

پىنچەم- ئەۋەي بۇ گەشتىك خۇي
نامادە دەكات. ھەلەت جەلۋەبەرگىكى
تايىمەتۋ خاۋىنىش دەپۋەشەت، تا
گەشتىكى پۇشەۋ رازاۋە بىت. پىۋىستە
بۇ گەشتە گەۋرەكەش بەرگىكى
شايسەتە بە خۇي نامادەكەيت، تا
لە تىنۋ تەۋۋمى گەرمى ساردى
پىگە بىتپارزىت، بەرگى كە بەرگەي
سەختى ۋەلەپۋە ھەلەۋوۋى ژيان
بىگىت.

شەشەم- گەشتىار لە ھەر قۇناغىك
لە قۇناغەكانى گەشتەكەيدا ۋچان
دەگىتۋى پىشۋ دەدات بۇئەۋەي تۆزۋ
ئارەقۋ ھىلاكى لە خۇي دەركات.
پىۋىستە لە سەفەرە مەزەكەشدا
ۋىستەگەت ھەيىتۋ ھەلۋىستى تىا
بىگىت، تا تەپۋتۋى قۇناغى رابىردوۋ
بەكەنىۋ گۈرۋەۋەۋمىك بۇ دواتر
بەخۇ بىدەيت.

ھەۋتەم- رېبۋاربە دوۋرەكەۋتەۋە
لە نىشەتەمانى خۇي ھەنگاۋ بە
ھەنگاۋ ھەست بە غۇرەبەت دەكات،
لە گەرانەۋەشدا خۇشى ۋاسوۋدەيى.
نايا تۆ لە گەرانەۋەي ئەم گەشتەتدا
ھىۋاش ھىۋاش ھەست بە دلخۇشى ۋ
كامەرانى دەكەيت، بە نىزىك بوۋنەۋەت
لە دۋست؟؟

ھەشتەم- پىشىنان ۋتويانە؛
{مايەي سەفەر سەلامەتتە} ھەلەت
سەلامەتى سەرومال، بەلام لە سەفەرە
جاۋىدانىيەكەتدا لەۋانەيە سەرومال
سەلامەت نەبىن، {لەۋىدا مايەي
سەفەرەسەلامەتتىدل} ەبۇسەرنەجامىكى
سەرھەراز (يۈم لايىتەق مال ۋلا بنون الا
مىن اتى الله بقلب سليم).

تەنھا

خولەككك!!

بىر يارم دا تەماشى پېش خۇم بىكەم
ھىچ گىرگىيەكى پېنەدەم، بەلام ھەستەم
كرد ئەم ئاۋرى ئى دامەمە سەرنجى
دەم چاۋى دەدام، ئەم تەماشىكردنەى
بەردەوام بوو پېنەۋەى يەك وشەش
بلىت، منىش ھەر تەماشى بەردەمى
خۇم دەگرد، ھەتاۋام لىھات ھەستەم بە
بىتاقەتى دەگرد لە تەماشىكردنەكى كە
نەم دەمىنى، بەلام ھەستەم بى دەگرد،
بۆيە ناۋرم بە لای ئەودا داپەۋە.

لەو كاتەدا ئافرىتەكە بە پىكەنىنەۋە
وتى: دەمىست تۈناسى خۇراگىرى
نارامگرتت تاقى بىكەمەۋە.

ۋەم: نارامگرتن لەسەرچى؟ ئافرىتەكە
ۋتى: لەسەر كەم رەۋشى، دەزانم بىرت لە
چى دەگردەۋە. ۋەم: باۋەرنەكەم بزانىت،
گىرگىش نىيە لام كە بزانىت.

ئافرىتەكە ۋتى: باشە دواترپىت
دەلەم، بەلام ئىستا سەرقالم كە چۈن ئەم
قەرزەت بۇ بگىرەمەۋە.

ۋەم: كارەكە وا گىرنگ نىيە، خۇتى
پىۋە سەرقال مەكە.

ئافرىتەكە ۋتى: شتىكەم لايە
دەمىرۋەشەم قەرزەكەت دەدەمەۋە كە
يۈرۈيەكە، ئايلا لىم دەكرىت، يان بە

رېگاكە ۋەستا، ۋەكو ئەۋەى چاۋەرىنى من
بكات، گومانم بۆنەۋە چوۋ كە بىيەۋىت
سوپاسم بكات، بەلام ۋاى نەگرد، بەلكو
چاۋەرىنى ئەۋەى كىرد بۆنەۋەى دلىئا
بىت كە ئايلا منىش بلىتەكەى خۇم
دەمىرۋە رېكەم بەرەۋوشۋىنى پاسەكان
بۇ رۋىشتن، كاتىك گەشتمە لای بە
نامازە ھەرمانى پىكردم كە جانئاكەى
ھەلگىرم. كارىكى لەم شىۋەمە بە لای
ئەو خەلئانەى بە بەرامبەر كاردەكەن
شتىكى زۆر سەپىرە. بەبى بىرگىردنەۋە
جانئاكەم ھەلگىرتو بە يەكەۋە بەرەۋ
پاسەكە بە رى كەۋتىن، ئەمەش شتىكى
ناسايە كە كورسىيەكانمان لە تەنىشت
بەكەۋەمە، چۈنكە ئەو پېش من بلىتى
بىرۋە. ھەلەمدا لای پەنچەردەكە دابنىشم
بۇ ئەۋەى چاۋ لە دىمەنى بەفرىبارىن
بىكەم كە تازە دەستى پىكردىۋو، بىرپارى
دا بوو ھەمەۋ شتىك رەنگىكى سۈرۈشت
دابۋىشتىت، بەو بىدەنگىيە ئاگادارەكەۋە
گەۋەمەيەى: من ھاتوۋم خىروخۋىشم
بۇ ھىناۋن، بۆيە ھەرمىنىش ئىستا
شايسەى ھەرمانىرەۋام: بەلام ئافرىتەكە
رېگاكە پېنەدامو خۇى لای پەنچەردەكە
دانىشت، بى ئەۋەى يەك وشەش بلىت!

لە بەردەم پەنچەردەى بىرىنى بلىتى
سەفەرگىردن بە پاس ۋەستاۋوۋم،
دەۋىشتەم بۇ شارىك كە ۲۳۰ كە لە
شارەكەى خۇمەۋە دوور بوو، لە
بەردەمدا ئافرىتىكى تەمەن ۶۰ سالى
ۋەستاۋو، كە گەشتمە بەردەم پەنچەردە
بۇ بىرىنى بلىت، گىتوگۈگىردنى درىژەى
كىشا لەگەل كارمەندەكە، لە كۆتايىدا
كارمەندەكە پى گوت: خەلگ چاۋەرىيە
بە پارمەتت كەمىك دووركەۋە لای
پەنچەردەكە، ئافرىتەكەش ھەنگاۋىك
دووركەۋەمەۋە بۇ ئەۋەى رېگا بۇ خەلگى
تر بكاتەۋە، پېش ئەۋەى بلىتى خۇم
بىرپەرسىيارم لە كارمەندەكە كىرد كە
كىشە جىيە، ۋتى: ئەو ئافرىتە تەنھا
پارەى بىرىنى بلىتى پىيە، پارەى چوۋنە
زۋورەۋەى ۋىستەكەى بى نىيە كە تەنھا
يەك يۈرۈيە، دەمىۋىت چاۋەرىنى پاسەكە
بكات لە دەۋەۋەى ۋىستەكە، ئەمەش
قەدەغەيە. منىش ۋەم: ئەمە يۈرۈيەك
تاكەى بلىتەكەى بۇ بىرە. كەمىك
گەپامە دواۋەۋە رېگام بۇ ئافرىتەكە
كردەۋە بۆنەۋەى بگەپتە ناۋرىزەكە،
دواى ئەۋەى كارمەندەكە بانگى كىرد.
ئافرىتەكە بلىتەكەى بىرى لە تەنىشت

كەسكى تىرى بىرۇشۇم؟

ۋەتەن: ئايدا دىمەۋىت لىت بىرۇم پىش
ئەۋەى بىزانىم چىيە؟
ئافرىمەكە ۋەتەن: ئەۋەشە (داناييە)،
يەك يۇرۇم بىدەيە بۇ ئەۋەى (داناييەكەت)
بىدەى.

ۋەتەن: ئايدا يۇرۇيەكەم دىمەيتەۋە
ئەگەر (داناييەكەم) بە دىل ئەبۇو؟
ئافرىمەكە ۋەتەن: ئەخىر، چۈنكە
قەسەكە كىرەت ئاتۋانى بىگىرپىتەۋە،
ھەروھە پىيۋىستەم بە يۇرۇيەكە
بۇئەۋەى قەرزەكەمى پىش بىدەمەۋە.
يۇرۇيەكەم لە گىرھانەم دەرھىناۋ سەرنجى
گۇرانكارپىيەكانى رۇخسارىم دىدا، تاكو
ئىستاش چاۋەكانى جوانپىيەكانىان لە
دىست ئەداۋە، ۋەكو ئەۋەى لە ھەرنى
لاۋىدا بىت، لوۋتە بارپىكەكەى لەگەل
چاۋەكانىدا دىنگوباسى زىمىرەكى
رېۋىيەنەيت پىش دىلەن، رۇخسارى ۋەى پىۋە
دىارەكە ئافرىمەكى رۇشنىرە، بەلام مەن
ھىچ پىرسارىكەم لەو بارەۋە لى ئەكرىبوو،
مەن گومەنم لەۋە دانەبۇو كە باسى خۇيم
بۇ دىمەكەت، سەفەرەكەمان تاكو ئىستا لە
ناۋرەستىدا بۇو. بە ۋەرنىرەنى يۇرۇكە
دىستى داخست، ۋەكو مىندالىكى بىچۈك
دىلخۇشبوو بە ۋەرنىرەنى يۇرۇكە ۋەى:
مەن ئىستا خانەنشىنەم، پىشتر مامۇستى
فەلسەفە بۇوم، لە شارەكەى خۇم ھاتەم
بۇئەۋەى ھارپىيەنى بىرەدىرىكەم بۇ
فرۇكەخانە، ھەرنجى پارەيەكەم پىۋو
خەرنىمەكە، تەنەنە بەشى پىداۋىستى
گەرەنەۋەم ھىشەۋە بۇ شارەكەى خۇم،
بەلام شۇفېرى تەكسى زۇرنىگەرەنى كىرەم،
يۇرۇيەكى زىادى لى ۋەرنىرەم، بۇيە لە
دىل خۇمدا ۋەتەن چاۋەروانى باس دىكەم
لە دىمەۋەى ۋەستەكە، ئەمزانى كە ئەمە
قەدەغەيە، بۇيە ۋەستەم بە شىۋازىكى تر
سوپاست بىكەم، دۋەى ئەۋەى جۋامىرپىيەى
لىم بىنەيت، دۋەى ئەۋەى يۇرۇيەكە بۇ
دام بىش ئەۋەى داۋات لىبىكەم، بابەتەكە
ماددە نىيە، تا بىم بىلەيت پارەكە كەمبۇو،
بۇيە پىت دىلەم تۇ دىست پىش خەرىت
كىرە بۇ چاكەكىرەن بە بى بىرەندەۋە.
بە زىمەدەخەنەۋە قەسەم پىبىرى: دىزانىم
سەرگۈزىشتەى ژيانى خۇتەم بۇ باس
دىكەيت، بەلام كۋا ئەۋەى شەى كە لە تۇم
كىرە، داناييەكە لە كۋىيە؟
ۋەتەن: تەنەنە خۇلەكەكە.

ۋەتەن: باشە خۇلەكەكە چاۋەروى
دىكەم.
ۋەتەن: ئا ئا، چاۋەروى مەكە،
(تەنەنەخۇلەكەكە)... ئەۋەى داناييەكەيە.
ۋەتەن: ھىچ شىتەك تىنەگەيشتەم.
ۋەتەن: ئەۋەى ئەۋەى ۋەستە بىكەيت
دوۋچارى فېلۇ تەلەكە بۋووت؟
ۋەتەن: ئەۋەى ئەۋەى.
ۋەتەن: ئىستە بۇت رۇون دىكەمەۋە:
(تەنەنەخۇلەكەكە)، ئەم ۋەستە لە ياد
نەكەيت. ھەرنىرە كارىكە ۋەستە بىرپارى
لەسەر بىدەيت، كاتىك بىرە لى كىرەۋە
گەيشتەيت بە چەكەساتى بىرپارى لە
سەردانى، خۇلەكەكى تر زىاتر بىدە بە
خۇتەن: تەنەنە شەست چەكە!
ئايدا دىزانىت مىشكەت تۋانەى ۋەرنىرەنى
چەند زانىارى ھەيە بۇ چارەسەرەكىرەن
لە ماۋەى شەست چەكەدا؟ بەۋەى تەنەنە
خۇلەكە، كە بە خۇتەن دىمەيت پىش
ئەۋەى ھەستەيت بە دىمەكىرەن بىرپارىكە،
ئەۋەى ئەۋەى زۇرۇش بىگۇرپىت، بەلام بە
مەرنجىك.
ۋەتەن: ئەۋەى مەرنجە چىيە؟
ۋەتەن: ھەرنجى ھەيە لە دىمەۋەى
خۇتەن دىمەكەيت، ھەروھە مىشكە
دىلەشت بە تال كەيتەۋە لە ھەرنجى
بىنەماى مۇۋاپىقەتەن ئەۋەى رەۋىشە
بە يەكچار، بۇئەۋەى چارەسەرەكى
بابەتەنەۋە بىش لايەندارى بىكەيت،
بۇ ئەۋەى: ئەگەر بىرپارىت دا كە تۇ
خاۋەن مافى ۋەتەن بىرەمبەرەكەت سىتەمى
لى كىرەۋەيت، لە ماۋەى ئەۋەى خۇلەكەدا
كاتىك دىمەۋەى خۇتەن پاك كىرەۋەى،
ئەۋەى ئەۋەى بۇت رۇون بىتەۋە لايەنى
بىرەمبەرەش مافى ھەيە، يان بەشەكە
لە رەستى لايە، لەۋەى كاتەدا بىرپارىمەكە
دىگۇرپىت بىرەمبەرەى. يان ئەگەر ۋەستە
كەسەكە سىزەبىدەيت، لە ماۋەى ئەۋەى
خۇلەكەدا ئەۋەى بىنەۋەى بىنەيتەۋە
سىزەكە سۈك بىكەيت، يان سىزەى ئەۋەى،
يان بە يەكچارى لى خۇش بىت. تەنەنە
يەك خۇلەكە ۋەتەن لىدەكەت دادەگەرىت لە
ھەنگۋانەن بىرەۋەى بىرپارىدەن چارەنۋەسەز
لە ژيانەدا، لە كاتىكدا ۋەتەن زانىبوو كە
ھەنگۋەكى دىرۋەستە، بەلام ئەۋەى بۇو
كارەسات بارپىت، تەنەنە خۇلەكەكە ۋەتەن
لىدەكەت زىاتر بابەندەيت بە لايەنى
مۇۋاپىقەتەن دۋەى بىكەۋەتەۋە لە نازمۇو،

تەنەنە خۇلەكەكە ئەۋەى رەۋەى ژيانەتو
ژيانى خەلەكى تىش بىگۇرپىت، ئەگەر
يەكەكە بىت لە كارەبەدىستەنەش رەۋەى
سەرپارەى ژيانى مىللەتەكە دىگۇرپىت، ئايدا
دىزانىت ئەۋەى شەنەى دىرپارەى خۇلەكەكە
بۇم شىكرىدەيتەۋە تەنەنە يەك خۇلەكەكى
خاينەد؟
ۋەتەن: رەست دىكەيت، مىش ئەۋەى لىم
ۋەرنىرەيت ئەم كىرەن ۋەرۇشەنە، يەك
يۇرۇكەت پىش خەلال بىت؟ ئەمزانى كات
ئاۋا بە خىرپى تىدەپەرىت. ئەم گەشتەم
لەسەرچەم گەشتەكانى تىرە خۇشترىبوو،
ھەتا زۇرەستەم بە دىلەنگە كىرە كاتىك
لە نىۋەى رىگادا بەشارەكەيان گەيشتەن
بەجى ھىشتەم. بەلام چارەكەكە پىش
ئەۋەى بىكەنە شارەكەيان، ۋەستە بە
مۇۋاپىقەكەى پەيۋەندەى بە كۈرەكەيەۋە
بىكەت، بۇ ئەۋەى بىتە ۋەستە
بىگەيەنەيتەۋە ما، بەلام رۇۋى بە لايە
مىنداكىرەۋەى ۋەى: ۋەبازەنەم مۇۋاپىقەكە
كارىتە تىدا ئەۋەى. مىش مۇۋاپىقەكەى
خۇم دايە بۇئەۋەى پەيۋەندەى بە
كۈرەكەيەۋە بىكەت، بەلام ئەۋەى چاۋەروان
نەكرەۋەى لە ئاكاۋ پاش رۇشەنەى بە
يەك چارەكە دۋەنەمەم بۇ ھات، نامەى
يەكەم نۇوسرا بۇ ئەم ژمارىە كارتىكى
بە دە يۇرۇ ناردۋەتە سەرچەسەبەكەت،
نامەى دۋەى نۇوسراۋەى: مۇۋاپىقەكە
كارىتە تىدا مابو، بەلام فېلەم لىكرىت
بۇئەۋەى ژمارەى مۇۋاپىقەكەت بىزانە
ھەتا پاداشتى ئەۋەى چاكەۋە كىرەۋەى باشەت
بىدەمەۋەى، ئەگەرچەزەت كىرە ژمارەى
مۇۋاپىقەكە پاداشت بىكە، ئەگەر سەردانى
شارەكەشەت كىرە ۋەبازەنە دايەكە ئەۋەى
پىشۋازىت لىدەكەت، بە نامەيەكە ئاۋا
ۋەلامە دايەۋەى: كاتىك لەسەرەتادا
تەماشەى چاۋەكانەتەم كىرە، ۋە ھەستەم
كىرە ئەۋەى چاۋەكانەكى رېۋى ئاسان، بەلام
نەمەۋەى ئەمەت پىش بىلەم، بەلام ئىستا
ھىۋادەم چارىكى تر رۇزگار بە يەكەمان
شاد بىكەۋەى، زۇرۋەسەى ئەۋەى داناييەت
دىكەم، باش بىزانە كە مەن زۇرگەرەنتر لەۋەى
پارەيە دىمەۋەى.
تەنەنەخۇلەكەكە... داناييە، كە
خىستۋەمەتە رۇۋى بۇ ۋەرۇشەنە، ئايدا كى
لىم دىكرىت لە سەردەمەكەدا كە چەندەن
چەندەن كاتىزىمەن لە كات بە فېرۇ
دەجىت؟

زانپاری گەشتی

- گەورەترین پەتاتە لە میژوودا لە شاری (جیپوئۆن)ی ویلاپەتی (کالیفۆرنیا) دۆزرایەوه لە سالی (۱۹۷۷) زانیی کە کێشەکی گەشتە (۱۰۰۲۰۳) کیلۆگرام.

- (۱۸۰) جۆر فیتامین لە هەنگویندا هەیە.

- چاوی بەبوولە (۱۷) عەدەسی تێدایە.

- زەرەفە هیچ دەنگێکی نییە و تەنها لە کیشومەری ئەفریقاش دەژی.

- درێژترین نازەل لە میژوودا کریمیک بوو بە ناوی (قەیتانی دەریا) کە لە سالی (۱۸۶۴) زانیی دۆزرایەوه درێژیەکی نزیکی (۵۵) مەتر بوو.

- (پلنگ) لە کاتژمێرێکدا دەتوانێت نزیکی (۹۰) کم بەریت.

- هەساری ((عەتارد)) هیچ مانگیکی نییە.

- پێنج یەکی لەشی مەووف خۆیتە، واتە ئەگەر مەووفیک کێشی (۱۰۰) ککم بیت ئەوا ((۲۰)) کیلۆ گرامی خۆیتە.

- ژمارە دیمارەکانی لەشی مەووف (۵۶۵) دیمارە.

- کورتترین ئێسک لە لەشی مەووفدا ئێسکیکە لە ناو گوێدا کە درێژیەکی (۲۰۶) ملیمەترە.

- کۆترین ئالا لە میژوودا ئالای ولاتی (دانیمارک)ە، کە ئەم ئالایە لە سالی (۱۶۲۵) زانییەوه هیچ گۆرانکارییەکی بە سەردا نەهاتوو.

- گەورەترین ولات لە جیهاندا لە رۆوی رۆوبەرەوه ولاتی رۆوسیا کە رۆوبەرەکی (۴۰۰ ۰۷۵ ۱۷) کیلۆمەتر دووجایە.

- ولاتی (سۆمال) یەکمە ولاتی عەرەبییە لە بەرھەمەنانی مۆزدا.

- یەکمە کەس لە میژوودا کە وێنەی خۆی خستە سەر دراوی کانزایی (نەسکەندەری مەقدونی) بوو.

- گەورەترین بالیوزخانە لە جیهاندا لە پەکیی پایتەختی (چین)ە کە رۆوبەرەکی (۴۳۰ ۱۰۸ ۱۸) مەتر دووجایە.

(۱۰۰ کم) لە کاتژمێرێکدا.

- برنج (۱۰۰ ملگم) ئاسنی تێدایە و قەرنابیت (۴۰ ملگم) و گەنەم جۆ (۸۰۵ ملگم)ی تێدایە.

- پرتەقال بۆ یەکمەجار لە ولاتی (هیندستان) دۆزرایەوه.

- گەورەترین درەخت لە جیهاندا ناوی (جەنەرال شیرمان)ە، کە بەرزییەکی (۸۵) مەتر و تیرەکی دەگاتە نزیکی (۲۵) مەتر و کێشەکی (۲۰۳۰) تەنە کە (۴۰) خانووی (۵) ژووری ئێ دروست دەکړیت و ئەم درەختە لە ویلاپەتی (کالیفۆرنیا)ی ئەمەریکایە.

- دواھەمین هەست کە مەووف لە سەرەمەرگدا لە دەستی دەدات هەستی (بێستن)ە.

- یەکمە گەل کە سابوونیان دروستکرد (سۆمەریەکان) بوون.

- هەساری زوھەل (۱۷) مانگی هەیە.

- ولاتی چین (۶۲) پارێزگایە.

- (ئەنقەرە) لە سالی (۱۹۲۳)ز، بوو بە پایتەختی تورکیا.

- بۆ یەکمەجار لە میژوودا لە سالی (۱۹۰۲) کلۆز کرایە ناو ئاوهوه لە ولاتی (بەلجیکا).

- یەکمە ولاتی ئەوروپیی کە نازادی دابیت بە ئیسلام ولاتی (بەلجیکا)یە.

- تێکرای تەمەنی پشیلە (۱۵) سالەو

زمانی پشیلە رۆژنێکی شلی تێدایە و زۆر بە ئاسانی دەتوانێت بڕینەکانی لەشی چاک بکاتەوه، لەشی پشیلە لە (۵۰۰) ئێسکو (۲۳۰) ماسولکە پێکاتوو و (۳۰) ددانیشی هەیە.

- گەورەترین هێلکە هێلکە ئەمامیە کە درێژیەکی (۱۸) سم و پانییەکی (۱۲) سم.

- سەگ لە رێگەی زمانەوه عەرەق دەردەدات، چونکە پێستی سەگ عەرەق دەرنادات و ژمارە دیمارەکانی سەگ (۴۲) ددانە.

- فیل (۱۸) پەنجە هەیە.

- ئەمامە بە پێوه دەخەوێت.

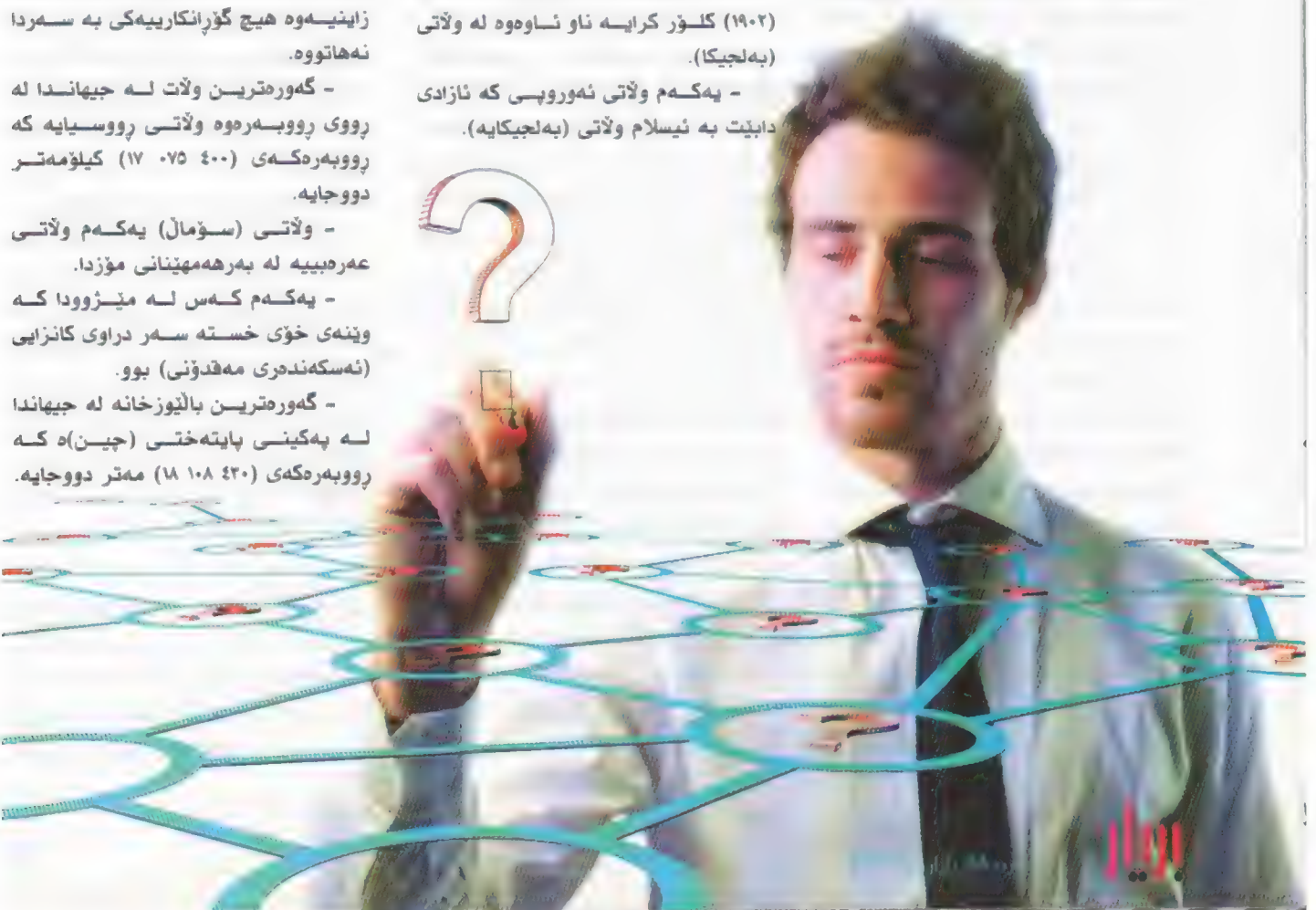
- مێشووولە (۵) چاوو (۴۸) ددانی هەیە.

- دووپشک (۸) پێی هەیە و رقی لە قەرەبالەغییە.

- حوشتەر بە یەکجار دەتوانێت (۶۰) لیتر ئاو بخواتەوه.

- کیسەل بە تەمەنترین گیاندارە.

- خێراترین گیانلەبەری ئاو ئاو ماسییە کە بە ناوی (تەن) کە خێرایەکی

شېۋازە راستو دروستەكانى شتنەۋەي سەۋزەو مېۋە

ۋە لە ڧارسىيەۋە: يىلال باسام

مىۋانە لى دەكرىتەۋەو دوور ڧرى دەدرىت، بەلام رەنگە بەكرىپاكان دزەيان كرىپىتە سەر جەقۇكەو خودى مېۋەكان.

* مېۋە سەۋزىچاتەكان لە ژىر ناۋى خورۋ لەبەر رۆيشتو بە شىنەيى بشۆرنەۋە، هېچ جۆرە سابوونو گىراۋمىيەكى شتەۋەو سېپىكەرەۋە، يا ھەر مادەيەكى شتەۋەو كىمىيەيى تر بەكار مەھىنە، ئەم مادە كىمىيەيەنە پاشماۋمىيەك لە دۋاى خۇيان لە سەر سەۋزەو مېۋەكان بە جىدەمەيلى.

* دەرمانەكانى تايىمەت بە شتەۋەو سەۋزەو هېچ جىۋازىيەكان نىيە لەگەل شتەۋەو بە ناۋدا، كەۋاتە پارەكەتان بۇ كرىنى ئەۋانە بە ڧىرۋ مەدەن.

* سەۋزەو مېۋە رەڧتەرەكان ۋەك پەتاتەو سىۋ دىتوانىت بە شالىكى تايىمەت بە ناۋ بشۆرتەۋە.

* گەلاكانى رۋوگارى دەرەۋى كاھوو كەلەرم ڧرى بدمو گەلاكانى دىكەش بەباشى لەبەر ناۋدا بشۆرنەۋە.

* تۋو، تىر، مېۋە ۋەدەكانى دىكە سەرقا لە ناۋدا تەرىپكەو پاشان بە وردى بىيان شۆرەۋەو دۋاتر لە سوزگىيەكدا داپانىنى، تا ناۋەجۆر بىكەن.

لە بىرتان نەچىت گە مېۋە سەۋزىچاتىك كە دىكرىت رەنگە لە دوكانەكەدا پاكز بىكەۋىتە بەرجاۋ، بەلام بەمچۆرە نىيە، ھىندە ھىمە كە تۆ ناتوانىت بەكرىپاۋ مەۋادە كىمىيەيەكان بىينىت، ھەريۆيە پىۋىستە سەۋزىچاتو مېۋەكان بەر لە خوارىن بشۆرتەۋە. سەرچاۋە: سائىتى مردمان

بەلام نەك لەگەل مىكرۇبىو ھەشەرات، ئەو ماددە كىمىيەيىو بەكرىپانەي كە لەگەلدايە، كەۋاتە ۋىرەبىن بەر لە خوارىن بىگومان مېۋە سەۋزىچاتەكان بە باشى بشۆرنەۋە.

چۈن مېۋە سەۋزىچاتەكان بشۆرنەۋە: * لە پاكراگرتى چىشتخانە، كەۋاتەر، سەلاجە، تەبىخەكەتانەۋە دەست پىيەكەن. * ھەمىشە بەر لە نامادەكرىنى خوارىنەكانو بەكارھىنانى مېۋە سەۋزەكان، دەستەكانتان پاك بشۆن.

* سەۋزەو مېۋە تازەكان دوور لە گۆشتە لىنراۋمەكان ھەلېگرە، تاۋەكو ڧى لە ئالودەبۋونىان بگىرت.

* لە كاتى كرىندا، مېۋە سەۋزىچاتى ساغۇ پىگەيشتو ھەلېزىرە، لە كرىنى جۆرى پىسو لە كەدارو لە رادەبەدەر نەرمو بل خۆت بە دوور بگرە.

* ھەمىشە پىك بەر لە كاتى خوارىنەكان مېۋە سەۋزىچاتەكان بشۆرنەۋە، پىستو تۈيىكىل سىروشتى مېۋە سەۋزەكان دەبنە مايە ھەلېزىنى ناۋو شتەۋەۋەيان دەبىتە مايە ئەۋەى زووتر خراپ بىن.

* مېۋە سەۋزىچاتى بەستەبەندىۋ لە ڧوتونراۋ ئەۋانىش بەر لە بەكارھىنان بشۆرنەۋە تەنانت ئەگەر لەزگە ئەۋەشى لىدراپىت كە شۆردراۋنەتەۋە.

* گىشت بەشەكانى مېۋە سەۋزەكان باش بشۆرنەۋە تەنانت ئەگەر نىيازى خوارىنى ئەو بەشەنەشت نەبىت، بۇ نەۋنە رەنگە بەكرىپا لەسەر تۈيىكىل پەتەقال، يا خەپار ھەلېشتىت، ياخود ئەمەى كە تۈيىكىل ئەم

بۇ لە ناۋبەردىنى بەكرىپاكان، پىسو باشماۋە كىمىيەيەكان، پىۋىستە مېۋە سەۋزەۋاتەكان بەر لە خوارىنەكان بشۆردىتەۋە.

ناپا دەزانىت ئەو پەتاتە، پەتەقال، سىۋە، يا تەماتانەي كە ئەمىرۋ دىمانكرىت، پىشتەر لە كۆى بوون؟ مېۋە سەۋزەۋاتەكان لەمۇ زەۋيانەي كە پەرن لە مەۋادى دزە نەخۇشىۋ سەۋزى بىرى كىمىيەيى، گەشە دىكەن، ھەرچەند پاشماۋەى ئەو دزە نەخۇشىۋ سەۋزى بىرەنە كە لەسەر سەۋزىچاتو مېۋەكان ھەلېشتوۋە بە رۋالەت بۇ بەكارھىنانى مەۋفەكان زىيانكى نىيە، بەلام ناپا بەراسىتى دىتەۋىت ئەم مادە كىمىيەيەنە لەگەل ئەۋەى كە دىخۆيت بىچىتە جەستەتەۋە؟

كانتىك مېۋە سەۋزىچاتەكان نامادى چىن دىمىن لە لايەن دەستەگەللىكى جىۋازەۋە دەچىرنىۋ پاشان دەگۋازىنەۋە بۇ گەنجىنەكانو دۋاتر بۇ مېۋە ڧرۋىشەيەكەي گەرەكەكەتان، شىمانەي ئەۋەى كە بەكرىپا گەللىكى ۋەك (لىستىرپا، سالمونلاۋ ئەى كولى) لە سەر مېۋە سەۋزىچاتىك كە كرىپوتە ھەلېشتىت زۆر زۆرە، ھەموو ئەم بەكرىپاپانە دەبنە مايە نەخۇشى گەللىك كە لە پىنى خوارىنەۋە دەگۋازىنەۋەو بىگومان دەشىت بەر لە بەكارھىنانو خوارىن لە سەر مادە خۇراگىيەكان نەھىلېزىنو بشۆردىتەۋە.

كەك ۋەرگرتن لە مېۋە سەۋزىچاتى تازە لە سىستىمى خۇراكىدا مەسەلەيەكى ژيانىيە،

خونتلهوڤيستي فرميسك دهريژيت..

بۆ ژبانی هاوسەرگیران دەرپرې، هممووان
بېگومان بوون له‌وه‌ی ئەم دوو‌هاوسەرە
و‌ك هاوسەرانې تر دمتوان پېكه‌وه بژین،
بە‌لام ئەناندمزانې بە‌رادمیه‌كی ژۆرو بێ
نمونه‌ی و‌فاداری خۆشه‌ویستیان هه‌یه
بە‌رامبەر په‌كتری.

بۆيىسە پاش سىڭ سال بەسەر بىر دىنى
ژاپانى ھاوسەرىيان گەسوكارىيان گەۋىتە
سەرزىشتىكرىدىيان بىھۋى ئەۋ گەسانەى گە
لەگەل ئەۋاندا ژاپانى ھاوسەرىيان پىكەيىناۋە
خاۋىن مىندالى ئەم سەرزىشتانە ۋالىتىكرىدن
گە رۋويكەنە نەخۇشخانە بۇ چارەسەر كرىدن،
بەللام بەداخەۋە پاش دىمرگەۋىتى ئەمچامى
پىشكىنىنەكە دىمرگەۋىت گە ئافرىتەكە
نەزۋكەۋ مىندالى نابىت، ئەم ئەنچامەش
نارمىزىۋى سەرزىشتى گەسوكارى زىاتەر
كردو ھانى ھاوسەرەكەمىيان دىدا گە جارىكى
تر خىزان پىكەيىنىت، بەللام ۋىفادارى
ئەم پىاۋە بەجۈرىك بوو بۇ خىزانەكەى
ھەمىشە ۋەلامى دىدانەۋەۋ دىگوت راستە
خىزانەكەم نەزۋكەۋ مىندالى نابىت، بەللام
لە ھىستو سۆزى پاكىدا ھەموو رۇژىك ۋا
ھىست دىكەم گە نەك مىندالىك، بەلكو سەد
مىندالى بۇ دىنىتتە دىناۋە، مىن زۇر بە بەشى
خوداۋ باشان بە ئەۋ رازىۋە ئەۋىش بە

وفاداری به مانای فیداکاری و به خشین و نارامگرتن دیت، بایه خدانو ریزگرتنی ئهو که سانه که که وفادارن له که لیدو بهردموام دلتنگ بیت به هر زیانیک روو به پرووی دمبیتهوه، بایه خدان به هستو سوزی و ئهو ستانی دلخۆشی دمکات ئه نجامی بداتو به پیچه وانموه ئهو قسهو کردارانهی دلتنگی دمکات وازی لیهینیت.

زۆر گەس باس لە خۆشەويستى
 وەفادارى دىمكات بە بێئەوى لە كاتى
 پتويستىدا بەكارىبەتت، بە پتجەوانەى
 ئەم خەزانو هاوسەرە وەفادارە، گە
 چىرۆكى ژيانى بەراستى خۆشەويستى
 راستەفەنەمان بۆ دەرەخات با گوڤىستى
 چىرۆكىيان بىن:

كوپڻكى گهنج داواى له كسو كوارى
 كرد كچيكى خاومن پښتو ديندارى
 بڼ بدوزنه وه كه هاوشيوهى خوى بڼتو
 گونجاوبڼت بڼ ژبانى هاوسهرتتې، بڼ
 شهوى ههروك هاوړپياني تړى خاومن
 خيژان بڼتو چاوهكانى رښن بڼتوه
 به مندا له كانى! بڼيه ههروك پيشه
 داواكردنو خوازبڼنى هه موو كارمگان
 به رڼكوپيكي نمنجامدران وخزمو كه سى
 ههردولا ناماده بوونو خوشحالى خويان

پاش نۆسأل له زيانى هاوسهرهريان
همميشه خۆنهويستو وفاداريان بۆ
يهكتري دمنواند، بهداخهوه نافرتهكه
كۆمهلى نهخوشى پرووى تىگرد، دمبويه
بهردمو له ژير جاوديزى پزىشكدا بويه،
پاش پشكنينى نهخوشيهكهى پزىشكهكان
ههواليكى ناخۆشيان به هاوسهرهكهى دا،
ئهوان وتيان: مردنو زيان بهدمست خوايه،
بهلام خيزانهكمت بۆ ماوهيهكى كورت
دمزوى مردن جاوديزيهتى! لهگهل نهوشندا
ئهم هاوسهره دلنارامو وفاداره بيتوميد
نهبوو، بهردمو به شوين چارسههرگردنى
خيزانهكهيدا ويلبوو، پزىشكىكى نافرتهى بۆ
خيزانهكهى هينابووه مالهوه تا بهردمو
جاوديزى بكاتو همميشهخوشى مۆلتهى
وهردمگرت له كارهكهى همتا خزمتهى بكات،
كاتيك دهگهرايهوه بۆ مالهوه خيزانهكهى
له ناميز دهمگرتو چيرولكو ههلبهستى
بۆ دهخويندوه، تاكهميك ئيشو نازارى
كهمبكاتوه، بۆيه جهند سالتيك بهسهر ئهم
باربوخهدا تپيهرى بهيتنهوى ئهم هاوسهره
ببىزارى دلتهنگى خوى دمربخات، بهلام
بهداخهوه رۆژ له دوى رۆژ ناروحتىو
سازارى ئهم نافرته زياتر دمبوو، بهجۆرك

زبان فېرى كىردم

كۆپارەكەي خۇي نابىئىت، ھەرچەندە گەۋرە ديارىشە.

- **زبان فېرى كىردم:** گفتوگۇ و توپۇز، بە تايىبەت لەگەل كەسانى نەزاند، بە ھەمو و اتايەك ھەلەيە، چونكە خەلگى بە ئاسانى دان بە ھەلەكانىندا نانن.

- **زبان فېرى كىردم:** راشكاۋىي لەم ژيانەدا، دوزمنو ناحەزائىكى زۇرت بۇ زياد دەكات، لەبەرئەۋە راشكاۋىي ھەمىشە پشوددانو ھەۋانەۋە نىيە.

- **زبان فېرى كىردم:** ئىمە لە جىھاننىكى ناتەۋاۋە دەژىن، لەگەل خەلگانىكىدا كە بى كەمۋورتى نىن، كەۋاتە ئاگاداربە، پەيزە بە پانى ھەلەگىرەت!

- **زبان فېرى كىردم:** پىۋىستە لەسەر مەۋف لە ھەلەكانى پەند ۋەربىرگىت.

- **زبان فېرى كىردم:** لە (لى نايە كوكا)ۋە فېربووم، كاتىك ۋتى: ئەگەر داۋام لى بىرگىت، سىقاتى پەرتۈمبەرى سەرگەۋتوۋ لە تەنھا ۋشەپەكدا كۆبەمەۋە، ئەۋا دەلئىم: (دەركردنى بېرار)، چونكە ئەگەر چاكتىر كۆمپىوتەرت ھەيىت، باشترىن ژمارەت پى بېخىشەت، لە كۆتايىدا پىۋىستە بە دەركردنى بېرار ھەيە.

- **زبان فېرى كىردم:** دوو رېسا ھەيە بۇ خەزمەتكردنى كېپارەكان، رېساي يەكەم، ھەمىشە كېپار لەسەر ھەقە. رېساي دوۋەم، ئەگەر كېپار ھەلە بوو، رېساي يەكەم بخوئەنەرەۋە.

- **زبان فېرى كىردم:** پىۋىستە مەۋف ھەرگىز نەلەيت: لە كارەكەمدا چەند دوۋجارى دەردەسەرى نارەحەتىۋ ماندوۋبوون بووم، بەلكو پىۋىستە بلىت: لە كۆتايىدا جىم بە دەستەيناۋە؟

- **زبان فېرى كىردم:** جىۋاۋىيەكى گەۋرە ھەيە لە نىۋان شارمەزايى سەلەكانو سەلەكانى شارمەزايىدا، كەسانىك ھەن خاۋەنى ۱۰ سال شارمەزايىن، بەلام سالىكى شارمەزايى ۱۰ جار دوۋبارە دەكەنەۋە.

- **زبان فېرى كىردم:** بۇ ئەنجامدانى ھەر كارىك، ھەمىشە رېگەي چاكترو باشتر ھەيە، بۇيە ھەمىشە پىۋىستە ھەۋل بىدەين رېگەي باشتر بدۆزىنەۋە، بۇ ئەنجامدانى كارەكانمان.

- **زبان فېرى كىردم:** چاكتەرە بۇ مەۋف كار بىكاتو پەشيمان يېتەۋە، ۋەك لەۋەي ناۋاتەخۋاز بوۋايە كە ئەۋ كارەي بىكرەيە.

- **زبان فېرى كىردم:** بەھىزترىن شت لەم ژيانەدا ئەۋ بىرۋبۇچۈنەيە كە ئىستا كاتى دروئەنى ھاتوۋە.

- **زبان فېرى كىردم:** خەلگى ئەۋ خىرايەيەن بىردەچىتەۋە كە لە ئەنجامدانى كارەكەتدا بە دەستت ھىناۋە، بەلام بىر لە جۇرى دەستكەۋتەكەت دەكەنەۋە.

- **زبان فېرى كىردم:** زۆربەي باروۋخى مايەپوۋچى ترسانك، ئەۋەيە كە مەۋف ھىۋاۋ ناۋاتو ۋرەبەرزى لە دەست دەدات.

- **زبان فېرى كىردم:** ئەگەر بىتەۋىت قىسەي خۇش بۇ ھەموۋ ئەۋ كەسانە بىكەيت كە دىماناسىت، پان دەتسان، ئەۋا پىۋىستە بە ۱۰۰ كاتزىمىر ھەيە لە ھەر رۇزىكىدا، لەگەل ئەۋەشدا دوۋجارى رەخەنى سوۋتەنەر دەيىتەۋە، چونكە بە دەستەيىنانى رەزامەندى ھەموۋ خەلگى كارىكى ئەستەمە.

- **زبان فېرى كىردم:** لە ۹۵% خەلگى ھەلەكانىيان نابىن، ۋەكو چۇن حوشتر

ئەم ھاسەرە ھەموۋ پارەۋ سامانى خۇي سەرھىردو لە پىناۋىدا توۋشى ھەرزاريەكى زۇر بوو، لە رۇزى دوۋشەممە دۋى نوپۇزى خەۋتەن ھەروەكو بېشەي جارائى جىرۇكى بۇ دەگىرپەۋە شىپەرى بۇدەگوتو ستايشى جۋانى سىمايىۋ چاۋەكانى دەكردا بەلام بىنى كە خىزانەكەي بە چاۋى مائاۋايى سەيىرى دەكات، فرمىسىكى خۇشەۋىستى دەرىزىت، زەردەخەنەيەك لە سىمايدا دەيىنەت!

دۋى دوو رۇز لە مەردىۋ بە خاكسپاردنى، ئەۋ پىزىشكەي چاۋدېر بوو لە لاي سىندۋەتتىكى ھىنا بۇ ھاسەرەكەي كە پىش لە مەردى خىزانەكەي لە لاي داپناۋو ھەتا بىدات بە ھاسەرەكەي، دەزان چى تىادا بوو؟!

شۋەشەيەكى خالى بۇن كە يەكەم ديارى ھاسەرەكەي بوو كەپىشكەشى كىرەبوو، لەگەل ۋىنەيەكى خۇي ھاسەرەكەي كە لە شەۋى خۋازبىنىدا پىكەۋە گىرتەۋىيانو پاشان ھۋماشيك بەشۋەيەكى زۇر جۋان پارانراۋوۋە لەسەرى نوۋسرابوۋ: (خۇشەم دەۋىت لەبەرخوا) كە جۋانترىن ماناي خۇشەۋىستى ۋەفادارىي دەنۋاندو نامەيەكى زۇر جۋان كە تىايدا نوۋسرابوۋ: (ھاسەرى خۇشەۋىستەم دىلگەن مەيە بەمەردەم سوئند بەخۋا ئەگەر تەمەنى ترم پىبىبەخىشرايە تەنھا لەگەل تۇدا بەسەرمەدەرد، تۇ بە ھەمان شىۋە دەۋىست پىش مەن بىمەرت مەنىش بە ھەمانشۋە، بەلام ھەرچى ۋىستى خۇدا بىت ھەرنەۋە دەيىت)!

دۋاقسەم بۇ تۇ ئەۋەيە كە دۋى مەردەم خىزان بىكەيىنەت، ھەتا بەھانەت نەمىنىۋ چاۋە گەشەكانت بە مەندال زىاتەر رۇشەن يېتەۋە.

كەۋاتە:

* باچىتر خۇشەۋىستى ۋەفادارىمان تەنھا ۋتە نەبىتو تەنھا بۇ بەجىيەنەنى كارى تايىبەتى خۇمان نەبىت.

* ھەموۋ كارىك لە پىناۋى يەكتىرىدا ئەنجامى دەدەين با يەكەم مەيەست رەزامەندى خۇدا بىت، تا سۇزو بەزەيى خۇدا لە نىۋ مائەكانماندا بىلاۋىيەتەۋە.

* ھەتا لە ژيانداين رېزى خۇمانو بەرامبەر بىزانىن، ھەتا لە دۋى مەرد بە رېزەۋە ياد بىكرىنەۋە.

* باخىزانەكانمان لەسەر بناغەي خۇشەۋىستى ۋەفادارى بىيات بىيىن.

* با پارىزگارى لە ھەستو نەستى يەكتىرى بىكەينو بۇ شادمانى يەكتىر تىبىكۋشىن.

* ژيان بە ھىداكارى ھوربائىدەۋە بەرزو گەۋرە شۇۋار دەيىت، نەك بە ھۋكارە مادىيەكانو خۇشەيە كاتىيەكانەۋە.

ئۇ ئالانى

چى دەكەيت... گەر خىزانەكەت داۋاي تەللىقى لىكردىت؟

نەپىش نارامى لى بىراۋ چىدى نەپتوانى نارام بگرىت، بۇيە بە جاۋى پىر لە فرمىسكەۋە بەرمۇ ژوورى ھاسەرمەكەى رۇيشتو لە دەرگای دا، ھاسەرمەكەشى بە دىنگىكى بەرز وەللامى دایەۋەۋە وتى: چىت دەۋىت؟ خىزانەكەشى بە قورگى پىر لە گریانو بە دىنگىكى زۇر نزمەۋە وەللامى دایەۋە، تكتات لىدەكەم دەرگاكەم لى بىكەرەۋە، دەمەۋىت قىستە لەگەلدا بىكەم، ھاسەرمەكەشى گەمىك وەستەۋ پاشان دەرگاكەى لىكردەۋە، خىزانەكەى پىتى وت: تكتات لىدەكەم با پىكەۋە برۇین بۇ لای مامۇستايەكى ئاپىنى تا رىگە چارەپەكەمان بۇ بدۇزىتەۋە، بەراستى من زۇر پەشىمانم، ھىچ كات ناتوانم لە دوورى تۇ بە ئاسوۋەدى بىزىم، نازانم چۇن ئەۋ ھەلەمەم كىرد، لەۋ برۋايدە نەپووم تۇش بەۋ خىراپىيە ئەۋ بىپارە جەرگىرە بىدىت؟! تكتات لىدەكەم چارەسەرىك بدۇزەرەۋە؟

ھاسەرمەكەشى بە زەردەخەنەپەكەۋە وتى: ھەر بەراستى تۇ پەشىمانىت؟ نىگەرانىت بۇنەۋەى روۋىدا؟ خىزانەكەشى وەللامى دایەۋە، بەلن، بەلن، زۇر پەشىمانم سۈيىند بە خۇا من ئەۋ مەبەستەم نەپوۋ، تەنھا ئەۋ قىسەيەم بەسەر زاردا ھات، بەراستى زۇر زۇر پەشىمانم بۇ ئەۋ روۋداۋى روۋى دا.

ھاسەرمەكەشى وتى: نامەكە بىكەرەۋە تەماشايەكى ناۋەرۋەكەكى بىكە! خىزانەكەشى نامەكەى كىردەۋە بە تەۋاۋى نامەكەى خۈيىندەۋە، لە خۇشىدا نەپەدزانى جى بىكات، ھاسەرمەكەى لە نامىزگرت وتى: ئەم ئاينە چەند گەۋرەپە، كە تەللىقى داۋەتە دەستى پىۋاۋان، خۇ ئەگەر بە دەست ئىمەى ئافەرتان بوۋاىە رۇزى ۲۰ جار پىۋەكەن تەللىقى دەدران!

ھاسەرمەكە بە بىستىنى ئەم ھەۋالە زۇر نىگەرەن و تۈرە بوۋ، دەستەجى پەراۋىكى لە گىرەفانىدا دەرەپناۋ تىايدا نوۋسى: (من فالانى كورى فالانم، ئەۋا بە تەۋاۋى زىرەمەۋە لە بارودۇخىكى زۇر ئاسايدا بىپارمەدا كە ھەتا دۋاھەناسەى ژيانم دەستەردارى ھاسەرمەكەم نەپوۋ جگە لە ئەم ھاسەرمە نەزىزو خۇشەۋىستەم بە ھىچ ئافەرتىكى دىكە رازى نەپم، چۈنكە ھەرگىز بۇ تەنھا رۇزىكىش ناتوانم لە دوورى ھاسەرمەكەم ژيان بگوزەرىنم)!

پاشان پەراۋەكەى خىستە نىۋ زەرفىكى نامەۋە بە داخراۋى دایە دەستى ھاسەرمەكەى، دواتر بە تۈرەپى لە مال چوۋە دەرەۋە، ئەمە لە كاتىكىدا بوۋ خىزانەكەى نەپەدزانى جى لە ناۋ نامەكەدا نوۋسەراۋە، ۋا ھەستى دەكرد ئەۋە تەللىقى نامەكەپەتىۋ نىدى بەم نامەپە كۇتايى بە ژيانى ھاسەرىپان دېت، لەبەرئەۋە كاتىك بىر دەكاتەۋە زۇر پەشىمان دەپىتەۋە چاۋەكەنى ھۇن ھۇن ئەسرىن ھەلدەۋەرىنن، بەگىرەنەۋە دەپىگوت: بۇ كۈى رۇيشت؟ جى وت؟ ئاىا ئەمە تەللىقى نامەكەمە، ئەمە ئەۋ نوۋسەراۋەپە كە كۇتايى بە ژيانى ھاسەرىپان دەپىنن؟ بىناغەى ژيانى چەند سالەمان ھەلدەۋەشەيتىت؟ ھەمۇ ئەم پەرسىپارەنە بە مىشكىدا دەھاتوۋ دەچوۋ، زۇر سەرسام بوۋ، بەردەۋام سەرزەشتى خۇى دەكردو دەپىگوت: چىم بە خۇم كىرد؟ چۇن بە دەستى خۇم ژيانى خۇم تىكىدا؟

كاتىك لەم بىرگىرەنەۋەنەدا بوۋ لە ئاكاۋ ھاسەرمەكەى گەراپەۋە مال، راستەۋخۇۋ بە بىن سلاۋەردن رۇيشت بۇ ژوۋرەكەى خۇى، بەپىنەۋەى پەك وشە لەگەن ھاسەرمەكەىدا بىلەت!

بىگومان پىكەۋەژيان بە تايىبەت ژيانى ھاسەرى ھەمۇۋ سائەكەنى خۇشى شادى نارامى نىيە، بەلگە ھەندىچار ئاۋۇكىۋ بىروۋى جىۋاۋو لە پەك تىنەگەيشتن ۋا دەكات كە كەشى تۈرەپوۋو نا نارامى لە پەكدى زىز بوۋو...ھەت، پىتە كۇرئ. بەلام گىرەك نەۋەپە لەۋ كاتانەدا كەسىكى لىھاتوۋ بىتو كۇنتىرل لە دەست نەدەپىتو كارىك نەكەپت كە بە دىزىۋى ژيانت لى پەشىمان بىتەۋە پەشىمانىش دانت نەدات، ھەربۇيە پىۋىستە لەسەر ھەمۇۋان لە كاتى تۈرەپوۋوۋ ئاۋۇكىدا بەشى ئاشتى تىدا بەپىلەنەۋە دان بە خۇماندا بگرىن، بۇ ئەم مەبەستەش كەسانى بە ئەزموۋوۋ بە نارام بىكەپەنە پىشەنگى خۇمان ۋاۋىيان لى بىكەپەن، بىقەرەۋوۋ با پىكەۋە لەم روۋداۋە راپىتىنەۋە لە ژيانى رۇزەنەماندا بە تايىبەت لە كاتى شەرو ناخۇشى ھاسەرىن پەندى لىۋەرەگرىن:

دەگىرەۋە چارىكىان ژۋو مىردىك بۇ كىپىنى كەلۋەپەلى نىۋمال پىكەۋە دەرۋۇن بۇ بازار، لە گەرەنەۋەپەندا ئاۋۇكى دەكەۋىتە نىۋانىانەۋە دەپىتە دەمەقالبان، نەمەش نامۇ نەپوۋ، چۈنكە سۈرۈشتى ژيانى ئەم دوۋ ھاسەرمە ۋەھابوۋ، چاروبار دەمەقالبوۋ ئاۋۇكىان دەپوۋ، دۋاۋى ماۋەپەكى كەم بارودۇخىيان ئاساى دەپوۋەۋە ھىچ ئاۋۇكىيەك لە نىۋانىاندا نەدەما، بەلام دەمەقالبوۋ ئاۋۇكى ئەمجارەپان جىۋاۋوۋ بوۋ لە چارەكەنى دىكە، ئاۋۇكى ئەمجارە گەپىشتە ئەۋ رادەپەى ئافەرتەكە داۋاۋى تەللىقى لە ھاسەرمەكەى كىردو وتى: چىدى ناتوانم ئەم ئاۋۇكىۋ ژيانە پىر لە نەھامەتىۋ ناپەھەتتەپە قىۋول بىكەم، بىزاربوۋم، نارامم لىپىرا، تۋاناي خۇراگرتەم نەما، باشتىر ۋاىە ھەر ئەمروۋ تەللىقى نامەپەك بىۋوۋسىۋ كۇتايى بەم ژيانە تالە بەپىنن.

موزان جلیل

ھېچم كىردۈۋە، چەند رۆژ لە مەۋپىش كاتىكى زۆرم تەرخانكرد بۆ فېرگىردنى ھاورپەكم لە وانى (ئانالوگ) كاتىك كە تافىكردنەۋى نەجامدا وتم: يارمەتتەيەكانى من ھىچ سوۋدىكى ھەبۇ؟ تۈنەت بە باشى ۋەلام بىدەتەۋە؟ كەچى لە ۋەلامدا وتى:

- جا تۆ جىت كىردۈۋە، تەنھا چەند پىرسىيارىكى مەنت ۋەلام داۋەتەۋە، خۆم زەخمەتم كىشاۋە، كەۋاتە دىل جىگى خىكاندىنى چاكەكانە.

لە ناكاۋ ھانىيە ھاورپەم دەستى كىرد بە گىرانو وتى:

- ئىۋە ھەموۋان باسى دىلۋ دەردو رىنجو خەمو شادىتان كىرد، بەلام ھىچ كامتان ناگانان لە بەسەرھاتى مەن نىيە، خەمى مەن لە ھەموۋ خەمەكانى دىنيا زىياردە، ھەموۋان سەرسام بوۋىن، چۈنكە ئەۋ ھەمىشە لە ھەموۋان شادىتەر بوۋ، ھەمىشە ۋەتى خۆشۇ پەر لە پىكەنىنى بە (SMS) بۆ دىناردىن، ئەۋ كىچىكى كەشخەۋ جۈۋو مەيەردىن بوۋ، زۆرىش جىگە سەرنىجىۋو، ھەمىشە دەمگوت، خۆزگە مەن لە جىگە ئەۋ بوۋمايە، لە ناكاۋ تۈۋشى دىلە خورپە بوۋم خۈپە پروۋكارى دەردەۋى مەۋقەكان لەگەل ناخىياندا چەندە جىۋاۋازە!

ئەۋ دۋاى گىرانىكى زۆر كەمىك نارام بوۋدەۋى وتى:

- دىلى مەن جىگە كىنەيە، ھەسودى تۆلەۋ زۆر شتى تەر.

كەمىك دىلخۆشىم كىردو وتم: ھانىيە گىيان بە باشى قەس بەكە تا خەمەكانت سوك بىيەت.

ئەۋ وتى:

- مەن تەمەنم پانزە سال بوۋ كە عاشقى كۆپىكى جۈۋاى چاۋسەۋى بالابەرز بوۋم، بە بىن پەزەمەندى دىلۋو باۋكە بە ۋىستى خۆم زەماۋەندەم لەگەلدا كىرد.

ئىمە ھەموۋان سەرسام بوۋىن!

- ھانىيە تۆ زەماۋەندىت كىردۈۋە؟ ئىمە ھەموۋان ۋامان زانى تۆ ھىشتا سەلتىتو چەند داۋاكارىكى باشمان بۆ دۆزىۋىيەتەۋە.

ئەۋ وتى: ئەك ھەر سەلتىش نىم، بەلكو مەن داپكىكە كە خەمى دورى مەندالەكەم شىتى كىردۈۋم!

قەسەكانمان بىن نەبىرى، چۈنكە چىرۋەكەمى سەرنىجى پاكىشاۋىۋىن، ئەۋ بەردەۋام بوۋ:

- مەن لەگەل كۆپىك زەماۋەندەم كىرد كە بە پىچەۋانەى جۈۋانەيەكەيەۋە دۋاى ئەۋە كە زەماۋەندەم لەگەل كىرد، ھەستەم بە كۆمەلىك سىفەتى ئەۋ كىرد، ئەۋ مادەى ھۈشەرى بەكار دەھىناۋ دەستىس ۋ دىپىس بۈۋ! يەكەمجار كاتىك كە زىرەكانە دانەدانە ۋن دەۋىۋن، ۋامەدەزەنى كە مەن ناكام لە خۆم نەبۈۋە لە شۈپتىك دامنان، پان ونم كىردۈۋن، بەلام

دىلى شوشەيە

ۋ: فېر دەۋس ھەسەن

پىكەنىيەۋ وتم دەى ئىتەر...

راستى ھاورپەيان ئىۋە دەربارەى دىل جى دەزانن؟

يەكىكىيان وتى:

- ھەموۋان دەلىن دىل لە گۆشت پىكەتۈۋەۋە ناۋەۋە پىرە لە خۈپن، يەكىكى تىران وتى:

- شاعىران دىل بە شتى زۆرىش دەشۈبەيىن، دىل جىگەى خۆشەۋىستى، رىقو كىنەۋ غىرە كىرنە، يەكىكىيان دىل بە جىگەى پادگارى خۆشۇ ناخۆش ۋەسفىرەۋ يەكىكى تىرشىيان دىل بە شۈشە ۋەسفىرە، شۈشەيەك كە بە بوۋنى خەم دەشكىت، ئەۋانىش باسى خۆشەيەكانو خەمەكانى خۈپانىيان كىرد، خۆشەيەكان كە زۆر خىرا تىدەپەرنو داستانى خەمەكانىشيان دورودىرئىر بوۋ.

يەكىك لە ھاورپەكانەم بەم شىۋەيە بەردەۋامبوۋ:

- لە زىاندا لە خەمخەمەت زىاتەر ھىچى تەر نەبۈۋە بە نىسىم، خۈشى مەن تەنھا داپكە بوۋ، ئەۋىش مالاۋى لىكردىن، كەۋاتە دىل جىگەى خەمۇ دىلەنگىيە!

يەكىكى دىكە لە ھاورپەكانەم وتى:

- پىراكەم ھەرچەند ھەۋلى دا كە لە زانكۆ ۋەرگىرەت، بەلام ۋەرنەگىرا، كەۋاتە دىل گۆرستانى زانستو ئارموزومكانە!

ئەۋى تىران وتى:

- ھۈسەرەكەم ھەست بە بوۋنى مەن دەكات، كەۋاتە دىل جىگەى دەربىرىن ھەستە جۈۋەكانە!

يەكىكى دى لە ھاورپەكانەم وتى:

- ھەرچەند چاكە دەكەم ھەر نالىي

تازە ئەمەۋ خەرىكەۋ نەفەسىكى رەخمەتم دەكشا، چۈنكە تافىكردنەۋە كۆتاپى سالىم تەۋاۋ دەۋىۋ، دەمەۋانى كەمىك بىخەۋم، پان لەگەل ھاورپەكانەم قەس بەكەم بۆ مالى خەمەكانەم پىرۋم، پان بانگەشتى مەۋان بەكەم، ھەر بەۋشەۋەيەكە كە بىرم دەكردەۋە ھاورپەكانەم ھەموۋان لە ھەۋشەى زانكۆدا چاۋمەپەم بوۋن بە بىنىنى مەن وتيان:

- ھاتىمە بۆجى ئەۋەندە درىنگ لە ھۆلەكە ھاتىتە دەردەۋە؟ ئىمە نىزىكەى نىۋكاتزەمىر لەمەۋ پىش تەۋاۋ بوۋىن، دەستمان كىرد بە پىكەنىن ۋ ھەموۋان پىكەۋە بۆ سۈۋچىكى زانكۆ كە ژمارەيەكى زۆر شۈپنى دانىشتى تىدا بوۋ، بە شىۋەيەكى زۆرجۈۋان رازابوۋەۋە رۆشتىن دەستمان كىرد بە قەس كىرن، لە ناكاۋ لە ھاورپەكانەم پىرسى ھاورپەيان كاتتان ھەيە سەبارەت بە بابەتلىك قەس بەكەم؟

ئەۋانىش وتيان:

بۆ نا، ھەرچەند زىاتەر قەس بەكەم زىاتەر لە لاي يەكتر دەمەنىنەۋە، دۋابى دەپىت ھەرىكەمان بۆ شاردەكانى خۆمان بەگەپىنەۋە، يەكىك لە ھاورپەكانەم وتى: ھاتىمە گىيان سەبارەت بە چ بابەتلىك قەس بەكەم؟

مەنىش بەبە پىشەكى وتم دىل! بە وتنى ئەم ۋشەيە قاقاى پىكەنىن بەرزىۋىيەۋە ھەموۋان بە پەك دەنگ وتيان:

ئەۋ عاشقى بەدبەخت!

- مەن سەرم سۈرما ئاخىر ئەم ھەموۋ بابەتە دەربارەى دىل ھەيە، بۆجى ئەۋان يەكسەر ۋا بىرىيان كىردەۋە كە مەن عاشق بوۋم؟ كاتىك بىرم كىردەۋە بىنىم ھەرلەخۈپانەۋە ۋاپان ئەۋتە! ھەر بۆيە مەنىش لەگەل ئەۋاندا

دوایی زانیم که ئسمو که لوپه له کانی مالمکهو زېرمه کانی منی بۆ کرینی مادهی هۆشبر فروشتوو!

کاتیک که ئهم مهسه له بيم پيگوت، ئهو کهوته تکارکردن و پارانهوه وتی:

- هانیه گیان به خوا تاوانی من نییه، گوئ له فسه گانم بگره، به خوا فیلیم لیکراوه، حمزم دهمرد وازی لیبهینم، به لام دهمترام که داوی یارمهتی له تۆ بکه، سهختگیریه کانی و دلپسیه کانی شهم ههر له بمر نه و موبو دهمترام. ئسمو ههر دهمپارایهوه، من ههمستام راستهوخو رۆیشتموه مالی دایکم، له تاو خهفت به نام بۆ خۆپندن بردو خۆشبهختانه له زانکۆ وهرگیرام، ئیستا نه هه والم له مندا له کم ههمو نه له هاوسهرمه کهم.

زۆر حمزده کم په کجاری تر قزی مندا له کم شانه بکهو رووخساری ماچ بکه، ئیستا زانیت بۆچی دلی من بوو مه جیگای خه مەکان؟

- مروف بۆ ئهم کیشه بچوو کانه دمتوانیت پێگا چاره ی زۆر بدۆزیتوه، ئهو خۆی توره کردو وتی: تۆ به کیشه بهکی وا گهوره ده لیت بچوو؟

وتم: بهانی ههموو شتی که پێگا چاره میه تمنها نه گهر مروقه کان بمرن ناتوانین هیچ کاریکیان بۆ بکهین!

ئسمو وتی: فسه کردن ناسانه، به لام جیه جیکردنی گرانه!

پیم وت: جیه جیکردنی زۆر ناسانه، تمنها تۆ هاوکاریم بکه، ئهو کاته ههم مندا له کمه تو ههم هاوسهرمه کشت به سه لامهتی بۆ لای تۆ ده گهر پینه وهو پیکه نیم و تم: (ههروه ها دلشت!)

تمنها گوئ له فسه گانم بگره، ههموو هاوڕێیان حه په سابوون، ئهت وت ئیتر ئهو ههموو هه زایه ی زانکۆ ئهو ههموو کوپو کچه سه رنجراکی شانه، ئهو هه وه بچوو که ی بهرده ممان که پرپوو له ماسی جوان، گو له رهنگاو رهنگه کانی ش که بهرده ممانیان وهکو به هه شتی خواوند پیشان ددها، هیچ کامیان نه ده بینیی تمنها گوئیان له فسه کانی من و هانیه گرتیوو، من به هانیهم وت:

- ئازیزم تۆ بۆ ئهم کاره ده بیت دلی خۆت وکو دهفته ریک بکه پته وهو به خۆینی خۆت، به جه وههرو نه قلی خۆت، هه ئهم دروست بکهیت.

ئهو وتی: له فسه کانت تینا گه!

وتم: ئارامت هه بیت ورده ورده تی ده گهیت، ئیستا له خه یالی خۆتا له سه ر رووی دلت بنو سه هاوسهرمه کت چ سیفه تیکی باش هه یوو؟ ئیستا سه یری بهشی سه ره وه ی په رکه که بکه، چ سیفه تیکی خرابی هه یوو که له دلتا نوسرا؟ ئه وانه به بیر کردنه وه بس پر مه وه، ئیستاش مۆله تی ئیمه بده بۆت بنووسین،

هانیه گیان دنیا نه و منده ناشرین نییه که تۆ ههستی پێ ده گهیت، سه یری ده ور به رت بکه، تۆ دمتوانی په ند له هه موو دروستکراوه کانی ده ور به رت وهر گرتیو له زم تیشی لی ببینیت، تۆ هیشتا گه نجیت، ده بیت پیکه نی ده بیت که شخه بیت، به لام بۆ ئه مکاره پیویستت به جه ند شتی که، تهمو، ده سته سهر، پاککه ره وه ی شوشه، پیکه نی و تی:

- مه ته لم بۆ باس ده گهیت؟
وتم: نه گهر هه موو مروقه کان هه ست به وه بکه ن که ئیمه هه موومان پیویستیمان به م سئ شته یه، ئهو کاته هه موو جیهان خۆشبه خت ده یوون، ههر به وشیه وه خوی گه وه ئیمه ی به خۆشه ویستی دروست کردو وه مۆله تیشی به ئیمه داوه که به خۆشه ویستی زیان به یر نه سه رو به شیه وه کی باش سوود له ته وای نیعه مه ته کانی وهر گیرین که پێی به خشیوین).

هانیه گیان ئیوه باسی دلتان کرد، به لام من ئه مرۆ ده موه بیت باسی دلی خۆم بکه تۆ تمنها گوئ بگره.

من له زیاندا دلیکی شوشه یم بۆ خۆم هه لبژاردوو، دلیک له شوشه یه، به لام هیچ قورسایه ک ناتوانیت بیکشیت، ئهو وتی:

- دلی شوشه ی؟ چۆن چۆنی؟
وتم: ئیستا بۆت باس ده کم، منیش وهک تۆ نارده متی زۆرم له زیاندا کیشاوه، که به هوی بێ نه زموونی هه وه تووشی هه له ی زۆر بووم، رۆژیک له به ره خۆمه وه بیرم ده کردو وه، خوا به تۆ ده لیت من به منده کانی خۆم خۆشه ده بیت، ئه ی بۆچی ئهم هه موو به لایه به سه ر مندا دیت؟ له نا کاو نایه تیکی جوانی قورنانه بیر که وه ته وه که ده فته رموه بیت: (وما ظلمناهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون)، ههر ئهم نایه ته هۆکاریک بوو بۆ من، له نا کاو نیلها مێک له دله دا دروستبوو:

- دلت بشو! به خه یالی خۆم ته شوویه کم هه لگرتو به ره دلم رۆیشتم، له ههر شوینیدا نارده ته یم له هه رکه سی که هه یوو، گریه ک له دله دا هه یوو، هه موویانم به ته شووه که مالیو له دلم دوورم خسته وه، ته وای ئهو به شانای دلم که ده روونمی بزار کردیو به شوشه پاککه ره وه ده سته سهر پاککه ره وه، که له حیاتی گۆشتو خۆین دلم وهک بلقیکی شوشه یی لیکرد، بلقیک که تمنها منی تیدا بوو له ووه دمتوانی له و ماله شوشه ییه وه سه یری ده ره وه بکه، تیکه یشتم که ده ره وه ی دلم جوان نییه و دیسان شتی خراب ده بینم، به خه یالی خۆم له گو لفرۆشه ناسراوه کان گو لم کریو له ده ره وه ی دلم چاندم، ئیستا من خاومنی دلیکی شوشه یی سا فو بۆ رۆو کینه مو له ده ره وه ی دلیشم گو لی رهنگا و رهنگم هه یه، که رۆژانه داد نه یشم سه یریان ده کم، ناویان ده ده و له نیوانیشیاندا با شترینه کانیان

ده به مه دله موه.

هانیه گیان وهره رۆو کینه ت له هه رکه س هه یه و ئهم رۆو کینه به که به دیواری دلتا خۆی چه سپاندو وه به ته شوو لی بکه ره وه دووری به ره وه، دلت بشو پاشان به ره و رووی کیشه کان برۆ، ئهو وتی: ئه مکاره خۆم به کم به خوی گه وه و پاشان به تۆ ده سپیرم.

وتم: که واته وهره ئیستا ده ست پێ بکه ین، به ده نگی به رز و تم خواتان له گه ل هاوړێیان، له مالی هانیه گیان په کتری ده بیننه وه، له کۆبوونه وه هه موو خیزانه که ی هانییه گیان، ده ستی هانیهم گرتو راسته وخو برده مالی خۆمان، داوام له باوکم کرد که له گه لماندا بیت بۆ مالی هانییه و تا پرۆین بۆ لای هاوسهرمه کی، به رنامه ی ریزییه گانم به باوکم سپارد، که له ده رگاماندا هاوسهرمه کی هانیه به خۆشحالییه وه پێشوازی لیکردین، دوا ی گه تو گو یه کی زۆر ئهو و تی:

هاوړێی خراپم هه بوو که زۆر بێ ویزدانانه تووشی ئهو هه لانه ی کردم، من هانیه و ماله که م خۆشه ده بیت، هه ره وه ها له به ره وه ی که پارهیه کی زۆرم بۆ کرینی ماده ی هۆشبه ره خرجه مالی که نه بوو، ههر بۆیه تووشی کاری هه له بووم، باوکم ئه و ی برده لای پزیشک و سئ رۆژ له نه خۆشخانه خه وێنرا، بۆنه وه ی کاریگه ری ماده ده هۆشبه ره کانی له سه ر نه مینیت، ئهو دووباره گه رپیه و لای هاوسه رو مندا له که ی، نه مرۆ که ئهم جیرو که تان بۆ دمنو سه پرپاره له گه ل هاوړیکانم پرۆین بۆ مالیان!

زۆر بیرم کردو وه که چ شتیکی بۆ به رم باش بیت، (بلقیکی شوشه یی) م له شیه و ی دله دا په یدا کردو ناوه کم پر کرد له ورده لی رهنگاو رهنگ، له گه ل گو لی جوانو له سه ر کاغه ژیک نووسیم: (هانیه گیان ئیمه ی مروف ده بیت قه رزاره کان به خشیو به شیویه کی جوانیش مامه له یان له گه لدا بکه ین).

له گه ل هاتنی سالی نویدا، دله ان نوئو دیواره کانی دله ان پاک بکه یه وه، سا فو زو لال وهکو ناو، هه مووانم خۆش بووینتو هه موومان باشی بکه ین، ته نانیت ئهو که سانه ش که له گه لماندا خراب بوون، چونکه هیچ کس به کاری باش خراب نابیتو که م نابیته وه، عه شقی خوا یی وهکو گو له جوانه کان له دله اندا به ینین، چاوه دکانمان فتر بکه ین که هه موو شته کان به باشی ببین: هه لبه ته هۆشیارانه شته خراپه کانی ش بگۆرن بۆشتی باش، نه گهر که سی که له گه لماندا خراب بوو، ئیمه ش خراب بین له گه لیدا ئهو کاته ئیمه ش وهک که سه خراپه کان سه یرمان ده کړیت، ئهو کاته باشیک که م ده بیته وه خراپه کیش زیاد ده بیت! هانیه گیان هه ول بده باش بیتو باشه کانی ش زیاد بکه یت.

سه رچاوه/ گو فاری خانو ده سب/ ۱۷۴

بۇ ژيانىكى خىزانى لىۋان لىۋو لە ئاسوودەيى

ئ: يىڭىرد قارس

قەسەيان لەگەل ھاوسەرمەكانيان نەگىردوۋە،
ھەرچەندە لە يەك مالدۇ ژيان بەسەر دەبەن،
ناكۆكى دووركەوتنەۋە لە يەكتر ھېچ
سوۋدىكى نىيەو بېگومان ئەۋە باشماۋىيەكى
دەروۋنى لە ھەردوۋلا بەجىدەھىلىت كە
ھەمەشە لە داھاتوۋيان دەكات.

ھەوتەم: گىرنگى بە پاكخاۋىنى
خۇتو چلو بەرگو خۇ جوانكردنو ناو
مالت بدە، ھەۋل بدە گۇرئانگارى بىكەيت بى
ئەۋەى خەرجى زياتر بەكار بېيىت، بە
تايپەتى دانانى گۈلى سىروشتى كارىگەرى
چالاكى دەروۋنى ھەيە، دەبىتە يەكلىك لەۋ
كلىلانەى دەركاى بەختەۋەرى دەكاتەۋە.

ھەشتەم: بە پىي تواناى خۇت ئەۋ
نازارانەى ھاوسەرمەكەت بوۋتە ھۇكار بېر
خۇتايان بەرەۋە، بېگومان ئەۋىش ھەمان
ھەستى ھەيە ھەرچەندە بېشارىتەۋە،
ھەۋل بدە لىبۋوردن يەكلىك بېت لەۋ
ئاكارانەى كە پەيۋەندىيەكان پتەۋتر
دەكاتو ئاسوودەتان دەكات.

ئەگەر ئافىرت تايپەتمەندىيەكانى
ھاوسەرمەكەى بزانىت، ئەۋە بە ئاسانى
دەتوانىت پەيۋەندىيەكى سەرمەكەۋتوۋ
بەردەۋامى ئاسوودەۋ گامەران بەسەربەرىت
ئەۋىش بە ئەنجامدانى:

۱- دەرخستنى پىزوخۇشەۋىستى بۇ
ھاوسەر، كاتىك كارىك ئەنجام دەدات،
دەستخۇشى لى بىكەۋ ستايشى بىكە، بۇ
نەۋنە بلى تۇ توانايەكى وات ھەيە كە

ھەيەۋ خۇتت بۇ ئامادە گىردوۋە، بەلام
ھاوسەرمەكەت لەۋ كاتەدا ئامادە نىيەۋ ئەۋەى
پىخۇشتىرە كە لە مالمەۋە بىمىتەۋەۋە پىشو
بدات، تۇش دواى بخەۋ پىي بلى خەۋانەۋەى
ئەۋ گىرنگىرە، بېگومان زۇر خۇشچال دەبىت
بەۋ ھەلۋىستەۋ سوپاست دەكات، دواتر
سەيرانىكى زۇر خۇشتىر بۇ پىكەدەخات.

چوارەم: رىز لە كەسۋ كارى
ھاوسەرمەكەت بىگەرە جىاۋازى مەكە لە
نېۋان ئەۋانۋ كەسۋكارى خۇتدا، دان بىگرە
بە خۇتداۋ تورە مەمە لە كاتى مامەلەۋ
ھەلۋەكەۋت كىردن لەگەلىاندا، بە تايپەتى
دايىكۋ باۋكى بە ۋوۋىيەكى خۇشەۋە
لەگەلىان بدوۋ، بېر بىكەرەۋە تۇش دەبىتە
خەسۋى سەبەنى، پىت خۇشە چۇن
مامەلەت لەگەل بىكرىت؟

پىنچەم: مەبەرە ھۇكارى ئازاۋەۋ دەنگە
دەنگ، ئەگەر كىشەيەكىستان ھەيۋو، رىگە
مەدە كەس بەشدار بېت لە چارەسەرى
كىشەكانتان، زۇربەى كات كەسى سىنەم
دەبىتە لايەنگىرى يەكلىكۋ ناتوانىت
چارەسەر دروست بىكات، كەۋاتە بەشدارى
كەسۋكار، يان ھاۋرئ ھەلەيەكى گەۋرەيە،
مەگەر خالەتلىكى زۇر پىۋىست، ئەۋىش با
كەسلىك بېت بىلايەنەنە بەشداربىت تا
بتوان چارەسەر بدۆزەۋە.

شەشم: دووركەۋتەۋە لە قەسە داپىرۋ
ۋەلام ئەدانەۋەى ھاوسەر، سەبەر ھەندىك
شانازى دەكەن كە مەۋەى مانگ زياترە

ھەۋوۋ ئافىرتىك ھەۋلى ئەۋە دەدات
ژيانى ئاۋىزان بىكات لە سەرمەكەۋتوۋ
بەختەۋەرى لە ژيانى ھاوسەرىدا،
دەخاۋىت جى پەنجەى لە بەختەۋەرى
داھاتوۋى مىنەلەكانىدا ديار بېت، چەند
كلىلىك كە دەبىنە مايەى كىردنەۋەى
دەروۋزەى ژيانىكى ھاوسەرى لىۋان لىۋو
لە ئاسوودەيى بەختەۋەرى، گىرنگىرىنەيان
ئەمانەن:

يەكەم: پىۋان ئافىرتىكىيان خۇشناۋىت
كە زۇر سىكالا دەكات، ھەندىك ئافىرت بە
دەرمەكەۋتى ھاوسەرمەكانيان سىكالاكانيان
دەست پىدەكەن، لە كاتىدا گەپنەۋەيان
بۇ مال بۇنەۋەيە كەمىك پىشوۋ بدەنۋ
بەمەۋىنەۋە، نەك گۈيگىرتن بۇ سىكالا، بۇيە
كاتىكى گۈنچاۋ ھەلۋىزە بۇ ئەۋەى ۋەلامى
گۈنچاۋ دەست بىكەۋىت.

دوۋەم: ھەۋل بدە زىاد لە تواناى
ھاوسەرمەكەت داۋا مەكە، ئەگەر ئەۋ
بتوانىت زياتر لەۋەى دەتەۋىت بۇت
ئامادە دەكات، بۇ ئەۋەى ئاسانكارى بۇ
بىكەيت باش ۋايە تۇش يارمەتى بدەيت لە
كۆكردنەۋەى بىرىك پارە با كەمىش بېت،
بېگومان كاتىك دىت كە زۇر سوۋدى لى
ۋەرمەگەر.

سىيەم: ژيان زۇربەى كات پىۋىستى
بە قوربانىدان ھەيە، بە كەمى مەزانەۋ بۇ
ھەندىك بابەتى گىرنگو پىۋىست تۇ دەست
پىشخەرىيە، بۇ نەۋنە ئارەۋۋى سەيرانت

كازم جەبارى

شۈرشە بېدەنگە كە..

كتىپ، ئەو ھاورىيە

كە ھەرگىز لە يادمان ناكات!

نەمانەش دەكاتە بىرۆسمەكى رۇشنىبىرى
لە ساپە مەشخەلى شۈرشە بېدەنگە،
ھەروەك زۆر جارا خويىندەۋى كىتىپ بە
خۇمان بىزىن، يان نا، وەك شەيۈلىك
تەۋزى شۈرشىكى بېدەنگە لە ھەناۋماندا
دەسازىنىت.

كتىپ بوۋەۋەرىكە زمان دىۋوشكىنىت،
مرۇف دەۋىنىتە قسە، ئەك ئەۋەش بەلكو
قېرى ئەتەكلىتە ماناۋ دەربىرەۋ ھونەرى
قسەكردەمان دەكات، كىتىپ مرۇف دەكات
بە جىتلىمان، كىتىپ مرۇف دەكات بە
رووناكىير، ئەدەپ، ھەيلەسوف...

كتىپ مرۇف دەكات بە شۈرشىگر، لە
ساپە شۈرشى مەركەپ، كىتىپ زانستە،
ئەدەپ، تەكەنەلۇزىيە، ھەلسەھەپە، كىتىپ
زىانە، زاخاۋى مېشكە، زامنى ھىۋايە
كتىپ ھەستە تەست دەجولنىت، كىتىپ
بەختەۋەرىكە ناسودەپى بەرھەمدىنىت!!

بۇيە تۇ، كىتىپ ئەخوينىتەۋە
تىناگەيىت، لەگەل كىتىپا ئەۋىت،
يىناگەيىت، لە ناۋ كىتىپا ئەتۈيىتەۋە
ئەزمۇۋەن ۋەرنەگىرىت، رېز لە كىتىپ
تەگىرىت بە ھاورىنى ئابىت، بىرۋات پىنى
نەيىت رۇشنىبىر ئابىت!!

رەنگە نېمە زۆرىك ھاورىۋ دۇستو
نازىرمان ھەيىت، بە جىمان بېنىت، مەرك
مەۋدەمان ئەدەت، تۈۋشى جىابوۋنەۋە
داسىران بىن، بەلام كىتىپ ئەۋ ھاورى
بە ۋەقەيە زىانە كە مەگەر نېمە بىن
جورنەتو بىن ۋەقەيىن بەرامبەرىكە بە
جىنى بىلىن، ئەگىنا ئەۋ لە يادنامەكەيدا
لە جاۋەروانىدايە بۇمان

لەروۋە دەلىم زامنى كىتىپ وشەۋ
رستەيە، ھاورى كىتىپ، ئەۋ تۇزۇ
گەردىلانەيە كە لىتى دەنىشيت، جاۋەروانە
بىلاۋىنىتەۋە، ئەم ھاورى گەشەيىنەمان،
جگە لە سوۋد ھىچ شىتىكى دىكە لە
فەرھەنگەكەيدا نېيە

كتىپ كاتىك مەست دەيىت كە لەگەل
خوينەرۋ ھاورى خېدىۋ دىلسۆزەكانىدا
گفتۇگۇۋ ئالۇگۇرى دۈۋرەكانى زانىارى
دەكاتو تاۋىك لە ناۋزەكانى ھۇشيارىۋ
رۇشنىبىرى بە بىرو ئەندىشەماندا
دەجىرىنىت، جۈنگە دەزانىت ماھىيەتى
خۇراكى جەستەي كۆلۈل نا، بەلكو دلۋ
رۇجىكى بىرسى جەندەكتىبىكى بىرەمەرىپەۋ
بىرلەزمۇۋەن، شەرايى مەرىپە يانى زانين
كە يەكسانە بە ھۇشدارىۋ ئاگىي، كۆي

ئەگەر بىتۈيىستايە دەۋىۋىتە ئەندازىارىكى
مەزىن، زۆر ھەلەپە رەخنەي لى بگىرىتو
كەمچۈكۈرتى كارەكەي دەرىخەيىتو پىنى
بلىتىت تۇ كەسكىكى بىن سوۋدىۋ سوۋكايەتى
پىن بگەيىت.

۲- پىاۋان بىرەۋەرىان كەمتەرە لە
ئافرىقان لە بۈۋەركانى زىاندا، بۇ نەۋنە
يادى رۇزى ھاسەرگىرى، يان لە دايكۈۋىنى
يەككىك لە مەندالەكان، تەنەت لەۋانەيە
ئەۋ بىۋىستىيەنەي كە خىزانەكەي داۋاي
دەكات بىرىچىتەۋە، لەم كاتانەدا بىۋىستە
لە لۇمەكردن بە دۈۋرىت.

۳- پىاۋان زۆر ھەز بە قسە كردن
ناكەن، كاتىك ھاسەرەمەكتە مەندوۋە
لە كار دەگەرپتەۋە، دەست مەكە بە
پىرسىيار كىرىن لىنى، رېگەي بىدە كەمىك
بەھۋىتەۋە، پاشان ئەۋ خۇي دەست بە
قسەكردن دەكات دەربارى ئەۋەي كە
بىرى لى دەكەيتەۋە.

۴- پىاۋان گىرىكى زۆر بە كارەكانىان
دەدەن، ھەروەك دەيىرىن زۆرىەي كات
تەنەت لەسەر خوان پەيۋەندى تەلەۋىنى
دەكات، تۇش گىرىكى دانت بۇي دەرىخەۋ
دەربارى ئەۋە پىرسىيارى لى بگە بۇ
ئەۋە ھەست بەكات زۆر لىۋەي نىزىكى،
ئەۋ كات دەتۈنىت تۇش لە بارى كارى
خوت، پاشان مەلەۋە بىۋىت، ئەۋىش بە
ھەمان بەرەۋەپىرچوۋىت بۇي ۋەلامى بۇت
دەيىت.

۵- پىاۋان ھەۋل دەدەن پارىزگارى
شۈيىنى خۇيان بەكەن لاي ھاسەرەكانىان،
زۆر ھەلەپە بەشۋەيەك رەقتار بەكەيت كە
لەۋر رەقتى ئەۋەدەيە، يان پىنى بلى دەيىت
بگۇرىنىت بۇ ئەۋەي بىۋانەم لەگەلتەدا
بىزىم، يان دەيىت بەۋ شىۋەيە بىت كە
مەن دەمەۋىت، ئەۋان بە تىگەيشتەۋ
خۇشەۋىستى دەتۈنەن يەكتىرى قەۋل بەكەن،
ھەرچەندە جىاۋاز بىرىكەنەۋە.

۶- پىاۋان زىاتىر گىرىكى بە كاروبارە
گەۋەركەن دەدەن، ئابىت گىرىكى نەدانى
ھاسەر بۇ ھەندى شت بگىرتە كىشەۋ
ناكۇكىۋ لۇمەكردن، جۈنگە سىۋىتى پىاۋ
بەۋ جۈرەيە، بۇ نەۋنە: لە پىرسىيارىكىدا
كە لە كۆمەلىك پىاۋ كرابوۋ دەربارى
رەنگى چاۋى دايكىيان، لە ۹۰% گومانىيان
لە ۋەلامەكەيان ھەبۋ، لە كاتىكىدا ھەمان
پىرسىيار لە ئافرىقان كرا ۹۰% ۋەلامەكەيان
پاست بوۋ، بەلام دەيىنىت لە كاروبارەكانى
تەدا پىاۋان زۆرتىرەن ۋەلامو بەشدارىيان
ھەيە.

نازدار

بىر كىشىگە بىر خىل نەزەر ئارقىلىق كۆرۈنۈش

سۇما چىڭلىرىنىڭ مىندال بوو، زۇر بە ساكارى دەپىرسى؛ باشە دايە باۈكم بۇ ھەر چارىڭ ناگەرتىمۇ سەرتىكمان لى بىدات؟! باشە دايەگىيان باۈكم بە پۇۋانى ھەينىش كار دەكات، بە جەزنىش كار دەكات، بە شەوانىش ھەر كار دەكات، بە پۇۋانى پشوش ھەر كار دەكات؟! دايەكە ئەى تۇ قەت ناچىتە سەردانى باۈكم؟ دايەكە گىيان ئەگەر چوۋىت پىيى بلىن؛ دەبا بۇ ئەم جەزنىە بوۈكەلەپەكم بۇ بىرپىت، تەۋقەپەكىش، دايە تەۋقەپەكىش، ھا ئەۋانەى كچانى پۇلەكەمان لە نىۋومراستى سەريانى دەبەستىن.

سۇما بەۋ چىڭلىرىنىڭ لە قىسان نەدەۋىستا! دايكى خەرىكىبوو دەبوو بە قەقنەس، قىرچە لە جەركىيەۋە دەھات، نازاى گىيانى دەلەرزى، سەداى گىيانىڭ لە گەروۋىدا پەنگى خواردەبوۋە ئەگەر بەرپەستەكان نەبوۋناپە دەگەپىشتە ھەموو دىنيا. سۇما دەيگوت، دويىن كچىك پىرسى؛ باۈكت ئىۋاران ھىچتان بۇ دىننى، ئە، ئەى شىرىنى؟ ئە، ئەى باۈكت ئىۋاران دەگەرتىمۇ؟ ئە، ناچە باخچەى گشتى؟

خىزانىكى بەختىارو كامەران بوون، ھەندىك پەنجەى ھەسوۋى ھەندىك پەنجەى خۇزگەى بۇ رادەكىشان.. ئىستا بە تەنيا بالى ماۋتەۋە، مېردو براۋ كەسى وىكرا بەرشالۋى ئەنفال كەۋتن، خۇى چوار مىندالى بى سەروپىچك لە ژوۋرىكى داپوۋخاۋا دەزىن، شەۋانە پىرسىيارى مىندالەكانى تەۋاۋ نىگەرانىيان دەكر، ئەۋ پىرسىيارە زىيانىك بوون ھەستو سۇزىيان زۇر بى رەحمانە دەشەمزان، ج ۋەلامىكى پى نەبوو تا دىنبايان بىكات، بۇ ۋەلامەنەۋە دەشەلمۇۋا رەنگى زەرد دەبوو، نەيدەزنى چىيان ۋەلامدا!

دوۋانە چىڭلىرىنىڭ دىيان دەپىرسى؛ دايەكە مامۇستا داۋاى لىكرىدىن ھەرىكە باسى نەۋە بىكات كە باۈكى دەگەل خۇيدا بۇ سەيرانو گەشت بۇ كۆپى بىردوون. ھىدى گوتى؛ دايەكە ئەمەن دەستەم كىرد بە گىريان، نەمەدەزنى چ بلىم، گوتەم؛ مامۇستا ئەمەن باۈكى خۇم نەدەۋە! ئەتۇ گوتە؛ باۈكتان چوۋە لە شارىكى دوور كار بكاۋ ھاكا گەپەۋە، كەچى ئەمەرۇ لە مەكتەب فوتابىيەكان گوتىيان، مامۇستا ھىدى باۈكى مەردوۋا توخۇا راست دەكەن دايە؟! خەرىكىبوو دەبوۋە دۇننىك ناۋ، دىيانى لى ھاتىبوۋە پەك، ھەزى دەكر دىۋى شەق بىۋ لە سىنگى خۇيدا ھەشارى بىدا، ئاسمان ۋەك ھەلۋ بىفرىتىۋ ئىدى چارىكى تر نىۋى بەسەر زاراند نەپەت. ئاخىر ئەۋ كەى سۋالى گەروۋە؟ كەى زانىۋىتى دەست پانكرەنەۋە جىيە؟! كەى بە دوۋى ناندا مالان گەپەۋە.. ئەۋ دەمەى نازدار كچە عازىب بوو، قەشەنگىرىنۋ چاۋىكتىرىنى كچانى گوند بوو بە شەرمۋ ورتىنۋ سەنگىن، ورياۋ نازا ھىندەى چوار كاپانى كار دەكر، ۋەختىك بۇ كۆلەدارو تەپالەۋ گىسك دەچوۋنە دەشت، كۆلى لە ھەموو قورسترو لە پىش ھەموۋشياندا دەگەۋتە رى، دەچوۋە سەر ئەۋ كەلەى بەسەر ئاۋايىدا دەپروانىۋ تا ئەۋانى دەگەپىشتى تاۋى دادەنىشت، لە داۋىي را بانگى دەكرىن؛ كچىل خىراكەن ھەى باۋانتان نەشۋى؟! كە دەگەپىمۇە مالى نەيدەھىشت مەندوۋى ۋەجەسى، چاۋى بە مەلەكەياندا دەگىرا بۇنەۋەى بزانى چى ناپىكەۋ چى ناتەۋاۋە. كە شوۋشى كىرد، ھاۋسەرەكەشى ھاۋنەۋەنى ئەۋ بوو، پىكەۋەنەرى

خەرىكىبوو دەبوۋە دۇننىك ناۋ، دىيانى لى ھاتىبوۋە پەك، ھەزى دەكر دىۋى شەق بىۋ لە سىنگى خۇيدا ھەشارى بىدا، ئاسمان ۋەك ھەلۋ بىفرىتىۋ ئىدى چارىكى تر نىۋى بەسەر زاراند نەپەت. ئاخىر ئەۋ كەى سۋالى گەروۋە؟ كەى زانىۋىتى دەست پانكرەنەۋە جىيە؟! كەى بە دوۋى ناندا مالان گەپەۋە.. ئەۋ دەمەى نازدار كچە عازىب بوو، قەشەنگىرىنۋ چاۋىكتىرىنى كچانى گوند بوو بە شەرمۋ ورتىنۋ سەنگىن، ورياۋ نازا ھىندەى چوار كاپانى كار دەكر، ۋەختىك بۇ كۆلەدارو تەپالەۋ گىسك دەچوۋنە دەشت، كۆلى لە ھەموو قورسترو لە پىش ھەموۋشياندا دەگەۋتە رى، دەچوۋە سەر ئەۋ كەلەى بەسەر ئاۋايىدا دەپروانىۋ تا ئەۋانى دەگەپىشتى تاۋى دادەنىشت، لە داۋىي را بانگى دەكرىن؛ كچىل خىراكەن ھەى باۋانتان نەشۋى؟! كە دەگەپىمۇە مالى نەيدەھىشت مەندوۋى ۋەجەسى، چاۋى بە مەلەكەياندا دەگىرا بۇنەۋەى بزانى چى ناپىكەۋ چى ناتەۋاۋە. كە شوۋشى كىرد، ھاۋسەرەكەشى ھاۋنەۋەنى ئەۋ بوو، پىكەۋەنەرى

خەرىكىبوو دەبوۋە دۇننىك ناۋ، دىيانى لى ھاتىبوۋە پەك، ھەزى دەكر دىۋى شەق بىۋ لە سىنگى خۇيدا ھەشارى بىدا، ئاسمان ۋەك ھەلۋ بىفرىتىۋ ئىدى چارىكى تر نىۋى بەسەر زاراند نەپەت. ئاخىر ئەۋ كەى سۋالى گەروۋە؟ كەى زانىۋىتى دەست پانكرەنەۋە جىيە؟! كەى بە دوۋى ناندا مالان گەپەۋە.. ئەۋ دەمەى نازدار كچە عازىب بوو، قەشەنگىرىنۋ چاۋىكتىرىنى كچانى گوند بوو بە شەرمۋ ورتىنۋ سەنگىن، ورياۋ نازا ھىندەى چوار كاپانى كار دەكر، ۋەختىك بۇ كۆلەدارو تەپالەۋ گىسك دەچوۋنە دەشت، كۆلى لە ھەموو قورسترو لە پىش ھەموۋشياندا دەگەۋتە رى، دەچوۋە سەر ئەۋ كەلەى بەسەر ئاۋايىدا دەپروانىۋ تا ئەۋانى دەگەپىشتى تاۋى دادەنىشت، لە داۋىي را بانگى دەكرىن؛ كچىل خىراكەن ھەى باۋانتان نەشۋى؟! كە دەگەپىمۇە مالى نەيدەھىشت مەندوۋى ۋەجەسى، چاۋى بە مەلەكەياندا دەگىرا بۇنەۋەى بزانى چى ناپىكەۋ چى ناتەۋاۋە. كە شوۋشى كىرد، ھاۋسەرەكەشى ھاۋنەۋەنى ئەۋ بوو، پىكەۋەنەرى

خەرىكىبوو دەبوۋە دۇننىك ناۋ، دىيانى لى ھاتىبوۋە پەك، ھەزى دەكر دىۋى شەق بىۋ لە سىنگى خۇيدا ھەشارى بىدا، ئاسمان ۋەك ھەلۋ بىفرىتىۋ ئىدى چارىكى تر نىۋى بەسەر زاراند نەپەت. ئاخىر ئەۋ كەى سۋالى گەروۋە؟ كەى زانىۋىتى دەست پانكرەنەۋە جىيە؟! كەى بە دوۋى ناندا مالان گەپەۋە.. ئەۋ دەمەى نازدار كچە عازىب بوو، قەشەنگىرىنۋ چاۋىكتىرىنى كچانى گوند بوو بە شەرمۋ ورتىنۋ سەنگىن، ورياۋ نازا ھىندەى چوار كاپانى كار دەكر، ۋەختىك بۇ كۆلەدارو تەپالەۋ گىسك دەچوۋنە دەشت، كۆلى لە ھەموو قورسترو لە پىش ھەموۋشياندا دەگەۋتە رى، دەچوۋە سەر ئەۋ كەلەى بەسەر ئاۋايىدا دەپروانىۋ تا ئەۋانى دەگەپىشتى تاۋى دادەنىشت، لە داۋىي را بانگى دەكرىن؛ كچىل خىراكەن ھەى باۋانتان نەشۋى؟! كە دەگەپىمۇە مالى نەيدەھىشت مەندوۋى ۋەجەسى، چاۋى بە مەلەكەياندا دەگىرا بۇنەۋەى بزانى چى ناپىكەۋ چى ناتەۋاۋە. كە شوۋشى كىرد، ھاۋسەرەكەشى ھاۋنەۋەنى ئەۋ بوو، پىكەۋەنەرى

وتەى پر لە ئامۇڭگارى

ئا، رەۋا بەرزنجى

تەندروستىيە!

۲- سامان، پىۋىستى بە
قەنەنەتە!

۴- پەلەۋپايە، پىۋىستى بە
نەرمونىيانى!

۵- خۇشەۋىستى، پىۋىستى بە ئەدەبە!
* ھاورى چاك ئەۋ كەسەيە:

۱- نەنىت بېرىزىت.

۲- كەموكۇپىيەكانت بېۋىت.

۳- لە خۇشوناخۇشىدا ئەگەلتىدا
بىت.

۴- چاكەكانت بىلاۋىكاتەۋە.

۵- ھەۋلى كەمكردنەۋى خراپەكانت
بىت.

۶- مەنت نەكات بەسەرتا.

۷- دىلۋوز بەسۈز بىت بۇت.

۸- بەرۋىزەۋە بۇت بىرۋانىت.

۹- لە دىلۋى دىروۋوۋ و تەۋە كىردەۋىدا
پاك بىت بەرامبەرت.

* پىنج شت مەۋف پىزدار دىكەنو
پى دىكەيەنن:

۱- بىدەنگى.

۲- ۋازەينان لەۋەى پەيۋەندى بە
تۆۋە نىيە.

۳- ۋىرەۋىنەۋە لە گوناھەكانى خۇۋى
چاككردىيان.

۴- ۋازەينان لە عەيىبە كەموكۇپىيەكانى
خەلگى.

۵- كاركردنۋ پاراستنى نەئىنى.

* لۇقمانى ھەكىم لە ئامۇڭگارىيەكىدا
بە كۆرەكەى خۇۋى گوت: كۆرۈم پىرسۋاۋىز

بە ئەزموندارەكان يەكە، چۈنكە بە بى
بەرامبەر لە بىرۋىچۈۋىنى خۇۋىت

دەداتى، لە كاتىكدا ئەۋ بە ھەۋلۋ كۇششۋ
سامان دەستى كەۋتۋە.

* دانايەك گەنجىكى بىنى، زۆر ۋىۋى
خۇشەۋىۋ، لەگەلى دوا، ھىچ زانستى پى
نەۋىۋ، داناكە وتى، چاكترىن مالى ئەگەر
ناۋەدان بىۋاۋە!

* دىگىر نەۋە لە شىۋىكدا گورگىك
بەرخىكى بىنى، گورگەكە بىرسى بىۋ، بە
بەرخەكەى وت: ئايا تەشريفىت نايەت بۇ
مالمانۋ مىۋاندارىمان بىكەيت؟ بەرخەكە
بە ترسۋ لەرزەۋە ۋەلامى دايەۋەۋ وتى:
زۆر ھەز دىكەم مالى بەرۋىزتان بىبىن،
بەلام دىتەرسەم دوا مىۋاندارىم بىت!

* ئەۋ مەۋفەى دىيەۋىت بەبى
ھەۋلىدان، بە ئاۋاتەكانى بگات، ۋەگو
ئەۋ خەۋتۋەۋە خەۋخۇشە ۋايە كە
بەخەبەرەت، لەسەر ھەسەرە شەكەى
خۇۋى دىبىنەتەۋە.

* جارىكان مىندالىك ھەلەيەكى كىرد،
گەرەكەى ۋىستى لىيى بىت، مىندالەكە
ۋتى: مەن بەبى عەۋلى ھەلەم كىرد، تۆ بە
عەۋلەۋە مەكەۋە ھەلەۋە.

* زەمان پابىنە لەسەر قەسەى ھەق،
بە ئەدەب، نەۋەك بە شىۋازى رەق.
ئەۋ پارچە گۆشتەى لەناۋ دىمەيە
كىلىلى دەرگەى خىرو بەلەيە
ھەرۋەكە دەرگەى خىر دىكەتەۋە
سەرى زۆر بەلەش ھەل دىداتەۋە.

* زانايەكى بە سالاجۋ نەخۇش كەۋت،
كۆمەلىك لاۋ بۇ سەردانى چۈۋ، زۆر لە
لاى مانەۋەۋ قەسەى خۇشيان كىرد، كاتىك
كە ھەستان بىرۋ، بە زاناكەيان وت: دۋەى
خىرمان بۇ بىكە، زاناكەش وتى: خۋايە قىرى
ئادابى سەردانى نەخۇشيان بىكەيت!

* پىنج شت پىۋىستى بە پىنج شت:

۱- ۋىرى پىۋىستى بە تافىكردنەۋەيە!

۲- تەمەن پىۋىستى بە

نەۋ، مىۋاننان دى؟ نەۋ.

دايەك ئەۋ چى گوت، ئەمەن ھەردەمگوت:

نەۋ، ئەۋىش قاقا پىم پىكەنى!

دايە ئاخىر چى ۋەلام دىم؟!

ئەم پىرسىيارانە بى ۋەلام بۈۋ، نازدار
نەيدەزانى چى بىلى، ئەسرىن زەنگۈل،
زەنگۈل، بەسەر گۆنايدا دىھاتەنە خۋار،
دەۋەشە دىگرتى، پاشان سەرى دىخستەنە
سەر رانىۋ بەللىنى دىداتى..

رۆلەكانەم، ھەتەنەۋ باۋىكتان ھەر دىتەۋە،
دۋانەكەى تر گەۋرەتر بۈۋ، (خەبات)
تەمەنى يانزەسالانۋ (ئاۋات) ۋىش تەمەنى
نۇ سالان بۈۋ، دىيان فامىيەۋە كە گۈپيان
لەم قەسانە دىۋو گەۋلە دىۋوۋ، رۋىيان
گىرۋ دىۋوۋ، زەمانى خۇيان دىگەزى، زۆر جار
ئەۋانىش دىستيان بە گىريان دىگىر.

ئەۋان سەۋداسەرى عەشەقىكى ۋرە
زەرۋىر بۈۋ، بى سۆزى ئەۋ عەشەقە
نەيدەكەر، بە يادى ئەۋ عەشەۋە مۋى
تەمەنىان تروسكەى تىدا مابوۋ!

ئەۋرۋ نازدار لە مالى را ھاتە دىر،
دوۋ رۆۋە تەنەنا نانى رەق نەبىت ھىچيان
نەخستۋەتە سەر زارىيان.

مىندالەكان لە بىرسا بىرسى ھاتەنە
دەۋەدىيان نىيە، سۆۋام ھىدى دوۋ رۆۋە
نەچۈۋەتە مەكتەب، خەباتۋ ئاۋات لە بىرسا
ۋىك ھەلەتۋوۋ، دۋىنى چۈۋوۋوۋ پاشماۋى
خۋاردنى دەرۋەدىيان چى بۈۋەۋە.

ۋىستى بە ھەر شىۋەيەك بىت نەيەلەت
مىندالەكانى لە بىرسا بىرەن، بەيەنى زوۋ لە
مالى ۋەدەرگەۋت، ئەۋى شەۋى (مەمەد) ۋى
ھاۋسەرى ھاتىۋوۋە خەۋنى، لە خەۋەكەدا
زۆرى لى پارابوۋەۋە ۋەسەيتى بۇ كىردىۋو:
نازدار تۆۋ ئەۋ مىندالەنە، ئەمەن لىرەش ھەر
دەم لاي ۋانە نازدار!

بەدەم رۆۋە بىرى لە خەۋەكە دىگىر دىۋەۋ
دىگوت: ئاخىر مەن چى بىكەم چى؟

بىئەۋەۋى ناراستەى خۇۋى بزانىت
ھەنگاۋى دىنا، بە لاي خانۋى زۆر
جۋانۋ قەشەنگدا تىپەرى، چاۋى بە مالى
زۆرىك لە شۆرگىرپانى دۋىنىۋ بازرگانانى
ئەمەۋ كەۋت، چەندجار بە خەيالىدا
ھات، سەردانى يەككىيان بىكاتۋ سىكالۋى
ھالى خۇيانى بۇ بىكات، بەلام ۋىزەدى
رېگەى نەۋاد سەربەرزى غىرەتى نەفسۋ
شەرمەى كوردانەى رېگيان پىنەدا، ئەۋ
خەيالەنى مېشكى ۋەدەرنەۋ بەرەۋ بازار
ھەنگاۋى نا، بەلگۋ كارىكى دەستكەۋىتۋ
بىزۋى مىندالەكانى پەيدا بىكات.

سلىمانى/ بەھارى/ ۱۹۹۴

درەخشان
بەھادىن

داپك..

گوشراوڭك له تهواوى ميهرهبانى

نيازو پىيوستى مندالەكەى ديارى بكات،
بزانيت له چ كاتيكدا، به چ ئەندازەيەك
چۆن پازى دەكات؟

ئەمە گەرەتريىن بەرپرسياريتى
دايكيكە، رازيكردى مندال به شيوەيەكى
نادروست، به كەم، يان به زياد له ئاستى
نيازەكانى چارەنووسى مندال دەخاتە
رپرەويكى ھەلدىرو لادانەو بەبئ ئەوەى
خۆى بزانيتو بيهويت.

بۆ نموونە رازيكردى مندال و راھينانى
زياد له ئەندازەى پىيوستو به شيوى
گوفتارى و روالەتى دەبىتە ھۆى ئەوەى
كە كەسكى زياد له ئەندازە گەشەين
بىتو ھۆگرو پەيوەست بئ به كەسانى
ترەو، بەشيەويەكى ئاناسايى سادە بىت،
به چاوى داخراو ھەموو شتەك قبو
دەكاتو بەشيەويەكى رەھا باوەر به
كەسانى دەرووبەرى دەكات، كە له رووى
زمانەوانىيەو بەو چۆرە كەسايەتيانە
دەوتريت (كەسايەتى زارەكى).

دايك، له شيودگرتنى كەسپتى (من)
رۆلەكى بنچينەيى سەردكى ھەيە، ھىزو
تواناي (من) دەبىتە ھۆى ئەوەى كە
تاك سۆزو ئەويىنى خۆى به شيەويەكى
بەجىو دروست بەرپروە ببات، كاتيك

ناكارو ھەلەسوكەوتى دايكوباوك پەرۋەردە
دەبىتو گەشە دەكات. كە تا ئەو كاتە
تەواوى رەفتارەكانى مندال به ئاراستەى
خۆويستى وەرگرتنى زۆرتريىن چيژى
خۆشيبە، زياتر ئارەزوومەندانەيە.

بۆ ئەمەش دايكوباوك به تايبەتى
دايك به ناوى ئويەرانى كۆمەلگا ھەول
دەدەن خواستە راستەفينەكانو بەھا
رەشتيەكانى پئ بناسين و فير بکەن.

ھەر لە سەرمەتاو مندال له رپى
دايكيەو سەرگەرمى چۆنيەتى
خۆشويستە، ئەوەى كە دايك چۆن و به چ
شيەويەك وەلامى دەبىت بۆ خواستەكانى
مندال كە به تەواوى ئارەزوومەندانەيە
لە رووى ھەزەكانىيەو، ماھيەتى
دونىاي بچووكى مندال ديارى دەكات، به
جۆرەك كە ماناكرەندو ديدو تىگەپشتىنى
ئيمە سەبارەت به ژيانى دونيا پەووى
كە جىگەيەكى ئارام، چالو جىگەى
دەخۆشيبە، يا ئا ئارامو خرابو پېر
مەترسيە، ئەنجامو رەنگدانەووى
جۆرى ديدو تىگەپشتىنى لىكدانەووى
شيەو رووى ژيانى دونيايە له لايەن
دايكانمانەو لەسەر ئيمە، دايكيكى تا
ئەندازەيەك باش دايكيكە كە بتوانيت

رۆلى دايك لەسەر ژيانى مرۆفەكان
زۆر گرنگو كارىگەرە، دايك بەردى
بناغەى گەشەى سۆزدارىو كەسايەتى
تاكەكان ديارى دەكاتو بنيت دەنيت.

ئەو كە به سانايى نيازو خواستەكان،
بەھرو دەردو ئارەجەتيەكانى مندال
ھەست پئ دەكاتو جيا دەكاتەو، ھەر
بۆيە جۆرى واپەستەيى مندال به
دايكەو، ياخود شيوى پەيوەندى ئىوان
ئەو دووانە بە بنچينەى پەيوەندى
كۆمەلەيتو رادەى ھۆگريىو موحيبەتى
تاكە كەس دەناسريتو پىناسە دەكرىت.

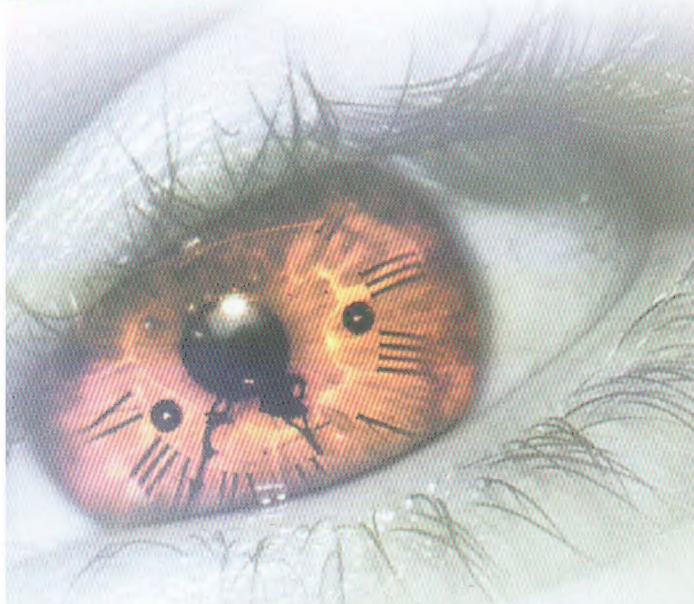
بۆنەمەش لىكدانەووى رۆلى دايك
لەسەر داو بە داوى ژيانى مرۆفەكان
بە لەبەرچاوغرتنى تىروانىنى گرنگى
دەروونسان دەخەينەروو:

دايك يەككە لە سىستەمە بنچينەيىو
بەرەتيەكانى پىگەتەى خىزان، كە
روو و ئاراستەى سەرکەوتنو شكستى ھەر
تاكىك له ژيان ديارى دەكات.

لەسەر بنەماى ديدى (تۆزەرووانى
دەروونناسى) شيوى تايبەتى كەسپتى
تاك له مندالدا، بەشيەويەكى گشتى تا
ئەو كاتەى پئ دەنيتە ئىو دونياى بوونو
ناسينى خودى خۆى، بە ئاگايانەو لەسەر

ئ: ھۆشمەند سادق

چۈنئىتى خۇراھىيان لەسەر خۇراگرى

ئەو كەسە بېئەنە بەرجاۋى خۇت كە كەسكى لىيوردەو لەسەر خۇيەو ئارەزوۋى لە بەخشىن و ھاۋكارى دەروپەر ھەيە.

۲- ھەول بىدە لەو ھەلۋىستانە بە دوور بىت كە سۆز دەجۈلئىن. ئەگەر دىتەۋىت خۇراگرىيەت باشترىن رېگە ئەۋەيە لەو ھەلۋىستانە دووربەكەۋىتەۋە كە ھەستو سۆزت دەخروشىن، بە تايىبەت ئەو ھەستەنە كە ئارەزوۋى تۆلەسەندەۋە رۋو كىنەت زىاد دەكەن، چۈنكە ناتوانىت زالىبەت بەسەريانا، ئەۋا دەتخەنكىن.

۳- ئەو ۋەرزشە بەكە كە لەگەلتەد گونجاۋە.. ھەۋلى ئەنجامدانى ئەو ۋەرزشە بىدە كە بۇ تەمەن و كاتو شۈپنەكەت گونجاۋە.

۴- دلدەروۋىت لەو شتانە پاك بەكرەۋە كە دەبەنە ھۋى زىان پىگەيانەندەت، رابردوۋ رۋو كىنەۋە تۆلەسەندەۋە چارەسەرى كىشەۋ گىروگرفتەكانت نىن، لە بىر كىرەنەن دەتگەيەنەتە لوتكەى بەختەۋەرى، بە پىچەۋانەۋە كارىگەرى خراپەت لەسەر دادەنئىن.

۵- ياس لە خەمەكانت بەكە، باس كىرەنى كىشەۋ خەمخەفەتەكانى ژيانەت بۇ ھاۋرېيەكى دىسۆزەت، يان باۋك، يان دايكت، ياخود كەسكى شارەزى بۋارەكە، ھىچ كىشەيەك بى چارەسەر نىيە....

خۇراگرى بەھرىيەكى خاۋىيە لە دلى ھەموو مرقۇنكىدا بەشۋەدى كەم، تا زۇر ھەيە، ھەر كەسكىش گەر لە لوتكەى خۇراگرىدا بىت ئەو كەسە بەردەۋام لە ژيانەدا كەمتر توۋشى ھەلە دەبىتو ناھى پەشىمانى ھەلدەكىشت، زياتر بەرەۋخۇشى ھىۋا بە ژيانەۋە دەژىت خۇراگرى بەخشىنەكە ناتوانىن پىشتگۈى بەخەين، چۈنكە ۋەك ھەناسەۋە ناۋ لە ژيانەدا پىۋىستمانە، لە ژيانى رۇزانەماندا زۇركىشەۋ گىروگرفت دىتەرېمان جا بە پىي كاتو جۆرەكەى پىۋىستمان بە خۇراگرى خۇ دروستىكرەنە بۇ خۇراگرى پىۋىستە گەر لە ژيانەدا بە كەمترىن كات ھەلېچىن توۋشى تۈرە بوون بىن، زۇرشت لە دەست دەدەين و دواترىش پەشىمانىن لە دۋاى تۈرەبوۋنەكەمان... بۇ نەۋنە تۈرەبوۋن لە دەست باۋك، يان برا، يا مامۇستا، كە كىشەكە بە تۈرەبوۋن چارەسەرناكرىت... ھتە. لىرەدا كۆمەلىك خال دەخەينە رۋو كە بە ھۋانەۋە دەتوانىن خۇمان رابەننىن تاكەمىك بە ئاگابىن و زياتر خۇراگرىن لە كاتى تۈرەبوۋندا؛

۱- پىشت بەھىزى ئىرادەمەبەستە، ھىزۋىئىرادە بىكەلگە ئەگەرشىتەك نەبىت جىگىرى بىكات، بىكەلكتەر ئەگەر لەگەل ئەندىشە، يا تىگەشتەندا دۇيەك ۋەستايەۋە، بۇ نەۋنە: بەردەۋام ۋىنەى

(من) بەشۋەيەكى چاك و دروست شۋە دەگرىت، تىاك لەگەل دۋىيە دەروپەرى خۇيدا ھۆشمەندەۋە دروست ھەلۋىكەۋەت دەكات، تۋانەى ھەستىكرەن، دىارىكرەن، بىرىاردان و ژىرى خۇى پەرۋەردە دەكات. فرۇيد ئەم تۋانەيە بە دوۋەم بەرەمەى بىروئەندىشە دەزانىت.

ئىمە دەزانىن كە ئەم تۋانەيە گەرەترىن سەرمايەى سەرگەۋىتى ئىمە لە ژيانەدا.

پىۋانى سەرگەۋىتوۋ، ئەم مىندالەن كە دايك بى ھىچ مەرج و بەندىك خۇشيان وىستوۋن و دۋىستان بوون.

فرۇيد دەلىت: مىندالىك كە بى ھىچ مەرجىك دايكى خۇشى وىستوۋە، لە تەۋاۋى ژيانەدا ھەستى كەسكى سەرگەۋىتوۋى ھەيە، ھەستى دلىيە لە سەرگەۋىت، كە زۇرجار ھۇكارى ھاتەندى سەرگەۋىتى راستەقىنەيە.

مۋىيەتى بى بەرامبەر، پىان قىلكرەندى ئەرىنى بى مەرج و نامىزى ھەمىشە ۋالىي دايك، لە رەقتارەكانى دايكانى سەرگەۋىتوۋ دىتە ئەۋمار، ئەۋان بە دلىيەى ۋاۋەر بەخۇبۋىنەۋە رەقتار دەكەن ھەلەكانى رۇلەكانىان ناخەنە ئەستۋى خۇيانەۋە، ھەرىۋىە نامادەن تا بى ھىچ بەندو مەرجىك كەسايەتى مىندالەكانىان ھەر بەم جۆرەى كە ھەن قىۋل بەكەن، لە بىرمان نەچىت دايكانىك كە بە بەندو مەرج، جۋارچىۋەيەكى رەقتارو ھەلۋىكەۋەت بۇ مىندالەكانىان دادەنئىن، بە پەرىۋى كىرەن لى رازى دەين تا نامىزى مۋىيەتىان بۇ رۇلەكانىان ۋالا بەكەن، خۇيان باشتر لە ھەر كەسكى ئەو راستىيە دەزان كە بەندو مەرجى ئەۋان ۋەھا كارساز نابىت، مىندالنىش بە چاكى لەو راستىيە گەشتوۋن كە دايك سەرچاۋەى سۆزو مېھرىمانىيە ھىچى تر، دايك گۈشراۋىيەكە لە تەۋاۋى مېھرىبانى، ھەر لەمەرئەۋە بەشۋەيەكى گىشتى لىدانو تۈرەبوۋنى دايك لەسەر مىندال كارىگەر نابىت.

لە راستىدا دەبىت يلىين: كە ئەم دەستەيە لە دايكان، تەنھا لە نەرزىۋ رېزى خۇيان كەم دەكەنەۋە دەبەنە ھۋى دروستىۋىنى دوۋرى بۇشايەكى سۆزدارى لە نىۋان كەسايەتى خۇيان و ناخ و ھىزى مىندال.

دیکتاتورە کەت بەروخینە!

نەزانو ملهۆر لە قەلەم دەدات،

﴿إِنَّهٗ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ (٧٢)

کەواتە سەرەداوی هەموو کێشەکان
مرۆف خۆیەتیو ئەگەر هەموو دنیا
بگۆڕین، هیچ لە مەسەلەکە ناگۆڕیت،
تا مرۆفەکان لە جەوهەری خۆیاندا
نەگۆڕن.

چونکە مرۆفەکان ئەگەر نەیاننوانی
بەسەر لایەنی شەهردا زالبین لە خودی
خۆیاندا، لە دوو کەس بە دەر نابن، یا
دەبنە دیکتاتۆر جەوسپنەرەو مەلۆزم، یا
دەبنە دروستکارو ئۆکەری دیکتاتۆرەکان!
کە هەردووکیان دوو بەلای گەورەن،
بەشێوەیەک هەندێجار نە دیکتاتۆر رازی
دەبێت، لەسەر تەخت بێتە خوارو
نە زورنا ژمنەکانی دەوریشتی دەتوانن
لەو نەریتهیان دەست هەلگیرن و وەکو
مرۆفێکی ئاسایی بە عیزەتەو بژین!

کەواتە بێویستە سەرەتا لە ناخی
خۆماندا ئەهریمەتی دیکتاتۆری ملهۆری
ستەم لەناوبەریو رازی بین لەگەڵ
مرۆفەکاندا وەکو برا بە - شەویستیو
هاوکاری و هاوبەشییەو بژین.
بێ جیاوازییو رەگەزبەرستیو
دەمارگیری و خودپەسەندی.

دروستبوونی وەها مرۆفیکیش سانا
نییەو پەرودردو رۆشناییو رەهینان و
پادەکردنی دەوێت، ئەگەرنا لەگەڵ
لەناوچوونی دیکتاتۆریکا، دەستەو نەزەر
پیشوازی لە دیکتاتۆریکی تر دەکەین!

دریژایی میژوو.

مرۆف لە نیوان دروستکارو دیکتاتۆرەکانی
خودادا رێتیکی سەیری هەبە، بۆیە
هەندێک لە زانیان دەلێن: مرۆف لە نیوان
فریشتەو ئازەلدا نیووندا، ئەگەر لە بەها
بەرزەکانو ئاکارە مەزنەکان نزیك بێتەو
بەرەو ریزی فریشتان هەلەدکشین، وەلێ
ئەگەر خۆی تەسلیم بە ئازەزووبازیو
شەهوەتو مەیلی ئازەلی بکات ئەوا بەرەو
ریزی ئەوان دیتەخوار.

هەندیکیش لایان وەهاپە کە مرۆف
هەموو سیفەتەکانی گیاندارانی لە خۆگرتوو،
بۆ ئەوونە لە نیو گیانداراندا هەریەگەو بە
سیفەتیکی خراب ناسراو، وەکو، سیلەیی،
فیلابازی، ئیرەییو حەسادەت، دڕەندی،
خودپەسەندی، چاوچنۆکی، ئازەزووی
ستەم و زۆرداری،... هتد

بەلام دەبینین هەموو ئەمانە لە
غەریزە مرۆفیدا بەدی دکرین، ئەگەر
خۆیان لێ رزگار ئەکاتو تەهزیبی ئاکارو
ئازەزوو هەوادارییەکانی ئەکات، لەبەرئەو
مرۆفی نەخوێندەوارو بێ ماریفەتو
نەزانو نەشارەزاو بێ ئامانج و بێ هونەر و
بێ سوود. سەرچاوەی ستەم و نەزانیو
خودپەسەندیو غرورو خۆبەزلزانیو بە
خۆو نازینو تەماشاکردنی کەسانی ترە
بەجای سووک.

قورئانی پیرۆزیش مرۆف دوور لە
نووری هیدایەتو رۆشنایی شەریعەتو
زانستو زانیاریو ماریفەت بە کەسێکی

مرۆف سەیرترین بوونەووە، دەریای
رازو نەینی بێ سنور، لە گۆنەو تانیست
گرنگی زۆر بە ناخو ناوچرۆکو دەرروونو
هەستو نەستو مەیل و ئازەزوو دیکتاتۆرەکانی
دراو، وێرێ ئەوێ کە لە کتێبە
ئاسمانییەکاندا، زۆر بە وردی وەسفی
چۆنیتی خەلقو بیکاتەکانی مرۆفو
بواری دەرروونیو ئاکاری کراو، کە
بیگومان راستترین و روونترین سەرچاوە
بۆ ناسینی مرۆف و تەکانی پەرودرگا،
چونکە بەدیهینەر لە هەموو کەس زیاتر
شارەزای بەدیهینراو دیکتاتۆرەکانی خۆیەتی،
دواتریش پەيامبەرەکان بۆ رێنمایی
مرۆفەکان بە سرووشی خودایی بەرزترین
رێنمایان کردوو.

هەموو ئەمانە گرنگی مرۆف دەردەخەن
کە خودای گەورە ریزی زۆری لە مرۆف
گرتوو و هەر خۆشی دەفەرمووێت:

﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾

بۆ سەعادتو سەرفرازی ئەوانیش
خودا پەيامبەرانی بە پەيامی جۆراوجۆرەو
ناردوو و پەيامی پەيامی هاوبەشی نیوان
هەموو پیغمبەرائیش پەيامی نازادیو
رزگاربوونە لە کۆیلائیەتیو پەرسەتی
غەیری خودا، ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ
أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ﴾

نەمەش چەقی مەلانی نیوان
پیغمبەرەکانو ملهۆران بوو، بە